

بارزانو

ره چہ لہ کی بارزانیان

لیکڑینو بہ کی معبداتی و میڑوی بہ لیسر بارزان

ماسخان شہرانی

بارزانو معبداتی بارزانیان

BARZAN

and the origin of Barzanians inhabitants

by
Mamkhan Sherwani

1995
STOCKHOLM

کوردستان

BARZAN

پیشکشه:

..... بهو میژوونوسانهی که راستی ناشارنوه

..... به نهوی نعرز و داهاتوی کوردستان

جایی بهکسه: پانزی ۱۹۹۴

دوره: ۱۹۹۵ عاریشی ۱۹۹۵

کوردستان

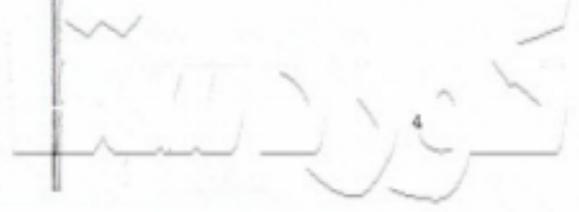
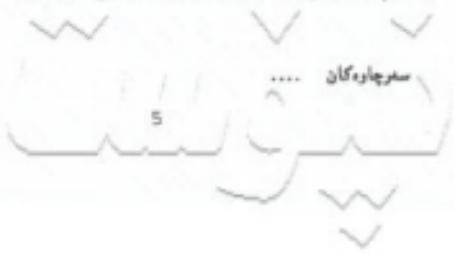
Handwritten notes at the top of the right page, including the word "بازار" (Bazaar) and other illegible scribbles.

ناوهرزگ:

پنجمی

یکم: بازارنیکان کین
 دوم: پنکھائی خیل بازار
 سیم: هلسراندنی کاروبار له ناوچی بازار
 چوارم: ستوری بازار
 پنجم: تارایی بازار
 ششم: دامدیزگانگی دولت له بازار
 هفتم: داپ و تربت و پروا
 هشتم: بزورتنومی تایی له بازار
 نهم: بازارن چرگی رودارکان
 دهم: بازارنیکان و دروسن گانیان
 یازدهم: بازارن له سفرهتای شوشی نیلوردا
 دوازدهم: بازارن له سفرهتای حمرس قومیکاندا
 سیزدهم: ناکوکی له تار پنعمالی شینانی بازارتدا

سفرچارهگان

سالنی پار رشتوروسی تم گتیمم بز گوردستان ناردهوه تا له لایم چند هارونهکوه چاری پمنا
 بخشیری و کمورکوبهکاتی دست نشان بکری و دورواره ناماده بکرتنوه. پلام چند هزیهکی
 له دستملات بعد واپان کره چایی بهکسم هر له وولان بلور بکرتنوه. رنگه نینسان
 هندی له بایهتکان پونستان به لیکولینوهی زیتر همره زانباری زتاری گهرک بنته. پلام
 بز پرگردنوهی کمورکوبهکاتی چایی بهکسم. هروروا بز من پش نیرونی خونترانی دورومی
 ولات. تم چاپمان به پله ناماده کره.

تم چاپمان کسمی دستکاری هندی له پشهکاتی کسراوه. هروروا تم حله چاپمانش که
 کولوتنه برچار راست کراوندهوه.

م - شروانی

پیشهکی

دهمن به داخنیکی زورهه بلیم که بهزی سفامگیر نیرونی بارو دوشی ولانهکمان
 و نیرونی دام و دزگای پیوست، نیمه به پنججوانهی گعلانی خوا پینداو. نه
 خاوشی نرشیفینکین تا پهلگنامهکاتانی تیندا پارزوری. نخاوشی دزگابهکی
 لیکولینوهیم تا به پیی نطشش دارزراو بکونه کوزکردهنوهی راستیهکمان و
 پهلگنامهکمان. له بواره جیاجیاکاتی ژمانی گلهکمان. هرچی هیه و نیه. چند
 هوندلانیکی تاکه کسین. بی گومان تم هوندانه تاکه کسبانش سرمرای هعور
 سرگوتنیک، بی پش لپن له گلیک کمورکوبی گوره. تا تم رژی که نیمش
 وکو سرجم گعلانی تر دهمن به خاوش قورابو دام و دزگای نایبته به خزمان،
 پاشترین رنگا بز کوزکردهنوه و لسمر نوسین له بواره جیاجیاکاتی ژمانی
 گلهکمان. هر هوندانه کسبهکانه.

ماروبهک بوو گردهبوم به پیشه. هر روژاونیم دهیست پان ناگاداری دهوبوم.
 لای حویم نوسارم دهکرد. هندی چارپش لهگلا پشداری کسرانی تم روژاوانه
 دهکوقه فسهگردن و دیسان چیم لی هلمهتجان تومارم دهکرد.
 له سالانی دورودری پیشهسرگابهی و تاراریدسا، زور تم تیبیشی و
 رشتورسانم فسوتان. هرچند دوروم برنعداو به پیی توانا بردهوام دهبوم له
 کوزکردهنوهی شنی تازه و دورواره نویسنوهی فسوتارهکمان. کاتیک سهبرم کرد
 بهنکی چاک روژاوی نوسارگرادوم دهباری زور سهردهوم لسمر زور شونین و
 ناچه لا کزیتنوه.

بارزان بهکی تم ناچانه بوو که به کالو کرچی چند روژاونیم لسمر تومار
 کردبوو. چند لاپرهیکی دستنیش لسمر هندی روژاوی گرنگ و مینووی
 نوبهکی لسمر دست زاپور. پلام تم چند لاپرهیم هرکچ پش لوهی ندهکرد،
 وژی له وژان بیری خستمبر چایی لی بکسوه. تا له سفغری تم دوابی بهی

لغتندهن- معا توشی پیاویکی شارهزای ناچهکه بوم که له نزیکوه ناگاداری زوری
زوری رووداوهکان بوو. هر له سرهتای لسهگردنا ناستی شارهزایی و زاتیاری بزم
دوکوت. دوی چنده جار دیتنیک، لسهر نوه رنگ کورتین تا هرچی دهیزانی
بزمی بگنیتنوه و منیش توماریان بکم.

لیشان ناشارمعه کارهکه گهلی سمخت بوو. گنم انوهی نو هرصوو شعوو خستوه
سرهکبان هر به زار خزه. لومش ناخوشتر دجا بپردوام به پرسپاران- داروچه
له سینگی وهریدی- بز توهی له پنچو پهای بیسریما زاتیاری له بیسروهوه
هنگم پتی. نو دؤسته بهریزم زور ماندوو کرد. بهلام ئیشتاش پرسپارهکاتی من
هر تروا نیرون. هر چارنیک که به دهقهکدا دهچسوه، پرسپاری نازم بز قوت
دهینسوه و داخلی نوه دهخزم که بزویی نصیرسیسوه. دوی توهی زاتیاریسهکاتم
کۆکردوه، کوهله کارکردن لسهری. گردهم به چنده بندنیک هر بندش بوو به
چنده کورتنیک. له هسان کاتدا چنده سرچاوهیکی چاپکراویش لسهر ناچهکه
چنگ خست و سووه لی بان بیته.

- دوزانم خزم له قهری زور مسئلهی ناسک داوه. رهنگه کساتی تریش همین کم و
زور ناگاداری زور نو رووداوانه بن و زاتیاری باشترین لایلی. بهلام به داخوه بز
زور گلیان هنگم تروه.

هندن نو کساتی که له ناو نم کتینهدا ناریان هاتوه، سالیانگی دوروو دروزه
به سعبعستی سیاسی، ژانیان نیکهله به نغسانه کراوه. کساتیهتیان به
چوارچوبهیکی پیروز نتراره. بویه به دهگم رنگ کورتوه کسینک همین ویزایی
خوی له قهری دایی. گۆشهگیری عشیرهتککش خوی پارمندی دهر بووه بز توهی
خهلکاتی تر زاتیاریان زور کم بی.

من نو کتینهدا، نعوام هتارهتوره ریزی مرؤف. کارو کردوه و هلسوکوتوه
هصت و سوزو چولانوهیاتم، دگر ههروه پاس کردوه.

نوائی که بکم چاره نم رووداوانه دهیسان (که زوریش) رهنگه له سرهتاره
هیندم بیانگری و باهر به خویان نکهن. نعوامش که ناگادارن و نعباندوبست
خهلکاتی تر بیزان، تا ساوهیک شمشیری ههشه دهسهکتینسوه و ههول نهدن
چی بان له ههگهدا ماوه بز بهریهچانوه، هلی ریزن.

دوی توهی کتینهکه بز چاپ نامادهکرا. به چنده ماموستابهکم نشاندا تا بهروای
خویانی لسهر دهرین- ههسویان لایان وایو کتینسینکی به سووه، بک
دوانیکیان پروایان وایوو، بلۆکردنوهی نو زانیاری دهگماتانه نو فزناشدا رهنگه
بیته هزی سوو لی دهرگرتی دوزمن.

که خویتهری بهریز سرجم کتینهکه دهخوتنسوه، به ناسانی نو راستهی بز
دهردهکوت که دوزمن نک هر نو رووداو و ناگۆکباتی پاس کراوه. بی ناگا
نهوره، بخلکو بز سعبعستهکاتی خوی بکاریش هیتان و سووی زوری لی
دهرگرتون. نغناخت زور نو رووداوانه، دوزمن له دوست کردنیشیاتدا بهشدار
بووه. توهی لی بی ناگابه، نووا رۆلهکاتی گهلهکسانن که تازانن میژوری
دوتینان چزن چقی بهستوه. نو کاته دباره له میژوری نصرویشمان ناگن، که
لسهر سنگی دوتین ههلچناره.

میژوری بارزان و میژوری شۆزی لعلول، دوو دوی به بکوهه نووساون، پاس
کردهی هر بککبان بعضی توهی تر کاریکی نانووه.

تا ئیشتا کم و زور دهریاری شۆزی لعلول نوسراوه. بهلام لعیب توهی میژوری
بارزان لعیب دستفا نیروه، توهی تریش هر به نیوهلی ماوهتوه.

نم کتینسه ههولدهانیکه بز باشسهر له شۆزی لعلول گهیشتن له چسکی
بارزانوه. بویه نئسه له هر پاس و باههتیک که پهروندی به بارزانوه نعبت،
کنازیان گرتوه. ۱.

خویتر تیبینی توه دهکات، نم نامانی له کتینهکدا هاتون، هرچنده به زمانی

په کوم - پارزانیه‌گان کین؟

پاری دایرایی جوگرافی، پان پمرومندی هاونیش، پان کورتته پهر همره‌شمیه‌کی هاونیش پاخورد روودایی ناپینی - کزومه‌لایینی، هندنای جاریش هست کردن به گم‌انوره بز پنجه‌په‌کی هاونیش، پنکهاتی خیل دپاری ده‌گم، زورجاری وا بوره چمند فاکتوریک لمعاته به په‌گموره برونه سهره‌لمان و پنکهاتی خیل‌یک.

نوعی جینگی سرلجه شعل و نیشانه‌گانی خیل‌لای نهمرو، دهری ده‌لمن که پنکهاتی خیل بز سرده‌سانیکی کوزی مینووی مرزقاپینی ده‌گرتنوره. سرده‌سی بارکسالاری و گوره‌ی خیل - نهمرو به‌پیزی پان لاواری پمرومندی خیل‌لایینی له شوتینیک، پنده به راده‌ی پنشکوتنی کلتوری شارستانیه‌نوره. لهو شوتانای که پمرومندی خیل‌لایینی (چ له روی نابوری بی چ نعت و هه‌لسوکوت) پمرو لاواز بورن چوره، نورا کلتوری شارستانی پمرو سنندوره. پنجه‌وانه‌کشی دپسان راسته.

خیلی پارزانیش وه‌گور گشت خیل‌لایینی تر، سرده‌سی نهمرون. پهلکو له بارووخینگی تابیتدا په‌کیان گرتوه و بنگ هاتون-نور تیرانی نهمرو به پارزانی ناسراون. پشینک بورن له کونفیدراسیونی (په‌کیستی) خیل‌لایینی گوره‌تر که به زیناری ناسراون. هر له زوروه چوار تیره له زیناربه‌گان له پمرو روژه‌لانی زوی پادپان نیشتمه‌ی بورن و پم چوره لیمپریکی سروشتیان کورتوته نپوان له‌گملا زورنهی خیل‌لایینی و ناوندی پمروپه‌رایه‌نیشیان، که لومبر زوی پادپانته‌نهمش برونه هون نهمی که پمروپندپان به ناوندی خیل‌لایینی (پمرو لاواز بی) و نامساده‌ی نهمپان نیشتمه‌ی له بارووخینگی تابیتدا به په‌گجاری له زیناریان جبا پمروه. به رده‌تر، دپار تیره پارزانیه‌گان که لهو شوتنهی نیشتمه‌ی نیشتمه‌ی بورن. ناپا

عمره‌پیش نوسراون، په‌لام وشه‌گانی هه‌لزارده‌ی هسان نور وشانن که له تامه کوردی و فارسه‌گانی سرده‌سی درجه‌گایینی په‌گار ده‌هانن. نیشتم له گورپنایندا، هه‌لمانداده هسان تام و بز پدات، بزیه تا بزمان گراوه به دوی زارووه‌گانی سالانی سی و چل دا گمراوین تا زیاتر له پمرو ناسه‌گسان نریک پمروه. لیمبر نهمرونی فمرومندی بز نور وشانه له زماتی کورده‌پدا، نیشتم نهماننوتنوره وه‌گو پمروست لیمه، تاما‌لمپان پمروکین.

هیوادارم تم نوسراوه هاندرو پت به کسانتی تر، تا پمرومندی خیل و چی ده‌زانن تزماری پکن، چونکه هر زانباربه‌کی لاپانه نورا مولکی هسور گملا‌گماتنه.

مامخان شیروانی

هولیر ۱۳/۸/۱۹۹۶

کوچم و دهرهه برون و دواتر نیشتمجی برون پان داتیشتراتی کونی ناوچهکمن.
 یاری تهرکیبیلوژی ناوچهکه و نطسنامی دهساردهمی خطکهکمش نوره دهگمبش که
 پیش نیسلامتی، نایی مسیحی له ناوچهکدا یار بیره.
 تا نینکان و راگواسنتی ناوچهکمش، هیردو دئی ینخال و یندارون فلهه برون.
 هیرهها ناری همدئی گسوند و زویش دهگسری بکرنیت به بطنگی بوئی زوتری
 ناسوریانی نعتوری له ناوچهکدا وهک: زهقیبا کنبشش، ینخشاش، ینغاف،
 ینگلاد، ینغودی، کانی دیز و هی تر، مزگوشی بارزانیش که گویا لیسر یناغی
 پهرستگاهیکی کون دروست کراوه. هر زور تیبینی نوه لای ینتر دروست دهکات
 که زیاتر له کنهسه دهچیت تا مزگوت.

نور چوار تیرانی نهم خلی بارزانی پنگ دیک برهچ له
 ۱-۱- یهروژ:

ناوهندی نهم تیرهه نارایی بارزانه، لمر گوندانه دهژن که کهورننه نینان چپای
 شیرین و زوی بادبان، له گوندهکانیان؛ بارزان، هزستان، بازی، بالنده، بله
 ژوری، بله ژری، هی تر.

۱-۲- مسزوری ژوری: تنیا نهم بھشی خلی گوروی مسزورین که شوتی
 نیشتمجیان کهورننه روزهلالی زوی بادبان.
 نوانیش شمش تابغن هم چزه:

آ- تابغی سوری معزنا، له گوندهکانیان؛ یندارون، کالبا دیزی، زوارا، دیزان و هی
 تر.

ب- تابغی مامالا، له گوندهکانیان: کورگی، گیران، نیشکو، سرگشی،
 مسنی، کیراناکیر، باکن، بنیبا، گورته و هی تر.

ج- تابغی مامزدا، له گوندهکانیان؛ زازوک، بالسوار، شیخ سعیدا، سپنتار،
 یانی و هی تر.

د- تابغی مام دلا، له گوندهکانیان؛ کانی نجا، بیرهبری، مامیسک، قازی،
 خیروزوک، ککلی، بابکن، حسولا.

ه- تابغی مام جسا، له گوندهکانیان؛ یندود، کطوک، کافلان، معران،
 مسنتی، سروکاتی، پیران، کولهکا، گزکالو هی تر.

و- تابغی شیروانی دیرا، له گوندهکانیان؛ شیروان، لیمئی، کلکسو، بیرهریا،
 سر دهریا، بیی، ینخشاش، کانی یزت، اروشا و هی تر.

۱-۳- شیروانی:

له گوندهکانیان؛ مزگسوز، بیرهبر، دوری، بیستری، بیرسیاف.

۱-۴- دۆلهمعری:

له گوندهکانیان؛ لیلوک، هیزان، خلان.

نهم چوار تیرهه تا درنگ بهکیشی خلیبان لئ پنگ نعاغیو، وانا وهکو خلی
 بارزانی نعامساربرون.

بۆ قورنه شیخ عبدالسلامی بهکم که خلیقی سعید نعاغی نهمی بیره و

له سالی ۱۸۷۲ مردوه، شیرنکی پنازبانگی هیه که دهلیت:

خالدیهه ب تعریقه

زیاریهه ب عهشیره

بارزانیهه ب مسکن تعریه

وانا شنجی بارزان خنشی خوی به زبانی زانیوه.

تنیا له سهرنای نهم سعیدهه بیره، که شیخ عبدالسلامی دووم دهستلانی
 دینی و دنیایی له ناوچهکه چسپا و به سود وهگرتن له شینخا بهتی، توانی نهم

بهروزبان بهو بهمشنی و هیچی تری لی ناری. خاکمیش پیشبیارهکسی بهسند
 دهکات. بهم جزره مالا مسعود لئسئزیهی بهختی ددهروهشیتوره و دهینته خاکمی
 بی نسللا نولای ناوچهکه. یان به واتابهکی تر دهستلائی ناغابائی بهروزبائی
 دهگهوتنه ناوچنگ. دوی نوهی بوو به ناغا، بز (ناسئی) بار دهکات. پاش مردنی
 دهستلائی بز سمعیدی کوری دهمنیتوره. دوی نوهش تاجدین دیت. نو مائی بز
 بارزان دهگوازئندوه. بنمعالئی شیخان تا سالی ۱۷۷۴ ژماره یپاوانیان له ۶۰
 کسینک تیندههیری. شو بنمعالیه ژن و ژنپوزان ناوخبزیه، یان به واتابهکی
 تر بزیا هیه له دهرهوی بنمعالهکیمان ژن پخوژان (هروهکو ناشکرابه ژنی شیخ
 نعمد و مالا مستغفا و غطلی محمد سدید و ئیدرسی ملامستغفا له
 شیخهکائی بارزان نهورن). بهلام بهعیج جزونک رنگا نادن کچهکاتیان شو به
 یپاراتیک پکن نهگمر له شیخهکائی بارزان نهن. لور روهه، هروهکو ناغاکائی
 دزهی و میرانی خوشناو وان.

نندامائی بنمعالئی شیخان، کائی که لگلی بهک ددوین، ناری بهکتر ناهن و هر
 به (مام) بهکتر پانگ دهکن.

پهروضی بارزانیان به شیخهکاتیانوه له سردهمی عمیدولسلامی بهکم و شیخ
 محمد و عمیدولسلامی دووم و شیخ عمیدولمهمان تا رادههکیش له سردهمی
 خردائی بارزان (شیخ نعمد) لئسر بناغی ناین دامزرایوو. شیخهکان، یپاوانی
 ناپندار بوون. جگه له زیاره بز ماله شیخهکان و داهائی بهی عصباری تهکبھی
 بارزان، دهشیان بز مائی خلک ندهرد. ناوچهکش به حوکمی نوهی داهاروو کم
 دهرامست بوو، هر جزوره پهپوزندهکی کسومسلائی لور جزوری به خسروه
 ههلهگرت. خلکیش زور ریزی شیخانیان دهگرت و له ناست فرماتیاندا سرگران
 پشوه نهور. دهگشئوه گوابا شیخ نعمد تا مردیش پاری لیک جیا ندههکردوو.

دوی مردنی خودان، پهپوهندی نیوان شیخان و خلک وهکو چاران نهما. بهرهه
 شپهرازی بهرو تیک چورن دهچوو. به تایبته له گهرهمی ملسلائی باندا لئسر
 دهستلائی، خلک نوار لئسیان تهکبیسوتنوه و دهپانگورت لهور ماله شیخان،
 ملت هیچی بز ناگرتی. ثم پارچه شیرهی سبدا نغوره مائی لغاو خوئندوارائی
 بهروی ملت باری پیدئا کردهوو!

ژ دولت سر شیخ و مالا	ژنا کوردا بویه بهلا
هنی ته میژوو خانیبه	چاکی ژوا دینی گلا
هرهم بهری کوردا دهن	ژاری و دایی و تشقلا
ناغا و شیخ، سولی و مالا	کیشا ناک کوردا خلا
لی شیخ و ناغا لور مالا	گوشی وه کره مغللا
کرمانجه ما بهس خورن	هرن دان بز کورتان و چلا
رتهر ژ رکته دهر لهچاخ	ها دی خو نالیت نال بهلا

۲-۲ - نوکمر (خولائی شیخان)

شیخهکان به تایبته نوانی دهستلائیان و حوکمیشان له دسته، گهروه و
 بهوگیشان له یسار و ژن هر بهکوه بهلائی کعموه نوکمریکي هیه. ثم نوکمراته
 ژانیان به توندی به ژبائی گهروهکاتیانوه بهستراوهنوه. نه به روژ و نه به شو
 بستیک چیه به لور گهروهکاتیان دوور ناگهوتوه. هر فرماتیکیان یی بدوی و هر
 کاریکیان یی سپتدروی بهکسر و یی بهرلی کردهنوه تهغاسی دهن. کوره دهلی
 ناغا چون یی، خولامیش نارا، نو نوکمرانش له خلکه ناسایی بهکه رنگ و پنگ
 ترو پوتشترن. هردهم چهکیان یی، چهکهکاتیان به گشتی کلاکسکول و
 دهسانچه و نارنجسکه. که شیخ له شوئی دهن بان دادهیشی، نوکمر وهک بت

پرامبري رادو و ستن و بهيج جزير قسقي له زار نابهته درهوه، مگگر شيخ خزي
 پرسيارنگي ناراسته پکات، نعریش دهمو دست به (تغزخولام) وهلامی دهاتوه. بز
 هموو پشهاوو رودونک نامادو لصردهست. نو خولاماته نگگرچی لغاو ملت
 هلاکیزه دراو بهمشنگر لغمان بهلامی بهر عیاری شیخه کای بهی
 دهمه لای شپانوه، کسانانی ناسایی ملت لی بان دهرنگینوه. تاراده بهگیش به
 ناچاری ریزبان لی دهگرن. نویدی جی سرفجه، خولامانی شیخهکان بهسر ملتوه
 مشغورن و له کاری بهرهمه پنهان دور خراونعتوه.

۲ - ۳ - ملت

همو نو بارزاتیانه دهگرتنوه که له بنعالمی شیخهکانیان نون. پی دهچی ملت له
 وشعی میللتی کوردی بهوه هاتی. هرچنده له زمانی کوردی دا چسکی تم وشعیه
 زور فراوانه و واتای گمل دهگرتنوه. بهلام له بارزان دور واتای جیای چینایمی و
 نعتی دهگهیش. بهکم به واتا جوتیارانی بارزانی، بان نو بارزاتیانه له بنعالمی
 شینخان نون. لیرده پرامبر کرمانجه که وهکو چسکینکی چینایمی بز جوتیاران
 بهکاردی کیم پرامبر تاغاله هندی شونتی هوانسیر. دووهوه کوره وشعیه کی
 خوجیاگردنوه له خلکی تر بهکار دی. واتا ملت به کسینکی بارزانی دهرتری بز
 جیاگردنوهی له بهکینکی تری نابارزانی.

ملت زوریمی زوری بارزانیان پیک دپان. نعامته سرحرای نیش و کاری روزانیمان،
 هموو کاتیکیش نامادهی چک هلاکرتن. له قسقی شیخهکانیان دهر ناچن. بی
 پرس شیخان هیچ کاریک ناگمن. تگگر بهکینکیان و سستی بی به سوچمغوری
 میری، نووا دهپنت پش هموو شینک شیخ وازی پکات. تگگینا بی نو و زمانندیه
 بز نیه کاری دولهقی پکات.

لهو سالانمی دواپیدا تم پهوه دپاته وهکو خویان نمان و گوزاتی زوریان بهسر
 داهاتوه. شورش کوردان، دهمه تینکی زور و زهرند و صفتی خستوتنه بهر
 دهستی شیخان بارزان. تم دهمه تنو بار و دخی شمر و راگواسق و
 گواستوموش. گوزاتی ریشمی بان بهسر زیاره و سوخره داهیناره. شیخان به
 هردو رنگای ترساندن و نیشیاز پنهان دهانوی ملت بز پاراستنی بهرزهوندی
 هرویان بهکار بینان. بهم جزره کراون به هیزنکی چهکناری مشغوری بی بهرهم.

سییم - هلسوناندنی کاروبار «بهرنوبه‌رایمتی»
له ناوچمی بازاران

تا سه‌ه‌نای سالی ۱۹۳ هج تشکیلاتنکی نیداری له ناوچه‌که نهمروه. شیخ به شیره‌ی باوی ناوچه‌که، نیداری خیله‌که‌ی هلسوناندنه. دواي پنگه‌نای تشکیلاتی نیداریش، به فستوای خودانی بازاران، خصله‌که‌که به هج جزوینک روویان له کاربده‌ساتی دولت نده‌گردد. هر پشروی له شیره‌ی کۆتی به‌نوبه‌یرون ده‌گرا. نمانعت لهو سالانه‌دا که شیخه‌کان رۆلی بالاپان همیرو له تشکیلاتی نیداری ناوچه‌که (۱۹۷ - ۱۹۷۴) دسان ده‌ستور و یاسا و به‌یاره‌کانی دولت تنیا لهو چنده کاربده‌سته کهمی میری ده‌گرتوه که له‌وی کاربان هلسوناند.

بازران نعریتی یاسایی و به‌نوبه‌رایمتی خیله‌کی تأییدت به خۆی همیرو، بزه گوینان به یاسای تر نه نهدا (دواتر به درزی لصر نهمه ده‌دوین). بز گه‌باندنی ده‌نگی شیخ و راه‌یمنی کاره‌کانی له گرتده جه‌ایجا‌کاندا نهم شیویه به‌یرو ده‌گرا.

۳ - ۱ - موختار:

له هر گوندینک، موختارینک همیرو که راسته‌خوژ له لایمن شیخی بازارنوه دادنه‌را. کاری سه‌ه‌گی موختار راگه‌باندنی به‌یار و فستواد قسه‌کانی شیخ بوو به خصلگی ناوایی. موختاریعتی پشتاویشت نیه و تا سه‌ریش نیه. نه‌گه‌ر خصلگی ناوایی له موختار ناارای بان بان شیخ له‌هر هر هزیدک لئی به‌یهاجا، بزی همیرو به‌گۆری.

موختار چ مانیکی ره‌سی به‌سر مفلتوه نهمرو. به‌لام جاروبار سوخری به خصلک

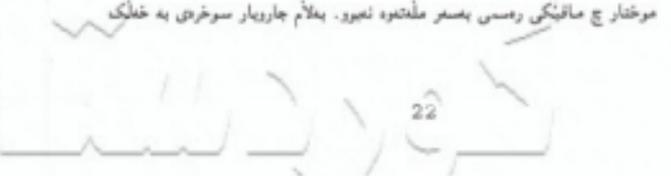
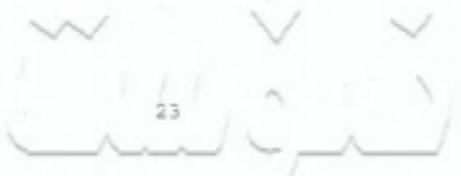
ده‌گردد ده‌گ زیاری داره‌ننان و دروینه بۆگردد. رۆلی گرنگی موختار له کاتی شه‌را ده‌ده‌گه‌وت. چونکه بزی همیرو بی به سه‌رله‌شگری چه‌گداراتی گونده‌که‌ی خۆی، لهو پله‌بش گه‌وره‌ترین نهمتجاز بوو له لایمن شیخه‌وه به موختار ده‌درا. چونکه له هر سه‌رکه‌ه‌وتننکی له شه‌را، جگه له ناسرا‌یوونی، به‌ه به‌شینیک باشینی له تالاشی شه‌ر به‌رده‌گه‌وت.

۳ - ۲ - گۆری:

له روی ده‌سه‌لانه‌وه له دواي موختار دینه‌ر نه‌گه‌ر موختار له‌تاو دئ نه‌جا، لهو به‌یرسی هلسوناندنی کاروباری ناوایی ده‌یوو. له کاتی بوونی موختاریشدا، لهو به‌یاره‌کانی موختاری به گۆری خصلک راه‌گه‌باند. بز نهمه مفلت له دوی گۆریوه ده‌بازرانی که چ رۆژنک رۆژی زیاری داره‌نانه بز مالی شیخ بان رۆژی قه‌زان هلسوناندنه بان چونه مسازو‌گسردن و کۆگسردنه‌وهی گسونه‌گنگرانه (سسسی، ده‌ده‌ریشکا). هر‌وه‌ها کاتی زیارت کردنی شینخیش هر له لایمن گۆریوه راه‌گه‌باندنه‌را.

۳ - ۳ - شانه:

دواي پنگه‌بشینی به‌ره‌می سالانه‌ی کشتو‌سوکاله، کاری شانه نهمیوه که به گرتده‌کاندا بسوینهمه و نماندازه به‌ره‌می سالانه‌ی هر کسینک دباری به‌کات، تا به‌شی ههمباری مالی شینخی لئی جیا به‌کاتوه. شانه ده‌ی پناوینگی سه‌ر راست و جی باوه‌ری شیخ بینه، دزی نه‌گسردینه‌ت و کهمینکیس سه‌ری له ژماره و پشوان ده‌یچی.

همین‌وی خصلت‌اندیشی ناسوسیزم، که له گونای سالانی شمست تفهیم درآوه، ژماره و دانش‌شواتی ناچه‌که به ... ۳۵ تا ۴۰۰۰۰ کمینک داتراوه^{۱۱۱} له کاتی سرگزشته‌هکمی سالی ۱۹۸۷ دا هه‌موو لقزاکه چۆلکوریوو و کسی نیفا نهدو، چهند ناوچه‌هکمی بخره‌سکی نهن که له ژیر کۆنفرۆنی هه‌زه چه‌کاره‌کاتی پشتمه‌رگه دایوو و بخر نامار و ژماردن نه‌کوتوو.

۴ - ۲ - هه‌لکۆتتی گونده‌کان:

ژماره‌ی گونده‌کاتی لقزای ژنبار له سالی ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۳ گوند بوو، له‌وانه ۷۵ گوندیان له ناحیه‌ی مهنرگسۆز هه‌لکۆتییوو. ۳۱ گونده‌شیمان کۆتیوته ناحیه‌ی بارزان و ۵۷ گونده‌ش کۆتیوته ناحیه‌ی مزوری پاا (شیزوان معز).

گونده‌کاتی ناحیه‌ی مهنرگسۆز بره‌تی بوون له:

تارده‌ل، نه‌شکفتی شاندەر، نیشزکی ژۆری و ژۆری، بابکی ژۆری و ژۆری، بان، باوه، به‌رازگهر، به‌ره‌یا، به‌سێل، به‌نوکه، به‌ن، به‌سا، بۆگهران، به‌سۆدی، به‌سرسیاف، به‌شۆک، به‌سهریا، به‌نۆز، پیران، پیرمه‌ل، چامه، جه‌مه‌لا، جه‌ردن، خه‌که، خرا، خه‌لاتی، دۆلعه‌می، خۆشکان، خه‌سروۆزگ، ده‌راوی ژۆری و ژۆری، دۆلی، رازی، ره‌زان، رازۆن (زاروک)، زه‌روه، زه‌را، زه‌گه‌تا، ژاژۆگ، ساتی، سه‌روکاتی، سه‌پنداره، سه‌رو، شاندەر، شینخان، شیخ سه‌یدان، گوندی شه‌کفتی، شینه‌یا، شازی، فقه‌بان، شه‌وه‌زه، کانی داران، کانی ده‌ری، کانیه‌ له‌جا، کاروال، که‌گه، که‌طۆکی (که‌سۆزگ)، که‌سه‌ل، که‌وران، که‌سه‌کی ژیری، کۆری، کۆری، که‌سه‌کار، کۆره‌توو، له‌شکره‌ل، لیلۆکی، لهرجیر، مه‌لسواری، مامه‌سک، مه‌راتی، مه‌یدان.

ملاسه‌ری، موسرکه، وازی، هه‌زتی.

گونده‌کاتی ناحیه‌ی بارزان بره‌تی بوون له:

ناقه‌دوو، ناسه‌ه، ناکا، باه‌سێل (هیزان)، بازی، بالنده، به‌جان، به‌لی ژۆری و ژۆری، به‌ناردن، به‌سه، نیلی، داوه‌که، ره‌ش، ره‌زان، زۆره‌کشان، سه‌لویکا، سه‌غنی، سافره، سه‌کۆبی، شه‌ری، شه‌گیل، شنی، شه‌نگی، کاتی پۆت، گلافا، هه‌سه‌کا، هه‌سنی، هه‌فکا، هه‌مه‌له، هه‌ستان.

گونده‌کاتی ناحیه‌ی شه‌روان هه‌ژۆش بره‌تی بوون له:

نهرگۆش، ناسه‌سوی، نینه‌لی، به‌جان، باسیا، برکه، بارگه‌لی، بالاته، بۆیان، به‌خشاش، بۆس، به‌به‌ال، به‌نگاله، به‌ناقی، به‌ناق، به‌ن، به‌نۆز، پاورا، پهنچن، تویی، خالوته، ده‌زی، ده‌ژۆ، ده‌ده‌مه‌را، داوه‌شا، زه‌ردی، سه‌ره‌ده‌یا، سه‌ره‌کیری، زه‌نی، سه‌پنداری، سه‌ن، زه‌نه‌کفتی، سه‌یلکی، شه‌قی، کانیانا، کانی بوته‌ک کانی پۆت، کانی مارۆکا، کوانی، گۆزی، گرگه‌مو، گوران، گرگی، گه‌زه‌ستانگی، گه‌مه‌ندا، لهری، ماره‌تا (تارکوس)، مانی، باسکا، مۆکا، مهنۆز، ناگه‌کۆرگا، ناگی، هه‌رسی ژۆری و ژۆری، هه‌رکی، هه‌یه، هه‌زی.

۴ - ۳ - هه‌لکۆتتی سه‌روشی:

نه‌گه‌ر چاوتک به هه‌لکۆتتی سه‌روشی بارزان به‌خشیتن، ده‌یه‌تین ده‌کۆته‌ نه‌وان زۆی پادپان له باشوریوه و رووباری روانزیش له رۆژه‌لاتی. چمی روکوچه‌کی له پاکوری رۆژتاوا به‌وه ناوچه‌که ده‌ری، چه‌که لهو چمه، چهند چمه‌یکی به‌چۆله و ژماره‌هکمی زۆر کانیوا له ناوچه‌کهدا هه‌ن. ناوچه‌که به‌گه‌ش له چهند بیه‌ شاخه‌ک پنگ هاتره که گرنگه‌رتیان چای شه‌رته. له‌په‌لای چیاکان هارینه‌به‌هاری هه‌لکی گونده‌کان بوو، کانی که هارینه به دوانی له‌هه‌رێه‌کان ده‌کرد.

(۱۱) سه‌مه‌ الطه‌ی، الرانی، دارالکتابه‌ العربیه، کتبه‌ وه‌زه‌ وادان، ۱۹۶۱ - ۱۹۶۲، کۆمه‌له‌ی ۱۹۶۱ کۆمه‌له‌ی ۱۹۶۱ کۆمه‌له‌ی ۱۹۶۱

تاوهه‌وای نارچه‌که له زستاناندا تا چند پلمه‌کی ژیر سفر ساره دهیت، له هاونانیشدا به گشتی گومه.

سنوری نیداری قزاقکش کونژته نیوان تورکیا نارچه‌ی هه‌کاری له باگور و قزای روانیز له رۆژه‌هلات و قزای نامیدی له رۆژتارا و قزای تاگری له باشور.

به تسیه‌کی تر بارزاتیه‌گان ده‌گومته نیوان خێلی سورچی له خواروی رۆژه‌هلات، و خێلی برادۆست له باگوری رۆژه‌هلات، خێله‌گانی نارچه‌ی تاگری له خوارو و خێلی زیناری له رۆژتاواره.

سنوری لهو خاکه‌ی له ژیر نفوزی شینه‌گانی بارزان دابه، هه‌موو کات وه‌کو به‌ک نه‌یژه. لهو کاتانه‌ی هیز و ده‌سته‌لانیان ژۆر بووه، سنوری رۆژه‌هلاتیان گه‌بشۆته زه‌جیه‌یره چیسای - کشتنه‌در - ی نزیه‌ک گومته‌ی ده‌لێزانی باگسوری رۆژتاواری ده‌بانه (سوزان)، له‌وه‌سه‌وه درۆ بۆلعه‌وه تا سفر پرده‌ی خه‌لاتی نزیه‌ک گومته‌ی خه‌لاتی سفر رووباری رواننز. له کاتی گزی و لاوازیه‌کاندا، هه‌رگیز سنوریان له (شه‌وه‌زی) ده‌تی نه‌گه‌روهوه.

پنججم - تاوایی بارزان -

تاوایی بارزان، له باگوری زری هاونان و له‌سه‌ر به‌رزاییه‌کی نزیه‌ک چیسای شه‌یرن هه‌لکۆتیه‌وه. ژماره‌ی خاتوه‌گانی له سالی ۱۹۷۴ تا ۱۹۵ خاتوو بوو، له‌هاته‌ی نزیه‌کی ۱۵۵ خاتووی تاوه‌دان بوو.

دی‌هه‌که ده‌گری به شه‌وه‌هه‌کی گشتی، به گومته‌ی جه‌زی خاتوه‌گانی و جه‌زیه‌تی دابه‌ش‌بووش چینه‌به‌تی دانیشترانی، به‌گه‌رت به‌م بێ به‌شی خواروه:

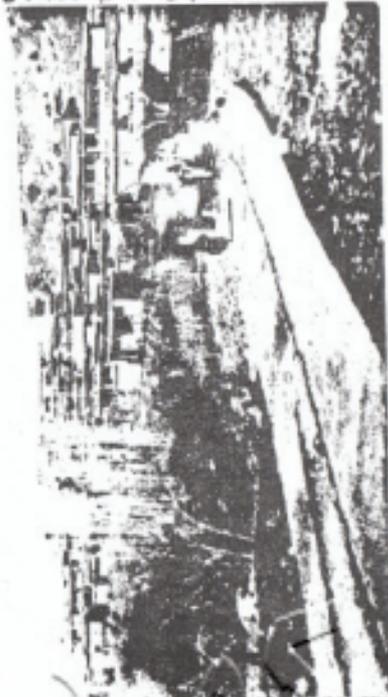
۱ - ۱ - خاتوه به‌رده‌گان:

ئه‌م خاتوانه‌ ده‌وله‌تی عیراق، له سه‌رده‌می حکومه‌تی عه‌بدوڵکهریم قاسه‌دا بۆ ئه‌م بارزاتی‌هانی دروست کهرده‌بوو که له تاواریه‌ی و له ولا‌تی به‌گه‌یه‌تی سۆلیه‌ت گه‌م‌بارونه‌وه. ئه‌م خاتوانه‌ ژۆر رینگ و پینگ بوون و له‌سه‌ر شه‌وه‌ی خاتووی رۆژتاوایی دروست کرابوون. ته‌نیا ماله‌ شینه‌گانه‌ لهو خاتوانه‌ ده‌ریان. بۆیه (ماله‌ شینه‌گانیان پێ ده‌گوت، هه‌ر له هه‌سه‌ن گه‌ره‌کی خاتوه‌ به‌رده‌گانه، جگه‌ له ماله‌، چهند ساختمانیکی تریش هه‌بوون وه‌کو به‌رپۆه‌به‌راه‌تی ناحیه‌ و مالی به‌رپۆه‌به‌ری ناحیه‌ و قوتبا‌خانه‌ی کوران و کچه‌ان و نه‌خۆشخانه‌ و به‌رپۆه‌به‌راه‌تی کشتوکاله‌، هه‌ر ئه‌م گه‌ره‌که‌ چهند دوکانیکی له به‌رده‌ی دانا‌شراو و هه‌ندیکه‌ی تری له سوور و به‌رده‌ش هه‌بوون. له گه‌ره‌که‌دا ته‌نیا پنج خاتووی سوور هه‌بوو که دانیشترانه‌که‌ی بارزاتی بوون سفر به‌مه‌لت.

۲ - ۲ - خاتوه قوه‌ده‌گان:

ئه‌م خاتوانه‌ هه‌مووی له به‌رده‌ی سوور و خه‌شت دروست کرابوون و سه‌ره‌گانیه‌شان به تاواریه‌ی بان نه‌سه‌نگانی به‌راوه‌ کرابوون. هه‌ندێ ئه‌م خاتوانه‌ به‌ جوانی و رینگ و پینگ

پهشی لایه‌کی گوندی بارزان، که لایه‌ها گم‌ه‌کی، خانه قوره‌کان و پهشیکی بارزانه‌کی دیارن

پهش نهمون، کولانه‌کاتیان زور تنگ و خوار و خلیج بوو، خانه‌کان له ناو‌ه‌کی
هنگوتیسیون و زوی په‌تال نهمابوره، سه‌ریانی همدنی سال، بسره حسوشی
(حصاری) مالیکی سه‌روی خزی، بان بسوه رنگای هاتوچزی ماله‌کاتی سه‌روتر.
کولانی پشت مزگوت، نو گم‌ه‌کشی ده‌گرد به دوو پهشوه، پهشی سه‌روه پی‌ی
ده‌گرتا مالی ژوری، پهشی خواره‌وش گوقایی. به شپوه‌ه‌کی گشتی نو بارزانیانی
لی دویا که پی‌یان ده‌گرتا ملت

۵ - ۳ - خانوه‌کاتی هورازی گه‌رتنه

شینخه‌کان زور به توندی پی‌یان له‌سه‌ر نهمه داده‌گرت که نایی بارزانی تینگله به
خه‌لکی تر بن، چونکه ده‌روه چاوکرانه‌وه و شیار بوونموی خه‌لکه‌که. بزبه رنگایان
په‌هیج کسینکی بیگانه (ناهارزانی) نهمه‌دا لغاو ناوایی خساتو دروست په‌کات بان
بزیته، په‌لام چند کسینک همیرون که سالانکی دوروو دویژ بوو په‌نایان بز ماله
شینخان هینابوو. نهمه‌تا راده‌ه‌ک جری پروای شینخه‌کان بوون، بزبه رنگایان پی
دراهور له بارزان هینیتنهمه به معرج له ده‌روهی ناوایی خانویان بز دروست بگرتت.
په‌م جزره به چند سه‌ده‌تریک لوبلای مالی خودان و له هورازی گه‌رتنه، پنج
خساتوی قسویان دروست گه‌ده‌بوو. بارزانی‌ه‌کسان به چاوکی پر له گوسمان و پی
پروایی‌ه‌وه سه‌ره‌ی نو پنج مالیکی گه‌رتنه‌شمان ده‌گرد و هه‌وو ده‌گرت، نهمه‌تا
زینارین، هموو شینکیان لی ده‌ه‌شیتنهمه.

له سه‌ره‌نای سالانی حلقفا، معقله‌م‌نکی پشهو و قایی بزیلیسیش له تعیشت نو
خساتوانه‌دروست کسرا له سالانی ۱۹۷۲ - ۱۹۷۳ هه‌ره‌کوی دست کسرا به
دروستکردنی ساختمانی لوبایخانی ناوهمدی بارزان، په‌لام په‌ر له لغاو بوونی له‌گه‌له
هه‌وو دی‌ه‌که تعمت کسرا ماوه‌ه‌ک شینخه‌کان دینایان دا وا له ماس‌س‌سار

کارمختاری تری دولت بکن. لغاؤ معضوہ کو لہ دعووی باران بزین۔ بلام
توان ملیان لدا ہر تم کارہ۔

لہ سرہنای سالی حقتا، شیخ عوسمان اکہ ہشتا لہ جنگای خودن شیخی
باران ہوا لہ باران خانویکی گوری لہ ہمد دوست کرد۔ شیخکاتی تر کہ
نو کات لہ گرمی ملاتی دہون لہ گمٹ شیخ عوسمان و دیانوست لہ
شہابہتی بختن۔ پیوستیان ہمد ہوا توانیش خویان درخمن کہ لہ عوسمان
کھتر این۔ بڑہ شیخ سلیمان شیخ عبدولسلام لمر گردیکی لای خانوہ کانی
ملعت، خانویکی ہمدی گوری دوست کرد۔ معزہری کوری شیخ جمالیش، بہ
پاری ملا مستفا و لمر گردیکی روزهلاتی مالی شیخ عوسمان، خانویکی
تری ہمدی گوری دوست کرد۔ ملا مستفا کہ سری لہ باران ددا، لہ لای
معزہر و لو خانوہ دماہوہ۔

5-4- تاو و وزی کارہا لہ باران

سالہ کانی باران، وگور زوری دینہ کاتی تری کوردستان، بوری تانمان بز
راتہ کیشراہور، بڑہ بز ہمدو پیوستیہ کاتی روزهانمان، دہا چہانہ سر کاتی۔
شیخ عوسمان ماتویکی تاری لمر کاتی ژتان دانایور۔ بہ بڑہ کی سنی تینجی
تاری بز مالی خوی راکیشاپور۔ نو ماتویہ ہمدو رژی، بہانیمان و نیواران، بز
دو سنی سعفا بہ دنگہ گورہ کی ہمدو تاوای دہداتند۔ سالہ شیخکاتی تر،
کہ ماتوی تاری شیخ عوسمانیان دیت، نوزہمان لا لسا و خویان گیانہ ملا
مستفا و شیخ محمد خالیہش کہ لہ میزگسوز دادہیشت، تا پارہان بز
ترخان کرا بز تودی، تاری کاتی سرہوی باران کہ دہکویہ پنای چہا شہرین
بز مالہ شیخکان راکشن۔ پاش مارہہک حوزیان لمر کاتیہ کہ دوست کرد و

بڑہان بز مالہ شیخکان لمرگردت۔

پش تو حوزو، پساونکی پشاپری لاکرہی - تہا- تاو بہ کسرنکی کلک
ہراوہ تاری بز مالہ شیخکان دہکیشا۔ شیخ عوسمان تاری لہ تہا نابور و شیخی
ژتانہ۔ ہر شو تہاہش زور چساران تاری بز پزلیہ سستانہ و قوتایسانہ و
ہر بڑہ ہرہاتی کشتوکالیہ دہداتا۔ دوی تاوای پورنی حوزو کہ، مامزستاکانی
ہمدو قوتایسانہی سرہنای و ناوہدی، ہولیاندا سسد لہ تاری نو بڑہ
وہرگن کہ بز مالہ شیخان راکیشراہور۔ بلام شیخ محمد خالد رنگای لندان۔

گوندی باران جگہ لہ بی تاری، بی وزی کارہاش ہوا، ہرچند تستونندی
گواستونوی وزی کارہا لغاؤ دین چہیشرا ہوا۔ ماتوی کارہاش لہ بلہ ہمدو
بلام کاری ندہ کرد۔ خلک شو لمر قاتوس دادہیشت، حکومت مارہہکی زور
ہو خلکی بہ تما کردہو تا کارہایان بز بیٹی، بلام چ دیار تہور۔ وختیک،
ماتویکی کارہا ہککوتو بی کعلکیان لہ خانہ نشینوہ بز باران ہتا، ہو
ہیوای کارہا بارانی بی دہین بکن۔ بلام ہرچند ہولیان لہ گمٹ دا بہ کار
لہ کسوت، بڑہ لری ہنزار ہون و لو شاد وازمان لی ہنشاہور۔ دوی بز
دستلانی کاتی شیخ عوسمان۔ خلک بہ توسوہ دہانگوت، تہو نو ماتویہ ہو
کہ حکومت ہرہار ہوا۔ بیادہ شیخ عوسمان ۱۱ ؟

5-5 - بازاری باران

بازاری باران دہکوتو پش قوتایسانہی دین و بری ہوا لہ ۱۴ دوکان کہ
ہمدویان لہ رزی ہکشر ہون۔ ۱۰ دوکان لوانہ لہ ہمدو چیمستق دوست
کراہون، سنی کھی تریش لہ ہمدو قور ہلچنراہون۔ لوانہ چند دوکانیک ہی
قیانوالی ہون۔

شده فامینگی نزدیک . . ۳۰ متری به بهره‌میاندا رمت ده‌برو اهرورک له ویتنگدا
 ده‌بار. لغار نارایش ۱۱ دوکان هه‌یورن. هه‌رک له دوکانانه کهراری تایبعت به
 خون هه‌یور. خه‌لکی هه‌ر گوتدیگ تا راده‌یگی زور سات و سه‌روی لغیا له‌گه‌ل
 به‌گ دوکانی تایبعت ده‌کرد و هه‌رگیز نه‌بان کرده‌بو به نه‌رعت بز کهرن و فروشان
 روو له دوگاتی تر بکن. تم سوزن‌پولی داتوستانه، پتر مزرکی خانوادیه‌یو
 تهره‌ی پشوه بوو. نه‌عش دله‌یای زتاری به هه‌روو کهرار و فروشیار ده‌دا بز
 قه‌رز و دهرن کردنی کالای پتوسه‌یش.

نور دوکانانه زوری هه‌ر زوری پتوسه‌یگانی روزانه‌بان لی دست ده‌کوت و‌کو
 شه‌کو چار رزن و برنج و هه‌ندنی چار گوشت، هه‌ره‌ها کونال و قوماش و نامزای
 کشتوکال و ورده پتوسه‌یگانی تری نارمایش له دوکاناندا هه‌یورن . نور شتانه
 له شاره‌گانی تری کورده‌ستان بز بارزان ده‌بهران به تایبعت له هه‌ولیر و گه‌لاله.
 به‌ره‌می ناچه‌گمش که پتر توئن و پتسه‌ی گیانه‌یوری مالی و کتوی و هه‌ندنی
 به‌ره‌می کوزکرای کشتوکالی بوون و‌گ لغزان، سسی (ده‌فروشک) و مازوو،
 لغوا دوکانانده‌گمان له خه‌لکیان ده‌کهری و بز شاریان بار ده‌کرد. به گشتی تیو
 شتانه‌بان له بازاره‌گانی هه‌ولیر بان موسی ساغ ده‌کردوه. زور چاران بز موسیان
 ده‌یورن، چونکه لغوی پارهی باشریان پی ده‌را و قازانه‌ی پتر بوو.

کیشان و پتوانی ناچه‌ی بارزان له‌گه‌ل کیشان و پتوانی سرجه‌م کورده‌ستان جیا
 بوو. جگه له کیلز، تم کیشانی خوارووش کاربان پی ده‌کرا: پاکت، سنگیه‌کی
 نزدیک . ۲۵ گرام بوو. بز کیشانی توچا به‌کار ده‌هات. کراس، سنگیه‌کی
 . ۱۷۵ گرام بوو، بز کیشانی توئن و شتی تریش به‌کار ده‌هات. خوله‌که تمخنی
 له تمه‌گه‌ی بصر زتر بوو. داتوئیلی پی دینورا. فتره، سنگیه‌کی ده‌یو کیلوا

و نیوه و پتر له ناچه‌ی مزوری بالا به‌کار ده‌هات.

دوکانانده‌گانی بارزان، حابه ماره ده‌چرته هه‌ولیر و چارو‌بارش موسی. تا چی هه‌به
 (له به‌یورمی ناچه‌گمش) بز فروشتنی بیه ن و لغوش به لزوه‌ک شتوسه‌گیان
 ده‌کهری و ده‌بانه‌تیا‌یوه، بلم کاره‌بان ده‌گرت (کاروان). دوکانانار هه‌یور مانگی به‌گ
 کاروانی ده‌کرد. هه‌شبان بوو، له‌بهرتوه‌ی کهراری زور بوو و شتسه‌گانی به هه‌رمین
 بوو، مانگی دوو کاروانی ده‌کرد. کهری باری لزوی له هه‌ولیرتوه تا بارزان، ۳۰
 دینار بوو.

دوکانی (مسل) له ۱۹۷۳ دا گه‌روی له هه‌سور دوکانه‌گسانی تر برده‌یوه. تا
 دوکانه‌گانی تر کاروانیگیان ده‌کرد. لغو دووان. لغو دوکانانده له گرانفروشی و
 قه‌زکنا بی هارنا بوو له بارزان، بلام زور زمان لوس بوو، بزه روزانه دوکانه‌کی
 له ناچره‌ی خه‌لک جسی ده‌هات.

۶-۵ - باخچه‌گانی بارزان

دی بارزان هه‌روه‌کوو دینه‌گانی تری ناچه به تایبعتی و گولده چیا‌به‌گانی به
 گشتی رزو باشی هه‌یور. باخچه‌گانی بارزان کوه‌یونه خواروی نارایی که داری به
 به‌ری لی چانه‌یو، به تایبعت هه‌نار، منیر، هه‌جیر، خه‌ج، هه‌لوه و زهره‌ش...
 هه‌ت. به‌شی زوری دره‌خه‌گمان، داری هه‌نارن. هه‌ناری بارزان، چ هه‌ناری بین پهلکان
 بی و چ هه‌ناری سه‌رکمان، زور به ناو و باش بوون.

لغار باخچه‌بان سه‌زه‌ی هارینو و زستانه‌ش ده‌چندرا، به تایبعتی ته‌ساته، پیاز،
 پامیه، پانجه‌ان، کوله‌که و ... هه‌ت.

بازانه‌گمان نه‌بان کرده‌بوو به نه‌رعت به‌یورمی دره‌خه‌گانیان، بان سه‌زه و سه‌ره
 هه‌فروشن، بزه به‌شی زوری به‌ره‌می سالانه‌بان له کاره‌گانه‌ی دهری و

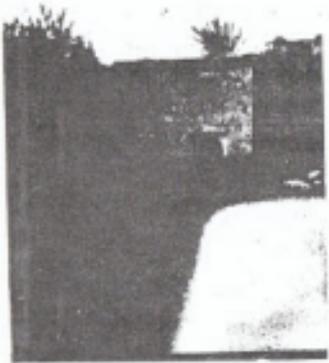
عقد مبرما. نوره هبورو هناریان دهگوشی و «شاپرجه» چیان لی دوست دهگوره. له هلمجیریش ناستورکه هلمجیریان دوست دهگوره. که نگهر بیانفرۆششیا به نوا نرخی بهک کراسی له بازارنی بارزان، دهگه بشته ۱۰۰ فلس. بهرهمی رهزو باخجیان به گنشی بازارگانی پیته ندهگرا و تشیا بز خواردن خویان بهکاریان دیتان. لیریش وهکو شونهگانی تری کوردستان، نگهر ریسواری بهلای باخچه بیهگنا رویشتیا و خاوهنگی نهموری لی کردیا، نوا بز هبورو چندی بز دهغوری، بیسخوا، بهلام شهم بو لی هلمگرتیا و بیسهنابا به دهغوره. هغوره کارنیکی ناشیرین بوو نگهر ریسوار بهمی پرسو ناگاداری خاوهن باخچه بجهنابا به نار باخچهگنی. تنانعت بری دارهگان دمزی و کس ندهچو گویان بکاتوره و بهکاریان بینی.

۷-۵ - مزگوت و تهگهنی بارزان
 ۷-۵-ا - مزگوت:

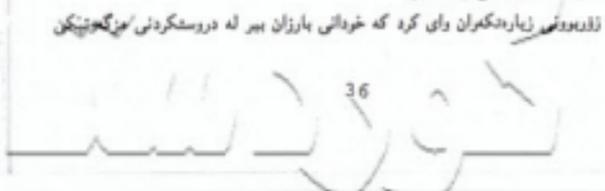
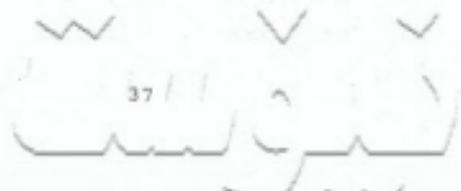
نزیکه سمرجم گوندهگانی کوردستان مزگوتیان تیا به. بارزان جگه لوهی گوندیک بوو دهبا وهکو گوندهگانی تر مزگوتی تیا بی. ناودندی شینخا بهتیش بوو بز چندان گوندی دوری بهری. بز به سربنکی زور رویان لی دهگوره. بز زیارهنی شینخ. بز به بیرکردنوه له دروستکردنی مزگوت، جگه لوهی که له کوردستان وهکو نهمرتنیکی لی هانوره له بارزان کارهکی پراکتیکیش بوو، بز شعو لی مانوهی نوا میوانانی که له گوندهگانی ترهوه دههاتنه زیارهنی شینخ. نگهر نا له بارزان و دینهگانی تری نوا ناوچیه، کس نویزی ندهگوره و مزگوت بکاتیش ههگیز مەلایان لی راندهگرا.

زور بوو زیارهنگمران وای کره که خردانی بارزان بیر له دروستکردنی مزگوتیان

گهوره بکاتوره. به تایبعتی مزگوتی پنشو، بهغزی بوزدوماتی فرۆکهگانی هنراق، له رۆزی ۱۲ هیوزهبرانی ۱۹۹۳ به تعواری دیزان بیسو. له سالی ۱۹۹۳ خودان دهستی به دروستکردنی مزگوتیه که کرد و دوا دیو سالان نواو کرا. مهلا مستعفا له روی دارایی بهوه پارمستی زوری پیشکش کرد. سمرجم ههموی ۱۴ هزار دیناری لی خهرج کرا. که بز شو کات پارههکی زور بوو. لیسر دیوارهگنی به زمانی ههمی نوسرا بو و شید لی عهد احمد الباززانی سنه ۱۹۹۶ ه.

دهروازی مزگوتی بارزان له دهری را

دها پيششسر دايېكي كساک سسلاح رازی پکات. چونکه نهگسر نو رازی نسا، بهرنوېمېری ناحیېش رازی ندمېوو. لوقسانی ملامستفا، که نو کات له گوندی ریزان دادنیشت، بهرنوېمېری خۇش ندموېست. زورچار به نوسوه دهېگوت سسلاح خزی هېچ نسا، دايېكي مودېری ناحیېه ۱۱.

پدېکې له کارهکاتی بهرنوېمېری ناحیېه، ناگادار کردنوسې پارزۇگاری همولیر بوو له کاروبارو روداوهکاتی بارزان. کاتسې ناحیې خلکې بارزان بوو، هر له سمرتای سالتی شستوه به رزامندی خودان، حکومت لوی کردېوی به کاتبه.

۶-۴ - بهرنوېمېرېهېش کشتوکالی:

خانوی نو بهرنوېمېرېهېش کولیره گرهکې خانومېرودگان و پتهک قوتابخانوه بوو. دوو فرماتېری تېابوو که خلکې همولیر بوون. رشکه له راستی دورو نهکوتېنوهو گېر بلین له هسوه دوزگاکاتی تری دولت یې کارتر بوون. چونکه له بارزان خلک نعتفه پلنگ باهخدان به باخچه و کشتوکالوه لېوون. نهگسر باهخشیان یې دایا، لو تاسدی وشیاربا تموون تا پخوان سوود له نامزگاری کشتوکالی ورېگړن. هروها لسو چزېنېش راوکردن و پاراستی چنگل و دار برېن، بارزان نرېش یاسای خوی هسوه. کس گوتېرېهېش له پاساکتی دولت ندمکرد.

۶-۳ - پۇست:

خانوی بهرنوېمېرېهېش پۇست، ژورنکی پچکلانېش ناو لوتابخانې بارزان بوو. دیواری ژوردهکه درزی برهېوو، بزه هسېشه ناوی بارانی لې دهات ه ژوردهو. ژورهکه تنسا مېزنگ و کورسېگې لیا داترېوو. بهرنوېمېری پۇشېش دوگاندارنکی خلکې لېوېوو. کسېنگ خوندواری هسوه. بهرنوېمېر، رزوی چارنېک خلکې له

ژورهکه ددها و تاسهکاتی هلمدگرت. نو ناسالیې بۇ بارزان دهاتن زیاتر ناسی فرماتېرهکان بوون. همدی چار شیخ سوسماتېش ناسی بۇ دهات. هروها نو بارزانېنېش چارېچار ناسیمان بۇ دهات که له ولائی سؤلیت ژبان هېتابوو. شیخ نېساعلیش هسوه مانگ به پۇست موچې مانگانی بۇ دهات که ۳۰ دینار بوو. نامه ناردنېش. هرووک هاتن له بارزان دهگمن بوو.

ساسونساگان کېشېهان لسو ژوروی پۇست لهگدلې بهرنوېمېرېهېش هسوه. نوان پنوېستیان بوو ژوروه بوو تا بېکمن به ژوروی خلقتی خویان. بزه داوابان کرهېوو تا پۇست بېچنېه ژورنکی ناو پۇلیسخانه له گهرتېن. بهرنوېمېری پۇشېش نارازی بوو. دهېگوت نوي له دوکانهکم دورو و ناتوام رزانه سسری لې بدم. حسمن ژنباری کارمندی هېتانی پۇست بوو له مېرگسوز، نو حسمنه وا دېار بوو لساو خېلېهکې کسېشې کردېو. ساوهېکې درېز بوو پناې بۇ خودانی بارزان هېتابوو، نواتېش رنگابان دابوو بوخوی له گهرتېن خانو پکات. حسمن زور چاران بهېن دچوه مېرگسوز، پۇستی دېنار دهگراېوه. همدی چارېش نوتومېلېهکاتی سمر رنگا تا ریزان هسبان دهگرت. بدمبختی حسمن لېوېوو شېخهکان به تاپیت شیخ محمده خالید رفی لې دهېروه. رزونک له رنگای پۇست هېتاندې بۇ بارزان کوزوا. له راپزوی بهرنوېمېری ناحیېه بۇ پارزۇگاری همولیر هاتېو که به دل وستان مرد.

۶-۴ - نمخۇشخانه:

خانوی نمخۇشخانېش هر دهکوته گرهکې خانومېرودگان. نمخۇشخانهکه تنسا بهک دکتوری تېابوو که کوروی نمدوزانی و خلکې خواروی عېراق بوو. له بکېشې سؤلیسېش پېشسر(امزسکوا) کولېسې پزېشکې لېواوگرهېوو. فرماتېرهېنکی تلمووستېشې لې بوو. نوسېش هر عروب بوو. هروها دوو برېنېنچې درچووی

خوله‌کائی ناو سۆزیشیش له نەمخوشخانەکە کاربان دەکرد. قەراشی نەمخوشخانە
خەلکی بارزان بوو، رەشیدی ناو بوو. رەشیدی هەندێ مەم و مالا ئێشی هەبوو. له
خەلکی دێ رۆزگراوتر بوو بەرامبەر بە بیگانان (ناپارزانی).

نەمخوشخانە بە بەراورد کردن لەگەڵ داموودەزگاکانی تر، خۆمەشی چاکی بە خەلکی
پارزان و ئەمانەت دێنەکانی دەووروی پەریشی دەکرد.

بێ سوود نایێ نەگەر ئەر رووداوه پێرسینێوه له باری هههسوگموت لهگهڵ باری
تەندروستی له ناوچەکەدا؛ رووداوه‌کە له بەهاری ١٩٧٢ رۆوی داوه. پێسۆزکی
قەلەیی گوندی بێدال، چەند رۆژێک بوو ژێکەیی لەسەر مەتالەوه کەوتیو.
گۆزەیی له مەتالەفانی سوپا، بۆهە گیری خوارده‌بوو. رۆژێکیان ژێکەیی دەکەوتی
گەیانەدان. کابرا بە ناچاری پەتا بۆ نەمخوشخانەیی بارزان داتی. تا بەلێکو فریای
ژێکەیی بکەون و نەتێنن پەری. کە هات دکتۆزێ لێوی نەبوو، بۆهە تەکای له
فەرمانبەری تەندروستی دەکرد بەلێکو بێ و ژێکەیی چارەسەر بکات. نەویش
دەبگوت مە هەبێ لێ نازانم و دکتۆزێش لێره نەه. دەبگوت نەگەر دکتۆز
خۆشێش لێره بایه، هەر هەبێ بێ نەدەگەرا چونکە سەری له نەمخۆشی ژنان
دەرنایێ. کەسێراش پەتسا پەتسا دەپاریهوه و داوای چاری لێ دەکرد. تا له
گۆتایدا رەشیدی فەرمان گوتی مە دیم چاری دەکەم. برین‌پێچەکان گۆتبان چا
رەشیدی تۆ چی دەزانێ؟ گوتی چۆن نازانم، چەندان چار مەفرەکاتم بەرخسان له
رەحمدا سوپاوه و بە دەستی خۆم چاکم کردەنتەوه. کە کابرا له هاتنی فەرمانبەری
تەندروستی بێ تەوسید بوو، رەشیدی سواری ئێستەر کردوو رۆی بێدالیان
گرتەبەر. نەویش چێنگای سەرئێج بوو، رەشیدی شەر گەراپهوه و کارەکەشی بە
سەرکۆتویی تەهاام داہوو.

پێشکی کێتلی و داو دەرماتی خۆمالی بە شێوه‌یکی فراوان له ناوچەکەدا باری

هەبوو. دوعا و نزا و چوتە سەر چاکیش بە بەشێگ له چارەسەرکردنی نەمخۆشی
دادەران.

٦ - ٥ - قوتابخانە:

قوتابخانەیی سەرەتایی و ناوەندی له بەگ خاتوو داہوو له گەرەکی خانووەوەکان.
بە دان دەواسیان دەکرد. قوتابخانەیی سەرەتایی شەش مامۆزەشی هەبوو، سێیان
خەلکی ناوچەیی بارزان بوون. لوانە زەگەرایی گۆری شیخ ئێسماعیل بوو کە ناشی
خۆتێنی له پێلەکانی سەرەتایی تی نەدەپەری و کردەپەریان بە مامۆزەستا. مامۆزەستا
عەلیش له بەکێشی سۆلیەت کەشکۆکالی خۆتێندەبوو. قوتابخانەیی ناوەندیش له سالی
خۆتێنی ١٩٧١ - ١٩٧٢ دەستی بەکار کرد و سێ مامۆزەشی هەبوو، دوایان
کردەیان نەدەزانی و له عێزاق هاتیووون.

پێش ئەر سائەش قوتابخانەیی ناوەندی له بارزان هەبووه، بەلام بەهەزی باری شەر،
یان بەهەزی نەویش قوتایی تیا نەتەوانەوه. داخراوه. پێش دووبارەکرانەوهی قوتابخانەیی
ناوەندی، هەسوو سالی ئەر قوتاییانەیی خۆتێندی سەرەتایییان تەواو دەکرد و
دەیانویست درێزه بە خۆتێن بەدن، رۆویان له شوێنی تر دەکرد. بە تاپەت گەللا،
چونکە گەللا هەم له ژێر دەستەلانی سۆزێش بوو. هەم له بارزانیش نێیک بوو.
قوتاییەکان زوو زوو کەس و کاربان دەپینی، پارەگای مەلا مستفائەش هەر نێیکی
گەللا بوو. شێخەکان هەولی زۆریان دا تا دووبارە قوتابخانەیی ناوەندی بارزانیان
کردەوه. بە گرانەوهی زۆر دابەشبوون. له لایەک مەتالەکانیان گەرانەوه پالی
خۆیان و له لایەکی تریش، ناو دێ قەرەباڵغەکی تی گەوت.

خۆتێن له بارزان گەرووگرفتی زۆری هەبوو. له پێشەوهی هەسوان خۆتێنی کێچان.
نەگەرچی خاتوش یز قوتابخانەیی کێچان دروستکراوه، بەلام هەرگیز ئەر قوتابخانەییە

دوامی تیا نکرا. شمعش گلنیک هزی هصوو. گزنگریهیان نمویوو خنککه تک
هر به تنگ نمویه نمورن که کجانبش دهبی بخوتان. بخلکو به شتیکی زندهبیان
دادهئا. نکگر گومانی نموشمان داتایا چمتد کچه قوتابهک پهبا دهبورن. نارونی
ماموستا بز قوتابهانی کچانی بارزان همرای کارینگی تاسان نموو.

کسی ماموستا بهکی له کینشه گنوردهکاتی همدرو قوتابهانهکی تریش (سرهتایی
و ناوهدی) یوو. ماموستاکانی قوتابهانی بارزان هبچسان به ناروژوی خویان بز
نموی نکگوزرابوونوه. بخلکو زور نموانه گرواستنوبهان بز نموی. بهجزونیک له
دورخرانوه دزانی. وا دبار یوو کاربهستتایی پوروردش هر ناوا بز مسئلهکهبان
همدانی. بز نمونه له سالی ۱۹۷۲ کاربهستتایی پوروردی هملیتر. هرشعی
نارده بارزانی له بهکی له ماموستاسگان کرد. سهره بوری ژووری بهرتوبهیری
قوتابهانی سرهتایی بارزان پم یوو له نویسی نارهبازی و هردی دلذ. ماموستایی
وا هصوو رژی گرواستنوه له بارزان. به رژی زرگانبوون لاسر دیوار ترمار
کردهوو. نمو هملونستی ماموستایان. همدرو قوتابهانهکی (به تابهت ناوهدی)
توشی قهیرانی بی ماموستایی کردهوو. ماموستا بز همدنی واتهی وهگ زانباری و
تندازه و قیزیک و جهر دست نهدگوت. بهنوبهیری ناحیه و معارونی پزلیس.
بی نمویی ناشتایی بان لهگنل شنبواری واته و تنوه ههیی. بهاریان دا بین و کطیعی
بی ماموستایی پم بکتهوه. هر دوی چمتد رژیگ دانبان به سغشی کارهکه نار
پاشمکشهان لی کرد. نمو بهدواوه قوتابهانی بارزان ناویان له بهرتوبهیری ناحیه
نایوو (هملوو مسجرا). نموش نم ناژنوهی وهکسو بهادگاری نمو چمتد رژی
ماموستابهتی کردن و مرگرت.

بهکی له نکگرچلهسهکاتی تری خویندن. باری نمو قوتابهانه یوو که له گزندهکاتی

همدرویی بارزان. بز خویندن روویان له بارزان کردهوو. هرچمتد پوروردی هملیتر
بهاری دایوو. ۵ قوتایی له بهشی ناوخویی و نهگرتت. بهلام بهشی ناوخز هرگزیک
نهدگرایوه. شینخکاتیش نمونده به تنگ قوتایی لادی کاتی ترهه نمورن. تا خیم له
شویسی حموانوبیان بهخون. بهم جزوه بهشی زوری نموانه. شسوانه له مرگوت
دهخوتن. نمو قوتابهانه له مرگوت. سهرماری بی ناو و کسارهایی و دورویان له
کس و کار. توشی شعی پشروشتی بهردوامی متداله شینخکاتیش دهبورن. دهبای
قهرمانیان چی بهمی بکمن. بهم حالش شعری وا هصوو ژانبان له مرگوت لی تالذ
دهکردن و بهیانی به چاری پم له فرمیسکوه دهگانه قوتابهانه. همدنیکیان هالیوته
سر نمو بهروایی خویندن بهمی بیطن و بهگرتنوه گزندهکاتی خویان. که له پزلیش
ماموستاسگان باسی بهکسانی و وهگ بهکی هصوو قوتابهانان دهکرد. بز متداله
شینخکات قوت نهدورا و له مانی لای کس و کاریان دهبانگیرایوه. تا جاریک
شینخ وحید ناگاداری ماموستاکاتی کردهوه که تایی باسی بهکسانی متدالشی شینخ و
ملعت بکرتت. بهلام بهوه رازی یوو که هصوو قوتابهانهکان. کسینب و قسلم و
دفتهران وهگ بهک بیت.

زهکهریای شینخ تیسماعیل. که وهگو پیشتر باسمان کرد سهرماری نرمی ناستی
خویندهباشی. کرابوو به ماموستایی سرهتایی. له سالی خویندنی ۱۹۷۲ -
۱۹۷۳ کوهه بهیائو گزتن له کارهکهی و دهگوت چی تر ناتوانم له ناو متدالان بم.
دهصونی له قوتابهانی نارهدی درس بلنسهوه. بههر جزونیک یوو ماموستاسگان.
رازیان کرده بز نمویی هغی لغسوری. وا چاکه به رسمی له لایم پوروردی
هملیتروه بگوازیتنهوه نارهدی. دباره نمو کارشی به رسمی بز نهدهوه سر بیزه
پاشمکشهی لی کرد.

دوای ښکونکی نېوان دایک و باوکی هر دوو ټوک و زاوا. هر دوها راژی بوونی کچمش (چونکه تانگر کچهکه راژی نېو، په پنجهوانی زور شونې تر. شو کارهکه هلندوه شېستهوه). روژی بوک گواستتوهه باړی دهگرت. بوک له سالی باوکی دوازی تر تیره و هرچی خوشلی هپه پښوه دهگمن. ټینجا چند سواریک له مالی زاواوه بز مالی بوک پهری دهگمن. ژماره سوارهگان پته به دوولمستندی بان هژاری مسالی زاوا. بز لونه روژی ۱۳/۴/۱۹۷۳ له گسونی بازی روژی اوای بارزان بوکینک گواسترایوه، تنجا ۱۳ و لاشی له گملی بوو. بوک، سوازی و لاشیک دهگمن و کسینک چلوی و لاشهکه رادهگنیش. دهی چلوگر کسینکی نزکی زاوا بیت. توهی شاپانی پاسبه، کس و گاری بوک، وکو زوری شونهگانی تری کورهستان، له شاپی و خوشی، زماوندی کچهکمان پشاری ناگمن. رنگه له کانی برنی بوک، له مالیش برنه دهرهه تا (ننگی) به بوک برنی کچهکمان به چاران تبیان. کانی گیشتی بوک، کسور کارو دوستانی مالی زاوا هموری کز دهنهوه و دهی به شاپی و هلیمرکی. دوای توه خطلکهکه پلاوهی لږ دهگمن تا بهانی. بز بهانی، مالی زاوا خوردرتینکی زور درست دهگمن. له سرفاره خوردرن له پیش پیاوان دادنرت. دوای توه پاشماره خوردرنهکه (پرماره) بز متالان دادهښ. تریک عسرخطلکهکه پسرزویایی له زاوا دهگمن و دهگن پندهه مسالی خونان. ژنای ناواش روژی دوای بوک گواستتوه، سفر له بهانی سرفرانی بوک دهگمن و هر یکوه دپارهکیش له گملی خوی دهیات، زورچار دپارهکه پارهه (چند دهرهسینک).

ژن گواستتوه له زوری لادیگانی ناویچه بارزان او باوه پهری بیت. پلام تانگر بوککه له بارزان بز هټی په کی تر بهردی، توالی غریبی هتاله ووردکی شینخان،

پاساشکینان دهگر بهری اکامان دوه پشکین تعقی نامی، سزا ندهوران، نو سزایانه تنجا بز ملت بوو. روداوی لم باهتانه زور بوون بز لونه (کشی) په کی له کارهکرهگانی مالی مولا مستفا بوو. له سالی ۱۹۶۵ عربینولای کوری مولا مستفا سکی پر کرد. کچهکه له جیانی توهی بوژی شکات پکات. بز هولویر رای کرد. مولا مستفا تاگاداری امارس باوه ای کردهه تا په زورترین کات (کشی) بکوژن. توهی چهگداری نارهه سعور له هولویر کوشی. هر دوها کچینکی خطلکی بالنده کارهکره مالی شیخ سلیمان بوو. زهکریای کوری شیخ نیسماعیل که دوستی عمودوشتی شیخ سلیمان بوو، هانچوی مالیاتی دهگره، تا چارنک پلاماری کچی پالندی دایو، له تلهامدا کچه سکی پر بوو. که لغاو دی ناشره بوو کچهکه له لاهن نو کورهه زوری لږ کراره و سکی پر کراره، کچهکمان نارهه بالنده و ناوانبارش وک پهرهکی بانان لو نارهه دسوراپوه. هزی سزا ندهانمان له شیخ علی کوری محمد سدیق پرس. له ولاندا گرتی تانگر کوره شیخ نېواپه، دهانگوشت. له سالی ۱۹۶۹ ماموستاپهکی خطلکی کزیه که ناری سیدسید بوو، له بارزان ماموستا بوو. حزی له کچینکی بارزانی کرد. دوای ناشره پورنی حزی لیکر دهکه، ماموستا له بارزان رای کرد و گهراپوه کزیه. بارزانیگان دوو چکانیان به دوا دا ناره و لغاو کزیه کوشیان. حکومتی عراق بز کوزتوهی هرچی راژی مسطلکه، شونې کوزرانکهکی ناو لیتا دهرهانی سیدسید. ماموستا اکهقی اش که له میرگسوز ماموستا بوو، و خطلکی کزیه بوو. حزی له کچینکی توهی کردهو، که پږ ناوا، خوی بز دنی اسحاق شیرین ای ناویچه کزیه گواستتوه، شیخ محمد خالد له سالی ۱۹۷۳ دهنه چهگداریکی نارهه سعری و رفاندیان و دوای توه بی سعرو شونیان کرد. هر دوها کزیکارنکی جومعهخان له تاکه چنشتانکهکی میرگسوز کوری دهگره لجه خزهکی هلاپیشن کوزا.

ناچارن شعر بیگرازنهوه. چونکه ننگر به رۆژ بوو، منداله ووردکسه (کسوران) بهردبارانی بوک دهکمن و واز ناهینان تا سعری نیشکینان. بعه وهگ پلی ی ناهینان شعری بارزان بهوشی.

ژن و ژنخوازی زیارت لغناو خویه، وانان بارزانیهکان به گشتی کچیان به خعلکی دروهی ناچهکسه خزیان نادین. وهنگه تعالی تاوکیش (شیشی ژنان) تخیا کعبنکی بهنگانه اتاگره بی، بوین که گشتی یین دراین کچه بارزانیهکی بهوشی. لغنا چهند جارینک چوپوه داخوازی کچی رهشیدی لغراشی نغزوشخانه. لغوش خوی له خعلکی ناوایی به پیشکوتوتر دهزانی. لغناش سالانگی دوورو درۆژ بوو له بارزان دهویا و دهگو (خوی) لینهاتبو. بویه له سالی ۱۹۷۲ رهشید بهریاری دا ننگر لغنا حوت سالان شوانی بۆ پکات، لغنا کچهکسه لی ماره دهکات. بهم جزوه لغنا دواي تاوکیشی، بوو به شوانی معرهکاتی رهشید. بهلام له یین بهختی لغو، شوزش له سالی ۱۹۷۵ همرسی هینا و لغوش حوت سالهکسه بۆ لغواو ننگرا. هیرادارم به کامی دلی گیشتی.

۷ - ۴ - پرسهر سعرهغزشی:

کاتی که کعبینک دهمری، لغنا خعلکی ناوایی و به تابهش ژنه به نغنهکان دهچنه مالی مرودهکه و دست به گریان و لاوتندوه دهکمن. ننگر مرودهکه ژن بوو، کولی گریان زوتر دادهسرکیشوه. مرودهکه دهشژن و گشتی دهکمن و دهخفته ناو داربازه (داری تعرم هلگرتن). داربازهکه تا نیوه دادهبوژن. پیاوان دین و تعرمهکه به سلولوات لیقاتوه سنی جارن تا تۆزبان بهرز دهکمنوه و دایههتوهه سر زوی. نینجا به چوار کسمان داربازهکه هلتهگرن و بۆ گوزرستانه بهری دهکمن. له رنگاش، ناوهناو خعلکی تر له هلگرتی تعرمهکه چینگزگی دهکمن. داربازه لغسر گوزرستان دادههژن و چارمروان دین تا هلکمندی گوزر لغواو دمن. جا

تعرمهکه لغناو داربازه دهردنن و به کفتوهه شوزی دهکمنوه ناو گۆز. دواي لغوه به بهرد سعری گۆزهکه دهگرن، نینجا خولنی بهسهر دادهکمن. دواي لغواو بهوشی به گۆزسپاردن، ههریهکه و چنگه خولنیک به دست هلدهداته سر گۆزهکه. دواي لغوه خعلکهکه سعرهغزشی له کس و کاری مرودهکه دهکمن و دهگهتوهه مالهوه. که تعرم بۆ گوزرستان دهردنت لغوا چهند پیاو ماقولنیک لپیش تعرمهکه دهوژن. بۆ لغوه رۆژی ۱۹۷۱/۱۲/۱۶ که کچی معجدههینی برای شیخ وهجید جوانمهرگ بوو، لغوا شیخ هوسمان و چهند کعبینکی تر، به پیش تعرمهکسی کعبن بۆ سر گوزرستان. رۆژی دووم یان سنی بهم، مالی مرودهکه ننگر دهولمغند یین هواردن دروست دهکمن و لغوهی له دۆ یی لغو ۆسه لغوی نان دهخوا. ننگر هیرانیش لغناو ناوایی ههروو، لغواهی به دوایدا بهنیرن. پرسه دانان وا باره سنی رۆژ بیت. خعلکی پۆل پۆل و تاک تاک بۆ سعرهغزشی خاوهن مرودهکه دهچنه لای.

لغوهی چنگای سعرهجه به پنججوانی پرسهی ناسایی ناو کوردوازی، خعلکهکه قاتیبه لی نادین و لغنا دلهین خرا لی غوش بیت، یان خۆتان غوش یین.

۷ - ۵ - مغولوه:

یاد کسرهلغوهی رۆژی له دایک بهون، لغناو عساربهان دا باو لغوه. ههر بویهسه بۆ سالانگی دوورو درۆژ بهادی له دایکبهوشی پینغسبهر (مغولوه) وهکو جهژن له چهبهانی نیشلام ششینی نامۆ بوو هیچ میژوو نوسیکیش باسی جهژننکی ناوای نهکردوه. وهکو میژوو نوسان توسیوانه، بهکعبین کعبینک که (مغولوه ای وهکو جهژن یاد کردتوهه لغوا سولندان موزغهر گۆزگهیری (۱۱۸۸-۱۲۳۵ز) حاکمی ههولیر و زاوای سلاحهههینی لغوهی بووه. بویه سعیر نیه گهر له ههر گۆزه و خولنیک کوردشاوه! تۆشی دهیان نیکستی چها جهای مغولوه نامه یین. نیشاش

چمژنی نوروز، چ واکو چمژن و بادگردنوههکی نعتواپهتی، بان واکو به پیروه چورونی بهمار، ماروههکی دریز برو له بعشی هره زوری کوردستان چینگای پی لیز کرابوو. نوه تئیا روزههلانی کوردستان برو که به شپوه نهرتبه کونهکه، بادی نوروزی پاشکوکانی (چارشمسوروه، سیزدههدر... هشد) دهکردوه. دیاره نغش زور هزی همن. روزههلانی کوردستان زور دستنی دولتی تیرانه، تم دولتمش هردوم و بستوبهتی نوروز واکو چمژنیکی تیرانی باد بکاتنوه. هر بزیمش له کوردهکه قسدغه نکسراوه. به لام له پارچهکائی تردا، هم له لایمن دولتمه مرکزیهکاتنوه دژابهتی نوروز کراوه و هم زور له مملاکائی کورد خورشیان دژی باد کردنوهی نوروز برون و به چمژنیکی نائسلامان دهزاتی.

رنگه زورمان بیستینکمان که پیرمهزیدی معزن چند ماتدوو بووه، چندمش بهرگی تاته و تشری موسلمانانی توندگیری گرت تا نوروزی له سلیمان زینوو کردوه. بام جزره نوروز له باشوری کوردستاندا لهگهلا تاوسندنی وشپاری نعتواپهتی و له شارهکان سری ههلاوه تنوه. لو شورتانهی که پیرهندی خیلهکی زاله و وشپاری نعتواپهتی کزه، بادی چمژنی نوروزیش واکو پیوست ناکرتنوه. تا نعروش له بعشیکی هراوی لادیکائی تم بعشی کوردستاندا، نوروز واکو چمژنیکی بوونی نه.

له بارزانیش، چمژنی نوروز نهک هر بوونی نه، بلذکو شینگانی بارزان، به توندی بهرگیشیان له بادکردنوهی دهکرد. نوروزی ۱۹۷۲ پؤلیسهکائی مخفهری بارزان، ناگرتیکی گورهپان حدکرد. هروهها مامزستاو فرماینیرانی تریش له ناو دئ و نه سهراتی قوتابخانه ناگری نوروزیان کردوه. منداله وردکش به چاولی کمری لو

دوو ناگره، دوو ناگری بهجریان لغاو دئ کردوه. بهبانی زوو شیخ نیسماعیل هاته لای فرماینیران و مامزستاپان و گوئی: «مامزستاپنه، ناگر هی مجوسانه، کردنوهی حرامه. یکن له فرماینیرکان وستی تی ی بگهبنی نوروز چی به، بهلام شیخ بهردوام بووه. گوئی: «نوه بهکم چاره لو روزهادا، لیره ناگر دهکردنوه. کس بزی نیسه چارنکی تر ناگر بکاتنوه. نهگهر نینه نیبان، شسو تقسم لی دهکردن».

۷ - ۷ - پروای خیلکه:

خیلکی ناوچهکه به گشتی موسولمانن و سر به رینازنکی زور تابهتی. تئیا دوو دئی بیدالی و بیندارون قهلقن. نوهی پتیسسه پاسی بکین، هر له درای نوهی شیخ محمد، چلوی شینخاپهتی له سالی ۱۹۲۷ گرتیه دست، هشدی له فریزهکائی نیسلام لادران. بز فونه بارزانیهکان نوژ ناگن. زور ههولمان دا بزاین هزی نوژ نهکردنیسان چی به، بهلام هیچ هزیهکی دیاریکراوم دست نهکسوت. مزگوتی بارزان بی مالا بووه. بانگ دانیش بز نوژ کردن ندهکرا. لیره دا خویندی وپرسی نئی پاشه حیکمیتی دروست کردنی مزگوت چی بووه مزگوت له بارزان بز کوزنوه بهکار دهات. هروهها بز شولی ماتنوهی میوانان شوننی دست به ناوگهاندنیش بووه. هیچ چارنکه نساندیت پرسشی لی بگرتیه.

له باری حجهیشوه، وا بزاین پیرهوی لی ناگن، نیشه بعش بهعالی خزمان هیچ بارزانیهکمان تعدیت چوبیشه حجاج. تمناخت لوو کاتانمش دا که بارودهخهکه بزبان گوینجاولش بووه. بهلام به روزه دین، هروههکو پشتریش باسمان کرد بادی هردوو چمژنی رههزان و هورنیش دهکتنوه.

تا نیسا وا باوه که گراهه بارزانیهکان نغشیمندن. واکو دهردهکوی له سهرتاره

نیرشادبان له شینخانی نقشبنندی وهرگرتوه. به پلام تهره هر به ووردیرونو به کی خیرا درده کوی که نموان له زور شددا له گمل زینازی تصوفی نقشبنندی به کتر ناگرتوه. چگه له باوریمان کهه باسماان کرد. به روکارش جیباوزیان له گمل نقشبنندیانا همه وهک نموی نموان هرگیز به پهمروانی خویان نالین سوزی. هر وهه شینخه کانش چگه له چنگریک، وهکو خلیفه کانی تری نقشبنندی نموان کرده به نعت له گوند جیباکاندا خلیفه دابنن. نیرایشان له گمل سوزیانی سر به تریقتی نقشبنندی هواسی یان خراب بووه و وهکو دوو زینازی دژ به بهک هر دم له گمل به کتر له شم دابوون. بم جزوه که له باوری نایشان وورد دهبتهوه، درده کوی که ناینزایه کی جیاکروه یان همه.

نم ناینزایه کی که تهره بارزانیسه کان پسرهوی لی ده کمن. روئیکی کاربگر و راستووی همه له گه باندنی شینخه کانیان هو پلمه کی که تهره تیی دان. به هزی نو جیباوزیه زهقی که نموان له پسرورایان دا ههبا له گمل خیله دراوسی کاتبان. ناچار بوون به دینزایی نم سلا به خویان له پلمه کی بهرزی رنگ خراوهی و به به کوه گرنای به نیتوه که نممش لغاو خیله کانی تراد. به ده گمن روهی داوه. نممش باشترین رنگا بووه بز پاراستنی بوون و بهرزه نبدان له بهرامبر هنرش و پلاماری بهر هواسی خیله کانی دهورو بهری خویاندا. بم جزوه. خوریکه گشتنی توند و نزلیمان هینزکی له راد بهدوری یی به خشین به جزونیک که سرفچی بوزوای لازای کوردی را کیشا له سلائی چل تا بز جیمه کی کردنی هیواکانیان به کاریان بیتان وهکو دواتر روئی ده کبتهوه.

لغاو بارزانیه کاندا سر نازنای نایشی به کار دیت بم جزوه:

۱- شینخ پلمه کی کتیره بهرزی نایشیه. تمنا (۶) کس له بارزان خاوهی نو

ناگهیشی.

58

59

پلمه بوون. شینخ عبدالرحمان، شینخ عبدالسلامی به کم، شینخ محمد، شینخ عبدالسلامی دووم، شینخ ملا عبدالرحمان، شینخ محمد.

ب - خواره: بارزانیه کان تمنا شینخ محمد بان به خردان نار دهره. وهک خردان هات، خردان چو، خردان لهرموی،... هشد. خردان به واتا خاوهن و گموره دی. هشدی چار به هزی لیک تریکی خرداو خردان. تاحزانی شینخ، پریاگانده بان ده کرد که شینخ خزی کرده به خردا. پلام نعه له راستی دووه.

له روهی تاپتهوه. تسو فرمائی خردان لای مریدانی، لهرموی همهوش شینکوه بوو. هرچی نو دهبگوت، ده ستور بوو. شینخ هیچ شاره زابسه کی له شعر بهندی نیسلام نهوو. پلکو خوندنوارشی نهوو. بزیه به گویری نهمونه کانی نمان، رنگای بز مردکانی دا ننا. لغمش پرسی به کس نده کرد و خزی سرفشک بوو له هر پریانکا که بیدات.

ج - مالا: نازنای مالا له کوردستان هو کسانه تهری، که لهرموی دستی ماموستایهک نهجازهی مالا بیتان وهرگرتی. هشدی چار نو کسانش به مالا بانگ ده کین که له مالا بهی خوندوانه، یی تهری نهجازه بان وهرگرتی. وا دهبی به بانگدهرش هر بوتری مالا.

له بهنمالی شینخانی بارزان، چند کسبیک وهکو مالا سلیمان، مالا مستغلا، مالا جرجو هیر نازنای مالا بان ههروه. پلام نموانه هبجیان مالا نهوون. هو مانایه کی لای نهموه باوه. هشدنیکبان سورتان و بهک دوو ورده کشتی نایشان خوندیوه. لغواته مالا نازنایکی تهره له شینخ بیت و بزیان به کار هاتیب. مالا نهجازه وهرگرتو له بارزان نهوو. خوندنی مالا نیش باری نهوو.

لهرموی و هشدی (مالا) به هیچ جزوی مالا مالا ناسایی نار کوردواری

بزرگترین سپهر و بزرگوار و رادوی پهلوی خصلت که به شیخان به گشتی و به
خودان به نایبانی دور لغزنی خوار بود دانستند.

× دوی لغزنی دوری خودان گهشده بارزان، بز به خاک سپاردن نامادبان کرد.
له کانی شوشندی، دای توری پی شوشندیان له تششان کز کرده و نهاننیشت برزی.
دوی نموه ناره که (هرچند کفشارش بود) خرا ژماره یکی زور بوتلوه و بنسر
ساله بارزانیه کانی دایشرابوه، تا نگهر کسینگیان لغزش کفوت، لغز ناره
پخلانوه و کمرامانی خودان چاکی بکانهوه. تا چول کردنی بارزانش له سالی
۱۹۷۵، زوری مالهکان لغز ناره بان همیرو.

× نگهر کسینگی تارانشکی بگردبایه و بهر لغزنی ناشکرا بنیت بان بگیریت، خوی
بگهاندبایه سر گزشتانی بارزان و لغزنی ناگزینگی کرده بایوه. لغز گهانی ده بارزیا.
شبخ پیاری دشارد تا تارانشاره که بیلته حزوری و لغزنی بکولنیشوه چی کرده.
لغزنی چونکه ده زانی تازه نا کوژی و بارزیاوه، پی له تاوانه کفی دغا و ناماده
بوز جگه له کوشن هر سزابه کی تری بدون.

نگهر تاوانباریک، بهر له گیرانی بوشانی خوی بگه بنیشته ری زور رسمی بز سرگز
بردی سردوو و فرسیا بکوی شسانی بدانه بهر داربازای لغزنی سردوو، لغز له
تاوانه کفی دهوردی.

له رنگای بارزان - بازی، دو شوشندیاری پیسوزی نایبانی همن. خصلت که
همردو کسین بز سردوسی شمعی نیشوان لشکری نیسلام و کافران ده گنبرنوه.
بکینگیان کز صله بپردیکی گور بیه. گویا نسه گوری کافرنیکی کوزراوه و هر
کس به لای دا رت بی، دهن سوز بپردی تی بگیرن. لغزنی تر، بپردیکی گوردی

نیشبت رنگابه. گویا کانی خوی حزرشی قاتیمی کچی پیسعبیر. به سواری
دشتر لغزنی رت بود و بز دایمین لغزنی و شتره کفی، پی لغزنی تو بپرد داناوه
و شوان پی لغزنی ده کفوتوه. نیشه نمازانیوه له سردنای نیسلامنی،
لشکری نیسلام لغز ناچه به شمعی کرده بی، بزیه رنگه گزیه به کله که بپرد رهم
کراوه که پاشمسوای یادگاری شمعی درنگتر بوی له نیشوان مسیحیان و
موسولماناننا.

لجنتیہ / شیخ عبدالکلامی دروم، کارہدہ سٹینگی روس لہ تیلیسی

عشرہ تہ کاتی دورویہ ری دا، تا لہ لہ امامدا پہلوی شکاتی سروزک عشرہ تہ کاتہ روم،
 لشکر تکی دولتی موسمانی ہنرش ہینا سوز تاوچہ کہہ، شیخ، دوا چہ مند
 شہر تکی ہنرش و بلاؤ شکا و ناچار بورا بہ کاتہ ناو تا سورہ کسان لہ ناوچہ
 ہکاری، شیخ، ہارہ یانی تا سورہ کان ہوو، ہور بڑ ہنرش خٹک کہہ تاویان لی
 تاہور (شیخی قہلان) ۱۱، دوا ہاویہ کسی کسم سوز دانی سسکوی شکاتی
 کرد، تہر کاتہ سسکوی شکاک لہ رنگای شوز شگبری گسورہ

۱۱) ہر تہ ایتر و کرام، مہد الہیہ ترجمہ برجس شیخ اللہ ص ۱۱۴ عورتا معزز برتر عدول، کلاویہ،

۱۹۸۸ عورتا کلاویہ، ۱۱

۴-۸ - بزور تنوعی شیخ معلا عبدالرحمان:

داوی گوزرائی شیخ عبدالسلامی دووم، شینخایمتی زور به ناسانی کورتوه دست نوری شیخ عبدالرحمان، به کسم شینخی بارزان، لعبر نوری شیخ معلا عبدالرحمان سارجهکی زور بوو به کردهه کاری تیرشادی لغتاو سریدانی نارچی بارزان ده کرده، دستسه لاتیکی نایبی گوروی له نارایاندا پهپا کرده بوو. له لایهکی تریش کوربو براگاتی شیخ عبدالسلامی زور لغوه متدال تر بوون تا بشوانن کاری شینخایمتی و تیرشاد راه پزنی بان مملاتی لغسر دستسلات بکن. شیخ نعمدی برای هره گوریمان نو کات تازه غزی له ۱۸ سالی نووا.

تدگچی دستسلاتی شینخایمتی به ناسانی به کلابی بوووه، بلام عملاتی یهکی توتد لغسر حوکمی نارچهکه هبور. له لایهک بهر یارکی دلانی داوای دستسه لاتیان بز خونان ده کرده. له لایهکی تریشوه، شیزوانبسهکان که تیره بهکی گوره بوون، ده بانویست حوکم بز شیخ نعمدی خوارزایان بیت. نو بوو پشنگیری شیزوانبسهکان له شیخ نعمد، دلایهکانی ناچار کرد بارزان بهی بیلان.

شینخ معلا عبدالرحمان هسرو کاتی غزی بز تیرشاد لغرخان کرده بوو. ته کیسه بارزان بهر دوام له سریدان جمعی دهات. شیخ روزانه له ته کیسه روی له خلنگ ده کرده تیرشادی دهان. بز به کسمین چار بوو نارچهکه بهک پارچه و بهک گرتو و بهک دل له ژر چتری سزلسیستی کوز بینووه. له لغجامدا ناری شیخ معلا عبدالرحمان زور بهرز بوووهو خلنگ وزی زور و له راده بهدورین لزی ده گرت. هرچی بگوتیه به کسم نهور له کسمی دهوچی. لغسره همی شو دست کرا به کوز کورتوی زوکات بز عسباری ته کیسه بارزان، تا بشوانی روزانه نانی شو هسرو خلنگه بدات که لزی کوز لاهور نووه.

دانشتور له چپوه / سلیمان بهکی روانتری. شیخ عبدالسلامی دووم، معلا نعمدی معلا قیرولا.

عبدالرزاق بهدرخان پهپوندی له گملد روسکان دامغزانده بوو. بز به کسمین چار له کوردستان و له شاری غزی به پارمندی روسهکان کورتا به خان بهکی کورده بان کرده بوووه. سکز له بهکی له سره دانه کاتی خویدا بز لای نو نوری تزاری روسیا له تپلهسی پایتهختی گورجستان، شیخ عبدالسلامی له گملد غزی بود. له کاتی گور تنوعی دا کوره، دست تورکهکان، لغواتیش له ای کانونی به کسمی ۱۱۱۹۱۴ له شاری مرسل له کیتفاره بان دا.

شیخ نجم‌الدین گنج‌رؤز به رؤز زیارت ده‌گه‌سوته زیر کسار بگری شیخ معلا
 عبدالرحمان، به تائیدی کانی که سن مانگی هاونی له هاون‌نه‌واری - هوری
 - له حوزوری شیخ ده‌سایه‌وه تا فینری نادابی تریقه‌نی پکات و یز جینگری
 ناماده‌ی پکات، نعمانه هصوری وایان کرد بنصالی شیخ عبدالسه‌لامی به‌کم، به
 تائیدی براکانی شیخ محمد ترسی نوبان لئ بیتی که حرکی دنیایی و دینی
 یارزانیان له دست ده‌ریچئ. بزه له سه‌رتاره هورلی زوربان له‌گه‌ل شیخ محمد دا
 تا له شیخ معلا عبدالرحمانی دور پختنوه، بلام محمد سرینکی نه‌وفته
 ولسوزی شیخ یور. به‌یچ جوړیک رازی نغیور دست به‌دراری شیخی بیت، که
 نوبان یز تکرار کموتته پرپایانگنده و برخشان هلیسه‌ان یز شیخ، گوايه له دین
 لایه‌وه و تریقه‌نی گزیره‌وه، بان ده‌یوی دستلالت له بنصالی شیخ عبدالسه‌لام
 ده‌ریتنی و چاری له حرکمی یارزانه، نوانش هیچیان له ولسوزی سریدانی
 شیخیان کم نکرده‌وه، بزه دور برای شیخ محمد، محمد سدیق و معلا مستفا
 هانته سه‌ر نو بره‌یبه که شیخ معلا عبدالرحمان بکوزن، وا چاکه چیرزکی
 کوژرانگه‌ی له دمی بکنی له کوچه شیخه‌کانی یارزان خوی بگریته‌وه... معلا
 عبدالرحمان له سه‌ره‌نای مانگی تمیولی ۱۹۲۷، له چپای شیرین له هاون‌نه‌وار
 یور. هردور برا محمد سدیق و معلا مستفا به دوی دا هاتن و داوایان لئ کرد
 تا له گدلیان بیته گزندی یارزان یز چاره‌سزکردنی کارنکی شرعی، دپاره نغوش
 هیچ گوماننکی لئ بان نایئ، بزه به گدلیان ده‌گه‌یوی به‌یو دی، دوی عیسا
 لاددانه سه‌ر کاتبانویک بز دستنویز هه‌لگرتن و نوژ کردن. هر که چنده
 هه‌نگاریک دور ده‌گه‌یوتنه‌وه، هردور برا روی تفنگه‌کانیانی تی ده‌کن. تا معلا
 عبدالرحمان تارویان لئ ده‌اتنه‌وه، نغان تقصی لئ ده‌کن و ده‌یخنده نار نو
 کینگه‌ی که به ده‌قیبا گه‌نیشته تاسراوه. دوی نوه معلا مستفا زور له

محمد سدیق ده‌کا که توشی ده‌راوکن یو، تا بچنه‌وه نار دی یز گوشتی دوانی
 ترش که بریش یوون له میقلاد نیسه‌امیل یارزانی و عبداللای نبراهیم حاجی.
 نوانیشیان گوشت، تیجنا هه‌لتن و خویان لغاو شیروانیه‌کان شاره‌یوه.
 نو تیروره هینه‌یکی زور گه‌وره یوون یز شیخی یارزان (شیخ محمد)، برینگی
 وای لئ کرد که هرگه‌سز سازیز نغیوره و به نه‌واری باوری به‌و دور بره‌یبه
 لعدسته‌وه، که هه‌واله‌گه‌ی پی گه‌یشت له هاون‌نه‌واری (هوری) یو، بانگی کوچی
 معلا عبدالرحمانی کرد و پی روت تفنگه‌گه‌ت هه‌لگه‌وه و به دوام گه‌وه یز چپا.
 کانی هه‌ندی له پاسه‌وانه‌کانیانی ویشیان به دویان گه‌ون، شیخ تاروی لئ دانوه و
 پی‌ی روتن بگریته‌وه. نوانیش سه‌رم‌رای پی ناخوش یوون‌سان ناچار یوون
 بگریته‌وه. شیخ و کوچی معلا عبدالرحمان به‌ردوام یوون له ریشته پتار پیچ
 پنهانی شاخا‌نا تا له چاران وون یوون. لئره‌وه هه‌روه‌ک کوچی معلا عبدالرحمان
 گه‌یرایه‌وه (شیخی یارزان فیه‌سکی خسه‌ه بهر تفنگ و دایه ده‌ستم و روتی، وا
 دابنی من بکوزی باوکنم، داوات لئ ده‌کم بکوز، خونی منت لئ حلالاً بیت.
 له به‌رامبه‌ر دوویات گه‌رتنوی به‌ردوامی دا ده‌ستم به گریان کرد و روتن من ده‌زانم
 هه‌سو شه‌کان چزن روویان داوه و تا نو پلینه شیت نغیوم تا کارنکی تارا بکم.
 نوو یاریه‌وه باش ده‌زانم ژانی تز چنده.

تا شه‌ر داهاات هه‌ردووکیسان له چپا مانه‌وه، دره‌نگانیک گه‌راتنه‌وه هوزی. نغوی
 شایانی پاسه شیخی یارزان یز زسه‌انی ده‌کو باو یوون نه‌گه‌یرایه‌وه یارزان، به‌لکه له
 گوندی راوشان دا مایه‌وه. داوانیش به‌یوی کسار بگری توندی نوو روداره له
 شیخان دانیشت و تا چنده سالنکی تر نه‌چیره یارزان، کسارویاری روحی گه‌وته
 فزاننکی زور بی سه‌ر یور. محمد سدیق و معلا مستفا تا ماویه‌ک به نفرت
 بگریاری مانه‌وه و نه‌باندنه‌وانی بگریته‌وه یارزان تا هه‌لگه‌ی کانی که کوزم‌لنیک له

رئیس سببانی بارزان خزان هارویشته لای شینخی بارزان. په پوهنډیش له گڼل
حکومتي عیراق و ټینگلیزه نا اعلی اکاډمیان گمبشیره سر لڼواری روپروویوونو
چهارلاری ۱۹۱.

په پیری گڼر انو په یگی تر. گزایه ملا مستفا و محمد سدیق، سوډیان له هغی
روزی رسمی گواستونو تعری مردو په یگی بنسالمی شینخان بڼیو. په ذری
هاتپونه بارزان و له کانی راگو ترانی ترمه که بز گورستان، له پر خزان پناو
خلمکه که دا کرده وو و شانسان دایو هر دارجازی ترمه که. په ورنگش شینخ
محمد، په پنچوانمی داب و نرینی باو، تاماده نیوو لڼیان بیوو. په لام دوی
تکای زوی نا اعلی کانی شینروانی، هاتپوه ژیر بارو و رنگی دایو بڼن دصنی ماچ
پکمن و تیزه پکمن.

A- 4 - بزوتونو تعری شینخ محمد (خودان):

شینخ محمد له دورو روپیری ۱۸۹۶ پان ۱۸۹۷ز له دایک پوره. له سالی
۱۹۶۹ش مرد. مردنی خودانی بارزان اشینخ محمد (بز بارزانسان پامخینکی
تایستی هپوو. هر ودها زور رووداری گرتگی بدو دادا قمر و (دواتر پاسیمان لڼ
دکیمین) بویه جری خوزه می لیره نخعی په ریژی لسمری بړین. خودان لڼو
دوو سالی دایمی تمنعینا نموش پور. له زمسانی ۱۹۶۸ نموشه که می تڼی بز
هینا. هغلی زوریان دا له بارزان چارسمری پکمن و دکشوریان له هسرو لایمکه
هینا سر، په لام روژ پروز نمونروستی بهرو خراپش دچوو. له سفر دای سالی
۱۹۶۹ حکومتی عیراق چند دکشورینکی تارده بارزان، پلنگو بشران چارسمری
پکمن. تڼو دکشوراته لڼو له په گسبان پنگ هینا، بز چاره دیری کرده می نمونروستی

خودان. په لام تڼو تک هر چاک نمونرو، پلنگو روژی ۱۹۶۹/۱/۸ نمونروستی
تڼو تڼک چوو. لڼو تڼی دکشورگان دارای هلیکوپتر نیکیان له حکومت کرد تا
بز نمونرو سطلانی - ټیپن سینا - ی بگوزانو له بهغسا. روژی ۱۹۶۹/۱/۹
هلیکوپتر می دولتی عیراق له بارزان نیشتموه و خودانی له گڼل دکشورگان بز
بهغسا هلیکرت. وا بز بهنگه دقنی بروسکی بهر پوهی تڼو کانی ناحی می بارزانتان
لصر تم رووداره بز دتوسیتوه -

الی قائم مقام الزیبار
من صحیو ناحیة بارزان
المقام بیروتیة المرقمة ۱۲ فی ۱۹۶۹/۱/۹
القائم مقامیة الامیر، فی تمام الصامدة الشاکة والیرید من بارزان منووه الی بهغسا. و فیه نقل
الشیریه امیر البارانی علی منتهای بهغ ما قیرت التیبة تعمر معالجه فی بارزان .
التفتیل بالملم بهاء ا
بیمالیاتی دواء المنار
صحیو ناحیة بارزان

بز قائم مقامی زیبار
له بهر پوهی ناحی می بارزانتوه
پوروست به بروسکی زیبار (۱۴) امان له ۱۹۶۹/۱/۹
شورکی پزشکان له کاتومستر سی و چاره گ له بارزان بهرو بهغسا هغسا. شینخ محمد می بارزانی پری
گواستاره دوی تڼو لڼو تڼک بریاری سند که له بارزان چاری ناکرتت.

تکایه بز زانستان
بیمالیاتی جواد الخضر
بهر پوهی ناحی می بارزان

لاپه‌رگه‌کاتی شو پاسه‌دا، زور چار پاسی رووداوه‌کاتی سهرده‌سی خودان و خودی خزیشی گراوه. بزیه پشویست به دووباره گرده‌نوویریان ناگات، به‌لام خراب نیه به چهند خالیگ زه‌تترین کاره‌کاتی بختنه به‌چاره:

وهی خودان که چهند مانگیگ بهر له مردی ره‌گراوه

شیخ محمد تهنیا دور رۆژ له نه‌تخرت‌خانی ئیچ سینا له بغداد ماوه و به‌به‌یانی رۆژی ۱۹۶۹/۱/۱۱ هه‌ر لوی سهرده‌سی هه‌سان رۆژ، ده‌ولت به‌هه‌لیک‌زیت‌سهرتیکی تایه‌تی، ته‌رمی شیخی بژ بارزان هه‌تا به‌وه. سه‌عات دور و چاره‌گی دوی نیوه‌دی شو رۆژه، ته‌رمه‌که گه‌بشعه‌وه بارزان. بهر له گه‌بشینی ته‌رمه‌که، هه‌والی هه‌ردی خودان زات‌ه‌وو. ته‌مهی خواره‌وه بروسه‌که‌یکی تری به‌ره‌به‌یاری شو کاتی ناخه‌سی بارزانه لسه‌ر رووداوه‌که:

الی مه‌توه‌ف اوبیل مه‌کو / قاتمه‌قام الزه‌بهار / مه‌کو / ل شی
هن مه‌ییر ناخه‌یه بارزان

المه
توق الماده ۱۹۶۹/۱/۱۱
التاریخ

وه‌لت الطایفه و استلمنا بشاران الشیخ احمد البارزانی فی لیلام الماده‌ الثانیة و الیوم نظه‌را للتعامل بالعلم ردا، ا و سنواتیکم بتعمیه‌ الطائفة
مه‌الیقی جواد الهه‌تار
مه‌ییر ناخه‌یه بارزان

بژ مه‌تسه‌ری هه‌ولیز دووباره / قاتمه‌قامی زه‌بار / دووباره / له شی
له به‌ره‌به‌یاری ناخه‌سی بارزان هه
زه‌ره
تالیسی ۱۹۶۹/۱/۱۱

له کاتسه‌ر دور به‌ره‌گی نیوه‌ه فرزه‌که گه‌بشت و جه‌ادی شیخ محمد بارزانه‌مان به‌رگه‌ت، بژ زانه‌مان ته‌که. له کاتی هه‌سانی فرزه‌که ناگه‌ه‌ران ده‌کینه‌وه.

مه‌الیقی جواد الهه‌تار
به‌ره‌به‌یاری ناخه‌سی بارزان

خودان زات له چل سالی شه‌نخایه‌تی گه‌رد. له سهرده‌سی به‌ جه‌جالی نه‌ودا زور روودای گه‌وێگ له‌هه‌مان که به‌شیکیان به‌ فه‌رمانی راسته‌وه‌وی شو بوو که له‌سه‌ر

۱- گزرائی ریشمی بصر بیروباوهری ناپی بارزانیان داهتا.

ب- روبرو یووونوئی لگملا دولت له سالنی ۱۹۳۱-۱۹۳۲.

ج- پشتگیری کردنی، له راپهینی ۱۹۴۳- ۱۹۴۵ ی بارزان.

د- نهمشه داتان و ریشیری کردن و فرمان دهرکردنی چندان شهره عشیرت لگملا خیلگانی دورویری ناوچی بارزان.

ه- پهپهندی پستیو لگملا حکومتی عسراق، تزیکی به دیزایی تمعننی شۆرش تهلول و داهاندنی ناوچی بارزان له شۆرش و پاراستنی ناوچهکه له تێک چوون و زبانهرکوتن.

و- داهاندنو دوروپهینز راگرتنی ناوچی بارزان و تینکه لاو تعوونی له گملا دورویری خۆندا.

ز- پهگلایی نهگهردنوی مسعانی چگیری به شینوهکی روون و ناشکرا، که له نهجاامدا بووه هۆی تعینتوی کۆمهڵتیک گیسروگرفت لاسر شینخایهتی له دای خۆیدا.

۸- ۵- بزووتنوی خوشید:

نو کسانهتی زانیاریان لاسر خوشید و بزووتنوی خوشیدی همه زۆر کمن، زانیاریهکانیش تا تعمر پهن له کلپن و ناتوان بینه و لاسدهرهوی زۆر پرسبار، نهمش به پلهی پهکم بز نهوه دهگمزنهوه که شینخانی بارزان تا نو رادهی بزبان چوینشه سهر، هولبایان داره شوینته ورنکه به خوشید و بزووتنوهکهی بکمن. گهر بزشیان کرا نهوا به پهکجاری زیندجهپالی بکمن. نهمشه هسروی، وای کردبوو گهران و کۆکروتنوی هوالا لاسر خوشید و خوشیدهپهکان زۆر زهمعت بێت. نهگهر له ناوچهکه پرسبارت له خوشید پهکردهپه نهوا به چاوینکی زۆر به گومانوه سهیریان دهرکردی. کاتیک که لاسر پرسباران سوریش بایت، نهوا نسیا وهلامینکی

سهیرینت دهمت دهگموت. نهمشه لوانمش که خوشیدهپان به شینخ دادنا و خوشیدی بوون، نهدهوانرا شتیکی نهوتز ههڵکی بندریت، چونکه به چاوینکی پر له گومانوه سهیری ههر کسینکیان دهرکرد که لهو پارهبهوه قسهی لگملا کردبان. دهرسان قسهکانیان به گزوی شینخانی بارزان بگاتنوه، که نهمش به ناسانی دهبووه هزی له دستفانی گیاتیان.

نو چهند دیزه خواروه لاسر خوشید و خوشیدهپهکان بههمی ههولر تهقللاهکی زۆره و له دمی خهڵکانی جیاجیا کۆکراوتهوه. وهک همدنی لوانهتی دای بزووتنوهکه کموتون و چهند ماموستایهکی کۆتاهاپانهی سهرهتایی بارزانیان که له سالنی ۱۹۶۵-۱۹۶۹ لهوی ژبان و بهچاری خزان زۆر رودای نو کاتیان بپنویه. ههروهها لگملا دانیشتن و پرس کردن له همدنی کسانهتی بنهمانهی شینخانی بارزان خوشیان.

بهینی نو زانیاریانهی دستمان کموتوه، خوشید کوری وهریم بهی خوشکی شینخ نهمسه. وا بهی ههریم بهر له شوکردنی جزوه پهپهوندیهکی لگملا باوکی خوشیدنا ههپوینی، نهمش لههر دوو هزا پهکم، باوکی خوشید که سهیمی خواست ژن و منالی ههپوو. واته ههریم بووه ژنی دووهی. دووهم، شینخانی بارزان نهیان کردبووه به نهرت کچی خۆبان به کسانیک بدن گهر له بنهمانهی شینخان نهپیت. کچی باوکی خوشید نهگ ههر لهو بنهمالهپه نهپوو، بهلکو خهڵکی نار بارزانیان نهپوو خهڵکی گزندی لیلوک بان لیلکان بووا. ژنی پهکمشیش شیزوانی بوو. خوشید له سکی دایکی بوو که باوکی دهسری، بزیه که له دایک بوو. ههروهک زۆر چاروا له باو کوردههاری دا باوه. ههر به ناری باوکیهوه نارویان لی نا خوشید. بهم جزوه نو له دایکبهوه تینکه بنهمانهی شینخان دهپیت و شینخ قهسهیدی خردان خالی بوو. له باوهزته شیزوانیهکهی، برابهکی ههپوو ناری - صادق-

بوو. صادق کورونکی همیه ناورى محمدصدا پهگه. خورشیدپدش دوو کوروى همين پکټيکيان ناورى عبداللایه. گلخړى برونى خورشید لنداو مریغانى شیخ بز کزتابى سالانى پهلمجا دهگمرتشموه. په تاپیعت دواى گمرانغوى خودان بز بارزان له دوروخراوىمى. نو په پساویکى راستگور و سرپرست، بى فرولیل، دست پاک و دست له دنیا هملگرتو ناسرا بوو. ثمانه همسور واپان کړه که خودان پامپټیکى تاپیعتى پى بدات و ریزى لى بښت. تخانات خودان چند چار په سریدهگاسى راسپاردوه که ریزگرتى خورشید پوښتپهکى سر شایانه و تاپى کس له قسمى دهرچى و په پښچهوانى خواستى نو هملس و داپښتى. نموش نموپهرى متعاندان بووه پرى بز هلمسواندننى کاروبارى تاپى بارزانیان. بنمالمى شیخان. نو متعانه زوروى خودان په خورشیدپان له رادههر لا ناخوش بوو. چونکه دترسان دواى نمانى. سریدهگاسى همسور روو له نو پکمن و په گوروى خویانى داپښتن. نو کسانه نموانتښ هېچپان له دست ندهسا و ناچار دهورن وهکسو خملکهکه له پراسپهرى دست لمرس سبتگ داپښتن. بلام تا خودان مابوو هېچ گمرانکى ناشکرابان له دژى نکره و نو نارېزېمیان شاردهوه. خودان له سالهگاسى کزتابى ژپاندا، روژ پورژ زيات متعانهى په خورشید دهکړه. رنگه بېرى لوه کړه پښتوه بیکاته چيگرى خوى تا له دواى نو بېى په شېخى بارزان. تمه له دوو روداوى مېژووى بارزانا زور په روزنى دهردهگوى:

روداوى پهگم: له روژنکى بهارى سالى ۱۹۶۸ دا، سریدهکى زور له تکپه چاودمانى هانتى خوداتیان دهکړه. نموش هروهرکو چاران هاته شونى خوى و دانېشت. دواى معمولهپرسى فرممانى دا هملس پرته سردانى خورشید. خملکى بارزان په گمرا: و بچوک، دى چول دهگمن و پرمو نو دئنه دچن که مالى

خورشیدى لى بوو. هر پهگمسه له خوى دهرسى: گلخړى خودان مېمستى چى بى. نموش لیرهدا چى سرراجه، نموبه که خودان خوى بز سردانکه نهچوو. رنگه لمجر نموه بښت. نو پساوى به چيگرى خوى زانیبى. هروهرکه پارېشه، شیخ لمو باراندا سر له خلیلهى خوى نادان. دواى نموش خملکهکه دهگمسه پردم مالى خورشید. نموش دپته دهره و قسبان بز دهکات. زوروى قسهگاسى چمت کړدن بوو لمرس نموش کس تاپى له قسهگاسى خودان دهرچى و نو راهې همومانه.

روداوى دووم: له روژنکى هارینى سالى ۱۹۶۸ دا خودان په دواى خورشیددا دهپترى بښته بارزان. نو کات نو بارى متندروستى زور باش نموو. که خورشید تزیکى بارزان دهپشموه، خودان بز پښوازی لىکړدن تا دهرهوى بارزان دهپت به ناراسته رنگى کمرتن. نموش لیرهدا سبیر بوو. گوره و بچوکى بارزان بان به قسمى پهکى لمو ماسموستاباندی که گاسى روداوه نموش بوو، سرپاکى خملکى بارزان په ژن و پساو و متعاندوه په دواى خودانموه برون و پښکرا دهگمیان و پاوکه روزان دهکړه.

نو دوو روداوه پارسانگى خورشیدپان لای مریغان زور پورژ کړهوه. نمانه و پرواى زورى خودان په خورشید وای کړه. که دواى مریغانى خودان له سالى ۱۹۶۹، تزیکى نموش مریغانى شېخى بارزان، روو له خورشید پکمن و په شېخى بزبان. جا په راستپش خورشید له نموانى تر همسوان زيات بېروپاومې خودانى له بارى تاپنوه پرمجمسته دهکړه. نموش شېخان، دواى سردنى خودان بعضى شوزشى کوردهوه. پورژومقدى و دستقلاتیان، شورى بارزانی پزاندهوو، بزه بز پراستنى پهبرهپدپهکاتیان و نو پورژومقدانیه، ناچار دهرىون: شېخى هموه گرنکى ریتوزمه

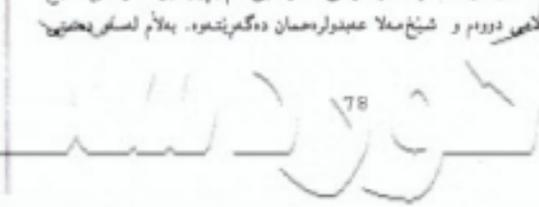
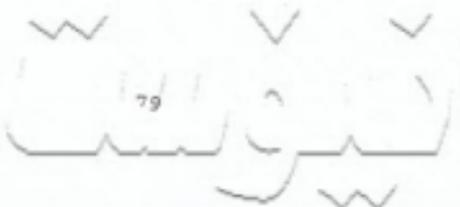
تابنی به کانی خودان بشارتوه و به ناشکرا وهکو خورشید پنهوی لی نهگمن. دهین
 نموش بلین هرگیز کسبیک له دمی خودانی گوی لی نموره، خورشید بان
 بدکیتی تری له دوی طوی به رمسی به چنگر داناپنت. بهلام تا نمروش، بشی
 همرزوری بارزاتبان لایان وابه کته خورشید بهرجمستهمیکی به حقی خودان بووه.
 بزیه به همان نغنازش ریژی لی دهگرن.

۶-۸ - پروای خورشیدهگان:

به پروای خورشیدهگان، هیچ شستیک له هبجهوه ناپنت. هیچ نمون مانی
 نمورنه اعدم). همورو لاینه جیاجیکانی زاین. هر یک کس دیزانی نموش
 پیاری گموره به (مرزین معزن). بزیه گوئی اپلی کردن له پیاری گموره و ریهر،
 گوئی اپلی کرده له لوجیک (استغنی) و به ترکی داهین بز همورو خاوهن
 پروایک (مردنیک).

خورشیدهگان لایان وابه نمان بز لغشو گیسان مردنی بز نیه. بزیه نو
 گیانله برانی نمورن همن! به مرزایشوه) گیانی همان گیانله بره کانی پشرون له
 شستنی تره (دواندن). دین کرده و خوروهشت و هطسان و دانیشستی
 (هلسوکوتی) (مرزین معزن). به تابیشی لای مردن کانی هموری وون ناپنت.
 نو کسش که چنگای (مرزین معزن) دهگرتوه، نورا همورو سیفتت کانی پشوری
 نوری نیایه. وانه (مرزین معزن) هر به زاهیری مردوه و له راشیدا زینلوه.
 پروای خورشیدهگان هروا له پر و لغسر دستنی خورشید فزومبوله نموره،
 بلکو به پرؤنسه یکی تا نغنازیه ک دورو دریژ و پر له جه لجال تیسپریره، تا
 گمیشخته نو فنواشه. چه گموره کردنی سره تابی نم پروایه بز سردهمی ششخ
 عبدولسه لاهی دوروه و ششخ مولا عبدولره همان دهگرتوه. بهلام لغس بعضی

خودان پهری پی دراو خرابه کاروه. مولا جوی برای خودانیش بز ماریه کی کم
 چولانویه یکی تابنی له ناچه که رابری کرد. بهلام زوو بی دهنگ کرا. زور هولمان دا
 زانپاری زياتر لغسر مولا جوج و بیرو بزچونه کانی کتو بکهنوره، بهلام بز نو
 مهبسته، که له هر درگاه کمان دهه! به رومان دادشراو پنجه دهه پاره سر زاران.
 چاریک یکن له شخه کمان وینه یکی به کوملی بنماله کمانی نشان داین. کانی که
 کسانی ناو وینه کی پی دناستاین، پنجهی خسته سر وینه مولا جوج. هرچند
 هولمان دا کرپه بیک لغسر وینه که هلگرن، رازی نمور. نو پروایه داین مولا جوج
 له گموره روی روه اوی مملانی ی دا بز ششخاپنی. به دستنی یکن له نغناسانی
 بنماله کی خزی کوژیانی.

به گشای له سالی ۱۹۳۱، تخنیا بک روژ شعری تیا کرا. له سالی ۱۹۳۲ شدا چند شعریک له هردوو مانگی نادار و نیسان هتلیگیرسان، دواى نوره تا مانگی حوزهبران ناوچهکه نارام بوو. له مانگی حوزهبران ديسان شمع هتلیگیرسايهوه. بارزانيهکان لوو شعراندها له هردوو سالهکه، سرچشم ۱۹ چهکاريان لي کوزرا(۱۱). دواى گرانهوي شينخهکان بؤ بارزان، ديسان شعرو کينشه لهگهډ خيله هارس گاني بارزان دهستي پي کروهوه، شوو چاره چکه له برادرستيهکان، ريکاتبهکانيشي گرتوه. حکومتى عيتراق له کوزتايي سالي ۱۹۳۶ زوروي لغتداساني بنمعالئي شينخهکاني گرت و بؤ شاري ناسرهوي دورو خستوه. لهوي، دهولت مانگانه پاروي بزيان برهوه. ناوچهي بارزان، دواى دوروخرانهوي شينخهکان، تا سالي ۱۹۴۳ به نارامي مايهوه. دهولت ژمارههکه مخلفري پزليسي تيا دروست کرد. ژمارههکي زوروش له خلکي ناوچهکه بؤ دابين کردني بزيان بوون به پزليسي.

۹-۳- گوزاتي هلوتسي کارهدهستاني تينگليز له عيتراق
 له دوروهوي دهستپيکردني شعري جبهاني دوومدا، تينگليرهکان هلوتسيهبا برامير به شينخهکان نرمتر کرد. نهمش راستوخو پهبوشدي به باري ناوچهکوه هيو. ولاتاني تومره(اللمان- تيشالبا- ژاپون) له سرفتاي شعري جبهانيهوه، سرکسوتني گورهويان به دست هنيابوو. تورکيسا هرچنده بيشلاني خسزي راگهيانديوو، بهلام به ناشکرا سوزي به لاي ولاتاني تومره دادهشکاند. پيشيني نهم دهکرا که زوري پي نهچي ناگري شم بگانه کوردهستانيش. نمانه هسوري وايان کرد که تينگليرهکان سياسيکي نازه داپريون. مينجر ندمونسي راوزاکاري ووزارتي ناوخوي عيتراق، له ناسره سرفاتنکي شينخهکاني کردو دلخوايي دانوه.

(۱۱) بوله سمعه القاري، القاري، راکه الصحه القويه، لغتنامه زبان فارسي ۱۹۲۱-۱۹۲۲، ص ۲۷

دواى نهمه شينخه نهمهده له نکوتاي ۱۹۳۹/۶/۸ ناميکي بؤ مينجر ندمونسي تومسي و تيايدا سوياسي دهکات لاسر سرفاتهکني. نهمي خواره وريگيره دواي دهقي ناميکيه:

بؤ لغتداسي سخي و به بزمي، راوزاکاري ناوهزي عيتراق، سخاوهي چناباني پاپدار بيت.

دواي پشتکشي کردني ريزي زور بؤ لغتداسي به بزميان عيرزان دهکين که نيمه تا بلخي دلخراش بوون به سرفاتي چنابي عاليان. بو سرفاته دلان خريک بوو و خسيشان هتا بلخي کم بووه. به لوتفي ساويلاتي توه، ترمينمان به ترميني بزمي پشخانعهوي حکومت بهتر بوو. عيرزي چناباني دهکين که عيرزوالتيکشان بؤ سروزک وزيراني عيتراق لغتداسي نوري سعيفدپاشا نوسيه تيايدا دواي بزميان ليان کروهوه. له سعادت و جبهتي عالي تومش دواي بزمي دهکم تا ليسان تينيم نيم و بيري لغواي توه له بيرمان نکات و راسان لي نکات له سعادتى حکومت بي پش بوو. نکا دهکين تا بي تر نيمه له بيرنهکين گورا بؤ نهمي حکومت، هر چهک بيت، لاسر پيرون. لوو لغتداسي چناباني گوري همره موزويه

۱۹۳۹/۶/۸

شينخ نهمهده بارزاني

حکومت، لهگهډ دست پيکردني شعري جبهاني، بنمعالئي شينخهکاني به دور قوزناخ گواستوه سلیماني. لهوي باري وليتبان زور گوزرا، دهولت مانگانوي بؤ برهتوه. له ژيز چاوهديزيشدا نهمان، بزيه پهبوشدي دويارهبان به بارزان گسري وايهوه. نغانتعت ژمارههک له مرديانان هاتته سلیماني و لهگهډليان ماتوه.

روشنيران و نيشتمانهروراني شاري سلیماني بپردوام سرفدانيان دهکردن. نهمه بووه دلخوايي يکي گورهوه بؤ لوان. به تاييست که بهکسوي چار بوو، له دوروهوي پوراپنهوروي پهبوشدي چناباني، کسانتيک ويان هاوزمان و هاورهگسز و خهخوارا ووي باروؤ وايان.

پاشگیری و کینشش را بفرمان پرنکه که مستقامی لغاتمان نگاهبانان نه به تعصبات افسر همدستان عزیز نه و فرمان فرمائی تخریبه گفوری پایه بشد.

دشوری راستگر بز خدمت
پارزائی

له مانگی تشرینی دوومیشدا چند شهنیکی تر رویناندا.

نوعی شاهانی باسه هیئتی نینگلستان به هیچ جزوئیک خوی تینکلی شمرهگان نکرده. حبیبی هپوش بز پشگیری مولا مستغفا چالاکی خویان زور کرد. پیره نندی پیره دامیان به پارزاتوره هپور. پارمشی جزوا جزویان دهگه باند پارزان. ژماره یکی پیرچار له نفسمرانی سرپازخانی مینرگسور، تفدماتی حبیبی هپوا بوزن و پیره دام پارمشی مولا مستغفایان دودا. له شاره گانیش دستیان کرد به بلاز کرد نوعی پیماننامه پشگیری له داخله گاتی گلی کورد و سرزه نشت کردنی هیزه گاتی حکومت. هر لو مانگه، هر دوولا ناگر بفسیان راگه باند و بارو دؤخه که هینم بروه.

له ۱۹۴۳/۱۲/۲۵ نوری سعید و وزارتینکی تازه راگه باند و تپایدا ماجد مستغفا کرابوه و وزیری دولت بز چاره کردنی کینشش کورد. نوعی شایستی باسه ماجد مستغفا له حبیبی هپوا زور نزدیک بوه. له هسان کاتتا به دوسسی نینگلزه گانیش ناسرا بوه.

له سردتای سالی ۱۹۴۳دا، به زنی هانسی سرری سالی تازه مسیحیان، مولا مستغفا کارزینکی چمتوانی بز کوزنیل لایسی راویزکاری سیاسی هیئتی نینگلستان له نارچدی کاکور نارد. نوعی روژی ۱۹۴۴/۱/۴ ده لانی دابره:

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۳۵۱ هجری قمری

جناب آقای دکتر...

بسم الله الرحمن الرحيم

استفسار نمودم از شما در باره این نامه و این نامه را به شما می فرستم
این نامه را به شما می فرستم و این نامه را به شما می فرستم
و این نامه را به شما می فرستم و این نامه را به شما می فرستم
و این نامه را به شما می فرستم و این نامه را به شما می فرستم
و این نامه را به شما می فرستم و این نامه را به شما می فرستم

بسم الله الرحمن الرحيم
و این نامه را به شما می فرستم و این نامه را به شما می فرستم

Dear Mr. ...
I am very pleased to hear from you.

Thank you very much for your letter of the 12th. I am glad to hear from you and hope you are well.

I am very pleased to hear from you and hope you are well.
I am very pleased to hear from you and hope you are well.
I am very pleased to hear from you and hope you are well.
I am very pleased to hear from you and hope you are well.
I am very pleased to hear from you and hope you are well.
I am very pleased to hear from you and hope you are well.

فرماندهی رانندگان سیاسی هژوی تینگستان
ملفوظی - کمرکوک
خزانه‌ی ملا مستغلا بارزانی هژوی
دوای سار

بموسیقی زلوه کارنی پیروایان، مکتوم و مرگرت و حیوای همورو سرکوتینکتان بز دهمروام و سالی
نازانشان بخزنی بیت و لگنگل خزیبا بیت.

هموروگ دواتن مساجد بهگ مستغلا پلیمکی تاییستی و دواتن پیژ دواته. حیوای زلوم حبه که به
ناما لیمکی سرده کتوبن بز حیوانی ناشی و چسپادی و سرکوتنی تمول بز لویچی کوروستان.

لیمسر نعوتم حیوام دایه تیره باش گوزرا بی، تو پششیارانه دین که پششکمشان و کتات لگنگل زوی
برده دام

دلوار
Sgt. W.A. Lyon
کولونل لای
رانندگان سیاسی هژوی تینگستان
له ناریمی پاکور

ماجد مستغلا، ناگادار بوو که هاندرو و بزوتیتری مولا مستغلا سمرانی حیزبی
هیوان و همر نوانیش دواتن بریار بدن. بزیه پهر لیموی پچینسته لای مولا
مستغلا، هاته لای سمرانی لیمو حیزبه تا بهروراپان لگنگل نالوگوز پکات و
پششیاره کاتیان و درگرت، لیمسر تم مچسته عقیله پمگر حیوایی دلی و ماجید
بهگ مستغلا که لیمو دمه و دزیری دولتی عیتران بوو. هاتسوره کمرکوک و له
مالی موقدم تمین رواندوزی لگنگل نیمدا کتوتوبه یکی کردو لئوش ماسزستا
رفیق حلیسی سروزکی کتوملین هیوا! ناماده بوو. مچستی لئور او (ماجد بهگ
مستغلا) لیمو بوو که پچینسته لای مولا مستغلا و لمانعتی پیژ پکات کمرکوک
روژمی بهما پنگ بیت. له لیمو اما چند پششیارنکیان کرد و لیمو پموانی که
دستلا تارانی بهما به حاجید بهگ بوستغلا پان دایو (خودمخواری بز کورد) به

گرمی دارو پششگیران لای کرد که زوو بکرت له چیمچن کردیندا. له لیمو اما
بهعادین نوری بهگ کسرا به پارزگرمی سولنسنانی و بهپاریش و ابو که تمین
رواندوزی بیسته (قایقاسی) رواندوز و مستغلا خوشناو، مچید عشی و من و
چند نفوسرنگی دیکه بیته لئورسرای (مدیر اتاحیه ۱۱۳) .

لخاور استی مانگی کاتونی دوو می ۱۹۴۴ حاجد مستغلا سواره بهگ
له نفوسمراتی کوردی نغذاسی حیزبی حیوای له نازچه که به پلانی نفوسمرانی
په پوزدی داموزاند. رنگاشان دا شیخ نعمدا، که دوی راگردنی مولا مستغلا
له سلیمانی بز حیلله دورو خرابو بوو. بگرتیمو بارزان.

تا تیره حیزبی هیوا توانیبوی کاره کان بهو ناراستییدا بیات که خوی نغذاسی بز
کتیشابوو بهلام لیمو سواره کورتییدا باری شمعی جیسهانی زور گوزرا بوو. ولاتانی
تعمیر له زور لاره شکستی گورده بان خوارده بوو. تیران کتوتیوه زور پوسنالی
ولاتانی سوندخوزن شور کیشاش چیمچسیرا به لیمو سابهو پو پمال
سوندخوزره کان. تیدی تینگلینیش نه پدومست لیمو بار و دؤخه ناسکدا توانای
ناپوری و سمرهازی خوی و عیتران له کوردستان له دست بدات. بزیه همورو گفت
به لیمو کاتیان بز کورد لیمیر خزیان برده و کولته بره بیانو گرتیش. «رای کعشر
له سن مانگ حکومت همورو نفوسره کانی په پموانی له شوشی خزیان گوستوه.
مولا مستغلا لیمو تمه تم نامیدی خرابهوی بز پالیوزخانی تینگستان نارد:

لخدمات منجاب سفیری چلالشی بهرمانهای پامیلند
خونای پامیلنیمو و نکلانیمو همورو کات سرکوتن هاریمیلان بیت تا له زور سیمیری بهرمانهای معزن
به تازادی و شادی بژین.

(۱) عقیله پمگر کیمیر مدولان، کشیک به کوماری سمدیلان، کولاری گرتنگ، پایزی ۱۹۹۲ (مارس ۱۱۳) ل ۹۷.

هائوسنی ٿينگليز، قهبراني نار حيزه ڪمي زحٽ ڪردو. پيشنڪي زوري نندا ماني
 نو حيزه ۾ ڪه ٿمارهه ڪي بهرچاربان نطسمراني سوياي عيراق بورا رازي نعيون
 داخواري ٿينگليز بهجي بيتن و واڙ له خيات بيتن بي نوي ماقه ڪائي گشي ڪورد
 داين ڪرايڻ، بيزه ٿمارهه ڪه نو نطسمراني ڪه نندا ماس حيسزي هيسوا بورن
 و حڪومت له ڪوردستان راي گوساڻن، پاڻ ترسان بگيرين، به ناشڪرا چوونه
 پارزان، نو چوٽي مائي نطسمران، پارگسي به تواري نتي گسڙي، نوان به پري
 نطسهميڪي رنگ و پٽڪ ڪهوته جولان، به ڪوسه ڪي چالاڪائي حيسزي هيسوا
 ڪهوته پهوندي ڪردن به سرڙڪائي زوري عيشيره ڪائي ڪوردستان، هوروي
 ڪهوته سورانوه پناو عيشيره ڪان و سرداني زوري دستلا نماراني ڪوردبان
 ڪرد له ناچه ڪه، همر بهمشوه نوردستان به ٺڪر شهيد مستحقا خوشاو وميرحاج
 چونه معاهاد و پهونديان به ڪوسه ٺي (ڪا) ڊا هيسوا، چونڪه وه ڪو نوندي
 نزيڪوه ناشابيان له گائ رنبراني ڪوسه ٺي (ڪا) ڊا هيسوا، چونڪه وه ڪو نوندي
 حيسزي هيسوا، له سالي ١٩٤٢ له به ڪم ڪوندي پيشه پنهاني ٺي، ڪ دا پشدار
 بورن، شهيد عزت محمد نولعزيم زيش سري له ڪورد ڪائي سوربا ڊا و پهوندي
 له گائ و اسزاننن، دواي ناشڪرا بورني نو سردانه به لاي ڪورد ڪائي نيران و
 سمراني ٺي، ڪه حڪومتي عيراق ڪهوته خوشي بگرتي نو نطسمرانه،
 ٿينگليز ڪا تيش هستيان ڪرد وا خريڪه جلوي ڪاره ڪه پان له دست درهه چي،
 بيزه ناگاداري مالا مستحقان ڪردوه.

نوعيش نو ناميهي خواروهي دڙي ١٩٤٤/٨/٩ بڙ هاليوزي ٿينگستان نار:

لفطامت مخاب سغري جلالتي بهراني ماعن سڙ ڪانمان ڪرتواليسي
 پاهه بلند.

دواي ساڙ و نحرمانتي شابت بڙ مفاي بلندان
 دمن لعيرو ڪرايو نعي رهنه گرانان دا سالي نو رڙي به معلوم هاله خزمتستان به شاهدي سگرتير
 مسر ڪايتان هاله به پارانوه نڪال له جلالتي بهراني ماعن و عدالتي بهتاربانگان ڪرد نو رڙي
 به دلنباي و باوم به خورنوه گهراموه ڪه فسي خورنوزان همر چيه ٻيٽ ڪارمان اي ناکات ٿينسا
 ڪهوتله بهر گونم حڪومتي عيراق پڙيا گندي ڪردوه ڪه ميرحاج و مستحقا خوشاو چونده لاي مالا
 مستحقا لاي نويشوره، چوندت نيران بيزه له خزمتستان به لسوزان نيران راساي خزمت ڊگم و ٺڪلا
 و حيللا و ديلا به شمرطي بهراني نعاوتنه لاي من نو ڪانوه ڪه بلهان جينيششوه پش ٤ مانگ و
 هتا ٿينسا ٿينسا هاونده لام له سيڙي ١٩٤٤/٨/٢ نعه و نو ڪائي ڪه نطسري پهوندي بورن لاي
 ٿيوه ٿيسان پرسوا واسحسان روڊ ڪردوه ڪه نغزاي زيار قهبره و بڙ چاڪه و خير بڙ نوي چوڻ نو
 رڙوه تا ٿينسا فرسديان داين ٿينسا حڪومتي عيراق له دوامانوه پڙيا گائنه دهڪات ڪه چونده لاي
 رسنگان له نيران بهه هئيڪي بڙ دمن تا لولسان اي ڪانوه جا چوڻ دهراين له بروشاني حاربان
 دهراي ٻي، نو ناعزان، جگه له جلالتي بهراني ماعن چ پارگ و پارگوري نيران له ٿينه ناماوم
 نراساني بڙ به ڪارنيرين و روحيستان له خزمتدا لهما پڪين نطسره نو، ڊيٽه لاي جعالي ڪرتيل
 مسر ڪنج ڪه راور ڪاري سيسي به بڙي و خزان تعليمي دهڪن همر لنيا به شمرطي ٿيوه لسانان
 دمن هاوندها تصويل ڪردنه لاي مسهر ڪرتيل ڪنج به سنڙو تاروا فرمائش فرماني ٿيوه
 گورم گشي خرم ڪرد له بروشاني حاربان و تله و اناجوربان بومان له خزمتنام و به پارانوه هاله بهر
 دوگاي عدالندان نڪانان قبول پڪن من نطسره دوايم گهر نوندي ٿيوه نعي ٿينسه گوزمان و ٺان
 مانهوسان بيزه له جلالتي بهراني ماعن و هيسوي نطسمرانستان و پارنيسوه، دا پاشته ٺي
 چارهري خزان و ٺي پارتگريز خزان و له ٺي عيانتيش بورن ٺيگه نا تاروت له بهرامير مليون
 نومي ناسيد و غورنوزاد و حصوه بهرگري له خرم پڪم بيزه شمرطي خرم دهسه دست لفظامتي سغري
 جلالتي بهراني ماعن و دواي نولمن من حقم بهنج ڪارنڪ داين من ڪوري ٿيوه و نطسمرانستان
 پارگسا به هيسوي له حقم ڪورين له خوراي نعاوا نڪاگريڻ به سرڪوتني ديار پالشستان بيت فرمان

نورماني ٿيوه گورم
 ١٩٤٤/٨/٩
 پارواني
 99

98

تعمیر و تقویت راه
تعمیر و تقویت راه
تعمیر و تقویت راه

باعتبار اینکه راهها و جادهها در تمام نقاط کشور
در تمام نقاط کشور در تمام نقاط کشور
در تمام نقاط کشور در تمام نقاط کشور
در تمام نقاط کشور در تمام نقاط کشور
در تمام نقاط کشور در تمام نقاط کشور
در تمام نقاط کشور در تمام نقاط کشور
در تمام نقاط کشور در تمام نقاط کشور
در تمام نقاط کشور در تمام نقاط کشور
در تمام نقاط کشور در تمام نقاط کشور

تعمیر
تعمیر
تعمیر

هنداره تعمیراتی و تأسیساتی بنا شده به امر عدالتخان و کم نوسرادم و دست گورنیران روز گراوند
کاشی کارو جوتیاران که دست چور نیمه پنیستی زرمبان به گزومگی حکومت هبه به هر شیوه یک
بنت بزمه که روشی گورنیران دیپارشیونه به زارین کات که داکرن نگامان قولا پکن تا کاشی جوتیاری و
کارمان بصر نهجوت جا نگا دکمین شسر بلخرموزن به پارمشی داقان بهیوی اوانا تکگر تا یونوان کم
ناچیهها درای ساروچگی کم وای لری تا هندیگه کسچ بز سوزیانی تر یکمن و خندیکیش لهگلا
خطک به دزی و تالان سوزی بیژانک دواتر داترم گلیی له نیمه پکن. بزمه باری خرماتم عزیزی جملیدان
کره نمیش له جسمشی تیره خوشروست نیمه پنیست، نیما نگامان له خودای لهعلا لوبیه پیشگی پندان
بکات و بصر حضور دوزمانتان دا زالی بکات لور بارهوه، فرمان پاینده به رضی رانی تیره گورم
دلسوز پارزانی

علا مستغلا به هسان شیوه نامعیه کیشی بز وزارتشی ناوخزی شیران نارد تا به
پله پارمشی بگیمشته ناچه گسه. بز دلشپاسی زیاتر، روزی ۱۷/۱۰/۱۹۴۴
ویندیگی نامعیه بز بالیوزی نینگلستان لهگلا تم نامعیه نارد:

پارزانی
۱۹۴۴/۱۰/۱۷

بز لهقامشی سطیری جملانی لیسراتوری بهرفانیای معزنی پایه بلند
درای پایبلیدان
وا ویندیگی لور نامعیه بز لهقامستان بلند دکمین که روزیوزی وزارتشی نارخز گراوندوه درباری
جندی دارا کاری. لکا له لهقامستان دکمین سوزی سهر کرشی همن و فرمان لیسر جی پکن کرشی
بکات له لایمن دمسلا تارانی شیران تکگر نهارا له لایمن حکومتی شیرا لیبوه هر پکن بگری لکا
دکمین بگورته بهر سوزی نسه و ناروزمان بز بگی لای پایه بلندی تاپیشی حکومتی خاومن شکر
لیسراتوری بهرفانیای معزنی بز پارمشی داقان و دایچ کرشی لور ششانه له لایمن تیره و دک دلسوزاتیک
بهر نارچیه که لوردهی دولتی شیران دامزروه له حضور شیک بر پله. هر سهر گورنوزن

دلسوز
پارزانی

- ۴- تازانین کمپانی لومبری تشریفشان هئی بوره. تایا عزمت بی سطریمی خوی دواسی کره هتا ناخوری.
- ۵- کافهزی گهوریسی لان که سورشی کاشغزی مایهه و براکاته ورمان گرت له سینههک چ من و چ محصوره بهگ بهم گزیزیه دوسلمان کره به نطاهوم و نیش کره.
- ۶- شهسورنگم بیستوهه له دولاره. لایهنگبان له حسین لافا که له یانهی بیستوهه و له نوری دی له سوزلام محصوره که له نوزانی سید تعالی بیستوهه توچا نازام درهجهی رسانی یهته بهلام من به سورشی کاشغی ششگی وهام له محصوره بهگ درک نکرده شهسورنگش لومبره گزیزا شیخ رشیده مورخایهیی کرهسی لنگهه مورتمهری که من محصوره بهگ بهیام بی دخالته تایا حکومت عشقوی لکات و تفتیحه کاتیش تعظیم ناکتوره. مورتمهریش و تومش بانی مورمکه بهلام دست بگریته به حرکات مورمکین نه.
- ۷- لومبره نوسورماریکی کساک بوسه به تازی کونگه بی یهتهی هانوره بوزان لغتسورم دور محصوره دیناری بی هتاردورین لومبره دیگمپنوم بی مساریفاتی ترسان هوروه بی بارزان پوار سهه دیناریان هتاردوره رهبا تکلم نکره و رگریاره شهسورمان یهته هتا جوریان بدینوم.
- ۸- تلین گزیه مورتمهریف دیموت یهته مزله بهلام محصوره نه.
- ۹- کافهزی وهاب تافاش تقدیم لکته.
- ۱۰- یجداغیکی هیه له سورمه هانوره لومبره لاسانه لومبره مورتمهری لکتهن له مالی شیخ سادق.
- ۱۱- لاکتیکی تابهیی دیکمان بی هانوره لومبری لیش لاکت.
- ۱۲- رهبا لکته لکته لکاتی مورلام محصوره بومان بشرن.
- ۱۳- لیتسا مورلام محصوره شهسورمان یهته چونکه محصوره بهگ نارنجانی لیش نیشان دا.
- ۱۴- هسور لومبره لهجانیکرکه هریجوللا بوزان لکتهنوم. (۱۱)

(۱۱) هرهک / مسخره لاری / انسانی دارکله سوریه. تکراره. تیره بارزان ۱۹۱۴ - ۱۹۱۵

بیره بوردی شفا

مستطقات و
۹۸۱۶۱۸

تقدیر و مروت

نه نه خنده که دانا باغ تویم عقی همدی لومبره لومبره

- ۱- لومبره نه تیغ جیده هیمه به بوردی لومبره شهسورمان
- ۲- زهرا که تو بینهه. لومبره دونه بهیم چونه برون کوش - شهسورمان
- ۳- محصوره که دله را کره بونه باغوش شهسورمان - لومبره لومبره
- ۴- شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان
- ۵- شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان
- ۶- شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان
- ۷- شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان
- ۸- شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان
- ۹- شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان
- ۱۰- شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان شهسورمان

دائرة البعثات الخارجية
 لخدمة المراسل المتواجدين في
 العراق
 الرقم ١٠٠٠٠٠
 التاريخ ١١/١١/١٩٦٥

حضرة السيد محسن الموسوي

بغداد العراقية

استفسار من مكتب الوزارة في ١١/١١/١٩٦٥ حولها على رماني الشخصية
 السيد الوزارة في ١١/١١/١٩٦٥ ولا حظ بالعدد المرضي الى السيد لطيفة صفا
 المعروف بطلاني
 لقد امرت عمادة السفر النجفاني ان احداث بيان تفصيلي في
 شخصية واداء لما نقل بالعدد لا تثير الكلام بل على خلق الاكفيل حسب ان لم يوجد
 التي قضيتها في شخصه ولكن من مركات التي معلوم واسمها التي احداث الاجراءت
 مع ان كل نقل الشخصية المراسلة

التي اوضح ان اسمي قد يوضع نام ان هذا هي امرا الاسيرة التي فيها
 لتور العنصرية النجفانية ابانك - فالذا تعرضت كمراسله الذي اعلنت في
 ليهب ان لا تتعرضا او ساءة او جده - وانما انك على مشيئة الامانة فاما
 كساده ان انك من ادمك هذه التماسا بحرية شخصية ولكن با نام
 راسم على ع سماء المندوب ناصر الكيلاني في هذا السط بالعدد وتفضلوا بخلق
 فاني الاحترام

مستطاب
 السيد
 ناصر الموسوي

که بینهوه. له سهرة تاي مانگی نيسان. همورو نفسره دهگان جگه له سير حاج و
 مستغفا خوشتاوه که دادگاهان لسره پوو له سهر چو نيان بز معهاد به چونهو نار
 حکومت. بيم جزوه کوملدي «هينئتي نازادي» که تا که نوزگانينگی ريگستان و
 ديسپلين پوو له ناوچه که، دواي نيسه پووني گهستر له چوار مانگ بهسر
 پنگه نئاني دا لهار چوو. دواي نهوه کار به دستاي نينگليز و غيراق له گمله معلا
 مستغفا دستيان به وترويز و نامه گوينهوه کرد، هولييان دا رازي پکن و چدي
 پي دابنن. له دانهستني روي ١٩٤٥/٢/٢٥ دا له دني شاوراو له نيوان معلا
 مستغفا و گاپتن سترکسي نونهري باليزخائني نينگستان. معلا مستغفا همورو
 شينگي لسره خزي لا دا و گوش که هرچي کردويشي به فرماني خوداني بارزان
 (شينخ نعمه) پروه. بويه پارمه تبه ديري رايوزکاري سياسي هيزي نينگستان له
 نارچهي باکورو که باره گاکسي له کمرکوک پوو روي ١٩٤٥/٤/٢٢ نامه يکي بز
 شينخ نعمه نووسي و له پشنيکي دا دهريه لهر نوري برانکت همورو کاني دني. هرچي
 نيو پري هلمستن. به روزماندي تيزه بويه له نيسدا و به دوازه تيره هرورديگان لهر سراري شمس هر
 شلوانينگي باري ناسپاشي نارچه کنه نگر سهرة تاي تو بان هاروي ناست پري هلمستن. نگر ناستهاري
 ناسپاشي نارچه کنه پيرازي نهوا به يچ جزويک سوز و پارمه نيمت نادرين....

لسره تاي مانگي ثابدا نينگليزه گان به توندي تاگاداري معلا مستغفايان کردهوه که
 نگر واز له گاره گاني نهغتن نهوا حکومتي غيراق دزي دست به کار دهي و
 نهوانيش هيچ سوزو پارمه يکي نادن. رايوزکاري سياسي هيزي نينگليز له موصل
 له ولاهي ناصيه يکي معلا مستغفا دا بوي نووسي. «..... لغمانني باليزي نينگستان
 فرماني پي نام تا پنت رايگه يکم که هلمسره کنه گان ندي مائو کنه نگر هرورک دهريه نامور
 کارينک بگيت نينگليز به با به دلمارکن. نهوا دهي نهوا چانچي چي بگيت که به شمس دات
 مکن و واز نهوا پورنهوانت پيشي که ناسره کنه ديهته هزي نهواي حکومتي غيراق دزت دست به کار پيش.
 من حيز ده که به نهواي بوني روزن بکساره که نيمه ابر جاره باليزي نينگستان تاگادارت ده کارهوه.

بهر نگر هر سوور بیت لمر شکندی نو پهنای که داره، نو گانه دین چارودای هیچ بارمنی
و سوزنگ له نینوره نکبیت و سرخه‌امش به نوازی له به‌ریسبازی خوت دایه...

دوای نو ناصیه په‌پوندی له نیوان مالا مستغلا له لایهک و تینگلیز و عیناق له
لاکسی تر پچسرا. له روزی ۱۹۴۵/۸/۸ حکومت له به‌یانتنامه‌یکی کورت دا
رایگه‌باند که بارزان ده‌گریخت. دوی دوو مانگ شم، سوپای عینراق به کوسه‌کی
خینله‌کسانی دهروری‌بری بارزان، ناوچه‌کسپان داگیسر کسرو ژماره‌یکی زور له
بارزانیگان، له‌وانه

سرجم ماله خینه‌گان چرته نار خاکی نیران و نو شوئاندا بلاؤ بونوره که لغز
کژتروالی لشکری سوری سؤقیات دابوو.

هم جزره له نیوان سالانی ۱۹۴۳ - ۱۹۴۵ دا سرجم تریکی چوار مانگ له
ناوچه‌ی شم بوو. له رایه‌پنه‌کمش دا سرجم ۲۲ کس له شورشگیزان شهید
بوون. دوی نعه ناوچه‌که به شنبویه‌کی گشتی تا چارودی تهلولی سالی ۱۹۶۱
تارام بوو. له سالاندا پشی هره زوری ماله خینه‌گان دوی تووی له سالی
۱۹۴۶ تسلیم به دولت بونوره، بز پشدار خواری عینراق دور خرابونوره،
هندیکیشیان له زینان بوون. مالا مستغلا له گملا ژماره‌یکی تردا که زوری
هره زوریان بارزانی بوون، پهای بره‌بوره بهر به‌کیعتی سؤقیات.

دویم - بارزانیگان و دراوسینگان

جری دانه که ده‌نین بارزانیگان تریکی له گملا سرجم خینه‌گانی چوار دوری
خویان، نیوانمان ناخوتسه. نو نیوان ناخوتشانه هزی جزوار جزویان همه. له‌وانه
پشینیکی بز په‌پوندی به‌عیزی خینه‌کی ده‌گریختوره له ناوچه‌که. بی گومان نو
شونتانهی هیشقا شیرازی په‌پوندی خینله‌تیمان نهادا به‌عیزه، شعر و پلامار له
نیوان خیل و تیره و تابه‌ی جیاجیادا، شتیکی باوو تاسایی به. به‌کی له هزی‌گانی
تری نو کینشانه (به لایعی کسوره له گملا زینار یگاندا) بز خودی دوست بوون و
پنکهاتی خینی بارزانی وهک جیابونونه‌به‌ک له زیناریان ده‌گریختوره. دباره نیوان
به قوت بونوهی دست‌لاشینیکی تره پش‌پش بونی خینه‌گهان دلخوش نبوون.
هزی تری وهکو دست‌لاش و دست‌سؤگردنی به‌کشر و سنور و پاران و لوم و ..
تغافت جزوی بیرگردنوه و مغزیه‌یش، کم و زور شوین پله‌میان به‌سر ناگزوی
و شعر و شوره‌گانوه دپاره.

نو شعرانه زور جاروان بونونه هزی تووی خیل‌کینگی زور گیانمان له‌دست بدن.
ده‌بان ژن بیسوزن بن و سهدان مندان بی باوک پیننوره. جگه له سوتان و
ویزاکردنی چندان گوندهش، دوژمنش تا بزی کسراوه سوودی له ناگزویسگان
وه‌گریته. هر جاره‌ی چکی به لایهک داره و پالشینی له لایهک کرده‌ی تا پیره
به شعرگان بدات و بز به‌پوندی مانه‌بوی دست‌لاش داگریکرائی هزی به‌کاربان
پش.

۱ - ۱ - بارزانیگان و زینار یگان

به‌کو رویمان کرده‌ی، هر له‌وه‌ی بارزانی هزی هسه‌ی کینشمان له گملا زیناریان
همه، چندان چار په‌لاماری به‌کتریان داره و خیل‌کیان له به‌کتر کوشنوه. شیطانی

لوریهی خه‌لکی گونده‌گانی رینکانبان هاناپان دهرده بهر سه‌روزگانی هیزی بارزانیان. ریش سپه‌گانیان داوای ده‌خا‌لعنیان لی ده‌کردن و ده‌بانگوت نیمه ناگامان لهو شه‌ه نموه. بارزانیه‌گان لهو شه‌ه‌دا چه‌کنکی زۆریان ده‌ست کهورت. چ له رینکانبان و چ له محققه‌ری پۆلیسی هیزاق. که بی شه‌ه چه‌که‌گانیان ته‌سلیم کرد. ههمو چه‌که‌گان و ده‌ستکهورته‌گانی تریش به‌درانه بارزان.

ههمو ته‌وانه‌ی کم و زۆر له‌سه‌ر شوزشی ئهیلولیان نوسیهوه. له‌سه‌ر نه‌وه رینک که رۆژی ده‌ستینکردنی شوزش له ۱۱/ ئهیلولی ۱۹۶۱ بوو. نه‌وه‌ی لیزه په‌یوه‌ندی به به‌هته‌گه‌ی ئه‌نهمه هه‌به. باری ناوچه‌ی بارزانه له‌ئێر سینه‌ری شوزشی ئهیلول و نه‌و رووداو‌انه‌ی له‌وی رو‌یا‌نا‌ه‌وه.

۱-۱ - شه‌ری پیزس، به‌گه‌م شه‌ری ناوچه‌که:

شه‌ری ۱۴/۱۳ی مانگی ئهیلولی ۱۹۶۱. مه‌لا مسته‌فا. به داتیه‌شوانی گوندی بارزانی راگه‌به‌اند که ده‌بی به‌ مه‌لا و مه‌نا‌له‌وه ناو‌دی چۆ‌ل بکهن و روو له‌ پیچ و په‌ناگانی چه‌ای شه‌یرین بکهن بۆ خۆ پاراستن. مه‌لا‌مه‌ست‌ه‌فا هه‌یزکی نزیک به‌گ ۱۰۰۰ کسه‌ی گۆگه‌ره‌به‌وه و به‌به‌اری دا‌بوو به‌به‌اتی رۆژی چه‌واره‌ی ئهیلول به‌سه‌ر زه‌ن‌ساریان دا به‌هات. به‌لام له راسته‌یه‌دا نه‌وه ده‌ست به‌ن کردنی شه‌ه بوو له‌گه‌لا حکومه‌تی هیزاق. له ئێر چه‌تری شه‌هه عه‌شه‌یره‌ته‌دا. چونکه له شه‌ینه‌گانی تری کوردستان چه‌ند رۆژێک به‌و شه‌ه هه‌لگه‌یرسا بوو.

له بارزان، گۆگه‌ره‌نه‌وه‌ی چه‌که‌لار بۆ شه‌ه کارێکی گران نه‌بوو. به‌لام هانانی خه‌لک بۆ شه‌ه‌ری عه‌شه‌یره‌ته‌، به‌ تابه‌هت گه‌ر نه‌و عه‌شه‌یره‌ته‌ش ده‌زمنی ته‌قلبه‌ندی بارزانیان (زه‌ن‌ساری) پێان زۆر ئاسانه‌تر بوو. خه‌لکه‌که‌ش باشتر له هه‌زی شه‌ه‌که‌و مه‌به‌سته‌گانی ده‌گه‌یشان نا شه‌ه‌ی حکومه‌ته‌. مه‌لا‌مه‌ست‌ه‌فاش هه‌ر به‌و سابه‌یه‌ی به‌ چه‌که‌لاره‌گانی بۆ شه‌ه هان‌دا‌بوون. هه‌رچه‌ند دانه‌ش بوو که شه‌ه له‌گه‌لا زه‌ن‌ساریان له لایهن حکومه‌ته‌وه به‌ هه‌ند وهرده‌گیرێ و بی وه‌لام نامه‌ینه‌نه‌وه. پشه‌به‌نی نه‌وه ده‌که‌را که حکومه‌ته‌ به‌ قه‌رزگه‌ ناو ده‌ی بارزان به‌وه‌رده‌مان به‌کات، له‌به‌ر هه‌ندی داوا له

خلطه‌کنکه کرابوو. دهن ناو دی چول یکن. نموی سیر یوو خودان. شو نیزاره به بز
به‌کم چار بیستی که مولا مستغفا نیاز شعی له‌گمل حکومت همیه. زوری لا
ناخوش بوو، هولیشی دا نعیالی شعی بی و نارچه‌که له شعی دور پختوده(دواتر
پاسی ده‌گین)

هیزی بارزان نریکی ۱۰۰۰ کس ده‌بون. که هسویان خلطکی نارچه می بارزان
بودن بم جزوی خاروه:

ا- هیزیکی ۶۰ کس به سرزکابته مولا مستغفا.

ب- هیزیکی ۹۰۰ کس که له تیره جیاجیگانی خلی بارزان پتک هاتوبن. بم
جزوه:

× تبری دؤلمعی. ۸۰ چکدار به سرزکابته عومر ناغا و حمز میرخان.

× تبری سری معزناچار گوتن له نیوان میرگمسور و ریژان. ۸۰ چکدار به
سرزکابته عارس پندارونی و مولا شی.

× مزوریه‌کان. ۳۵-۴۰ چکدار به سرزکابته سعید خلیل خوشعی.

× شیرزانیه‌کان. ۲۵ چکدار به سرزکابته شریف عبداللا کرکمر و سوار
ناغا محمدده‌بین.

× بزوژیان. ۱۰۰ - ۱۵۰ چکدار به سرزکابته محمد شوکر و وسمان ناغا.

هیزه‌که، له‌گمل تاریک و رونی بهانی بمری چپای پیرس بعی کوبن له رنگای
فولدی هفتکا که ده‌گوتنه روظاواوی بارزان و بهین سعانتیک و نیو لی‌ی دوروه.
به کله‌ک له زئی بادبان پهرینهوه و به‌کسره دستیان به سنگگر لی‌دان کرد.
سویای عیتراق هیشتا له دینارته بوو. ناوچه‌که هیچ هیزی تری لی نهموو بزیم

بارزانیه‌کان توانیان به شینهی نمطشی شعر پامیزن. بهینی نمطه‌که هیزه‌گمیان
کرده دوو بش. بهشکیان به سرزکابته مولا مستغفا پلاماریان برده سر
هردوو گوندی شععی و گریش، که دوو گوندی زنیاریان. بهشکهی تریش هر له
شوتنی خون مائهوه و خونان له بزسه نا بز هیزی حکومت که چاروه‌وان ده‌گرا
بیت. هر که حکومت له هاتی بارزانیه‌کان ناگادار بوو. به پله هیزی سویای بز
چپای پیرس نارد. لشکری عیتراق به جاشنکی زور پشتگیری کرابوو که نمانه
بوون(هیزه‌گانی زنیاری و رنگانی. عولانهای شرفان، هیزی دزگیان، هیزی
سورچیان، هیزیکی مزوری. هیزیکی خلطکی تاکری، دیرالی سعید ناغا به
هیزیگهوه، گزملی مستزکو و بریگی، عونی مستغفا بههیزیگهوه. معاویهی
نیزدیش به هیزیگهوه)

بارزانیه‌کان له سره‌تاره و رنگ کوبتوبن که رنگا به هیزی حکومت بدن تا
ده‌گانه ناویان، نینجا له هر دوو قؤلوه به پله‌که پلامار بمرته سریان. که هیزی
حکومت گیشته پیرس، شو بارزانیانهی له پیرس له بزسه‌دا بوون، بی شعر
پاشه‌کشهان کرد. هیزه‌کی تر که به سرزکابته مولا مستغفا بوو، بز خز دره‌باز
کسردن ناچار بوون پلامار بیتان. تا در به هیزی حکومت بدن و رنگای
گه‌انوره‌بان مستزکو یکن. بم جزوه تلیا نیوهی هیزه‌که توشی شعیکی خونتاوی
بی هوده بوو. تا توانیان خونان دره‌باز یکن و بگریتموه بارزان، هیزی حکومت
زانیبوری مولا مستغفا لغاوش شه‌کده‌دا، بزیه هولنکی زوریان دا نعیان دره‌باز
بیت. بارزانیه‌کان چ سرکوتوبان شو شه به دست نعیان سرجم ۲۰ کسبان
لی کوژرا. لغاوش کوژراوه‌کاندا مسزاتانغا و مستغفا سلکی بچراوو بوون. مولا
مستغفا بز خزشی برینار بوو. نمانتی شو شعره پختیاریان کرده. ده‌بانگوت که

نور به دروای ژبانی هرگز و خراب نیز نگویید.

دوای نور شهر به دو روز، له برجهانی روزی سه شصت رینکونی ۱۹۶۱/۹/۱۶
فرهنگه شهر کوهگانی عینراق، بارزانیان بزوردمان کرد. له روزانی ۱۴ و ۱۵ اشفا
فرهنگان، بزوردمانی چند دئی یگی تریان کردبوو. له بزوردمانی بارزانیان، یهکم
شصت تیر یه ساختمانی تاکه قوتابخانهی دئی کسوت که تا تینکدانیسی
شوننوارهگهی هر دبار بوو. بزوردمانی یهکمی بارزان زبانیکی توتوژی نیوو. وا
دباره محبت مالی خودان بوین که نور کات له ناور قوتابخانهکه بوو. بهلام ثوان
لهگله هانتی فرهنگگان بز سر ناسانی نارچهکه، ناور دئی بان چولئ کردبوو. تزیکی
۲۰۰ معتریک دور کسوتسونه و خویشان له شونینک شاردهبزوو له ناور دار و
درخشان که پری دهگوترا - دارکسیمی - بارزان نور روزه هر له بهمانیوو تا
شواره ناور بهخاو به فرهنگه بزوردمان کرا. فرهنگگان له فرهنگخانه سرمانهگانی
کهرکوک و موسل، به تاییست نسعی دوابی بان هلدستان. که بزوردمان هر دوام
بوو، خودان و مالی و منافی، لهگله ژمارهیک له تماماتی بنسالهگیمان هر دو
روزههلات رویشق تا گمشته گوندی - تالیف خور - ی پشت گوندی هسنگا -
به دوو کیژ مهتریک، لویش گیران نغورار و چونه مینرگسوز که هیزی دولت
و دام و دیزگاکانی نیداری حکومتی تینا مایوو.

۱۱ - ۲ - هلوئستی خودان له ههلگیرسانی شوپش -

خودان بهینی نزموسونگانی ژبانی خزی و خیلهگهی، که له ململانی چی چندان
سالی دا لهگله دولت ههلپهتجاسبوو، هانبووو سحر نوو بارمه که دولت
دسته لاتیکی زل و زهبلاخ و هیز لنین نغانتووی تزقیتهوو، نگور دژی بیت.
دلسوز و مهربان و بخشنده شه، نگور ملکیچی بیت. بویه بهاری دابو که

جاریکی تر لهگله حکومت تنهالنهچیتوو و نیبته هزی دورو مدینهی زیاتر بز
خزی و بنسالمو خیلهگهی، که تا نور کاته کسیمان نهچمشوو. معلا مستعفا
ناگاداری نوو هلوئستی کاکی بوو. بویه دستیکی کسوتیو نم لا و دستهکهی
تریسی نولا. له لایهکوه دیویست خزی و پیشان بدات که ملکیچی شینه و له
فرمانهگانی دورناچیت، چونکه خودان دسته لاتیکی روحی رههای بسور هزاران
مرد هبوو که پشت و پنهانی معلا مستعفا. نشی دیویست جاریکی تر خودان
لری برهچن، دوای رهچاته پر له تیشهگهی. بهیژی کوزاتی شینی پشتو له لایمن
خوی و محسود سیدی برابهوو. له لایهکی ترشوو دیزبانی نگور رای خودان
لصو شعر وهیگری، نورا رازی تایی و نور کاته معترسی له دست درچونی چلووی
شوپی بز دیشه پشت. بویه هاته سر نوو برابه که خو بز شعر ناساده کردنی، تا
دوا چرکه لی بشارتوو و له دوا چرکه دا بیخاته هر دم راستی رودارهگان. بهلام
خودان روزی ۱۱ لهلول، هستیکی کردبوو. نوو کردهبوی به پیشه جار ناچار
سردانی سربخانوو دام و دیزگاکانی دولتی دگره له نارچهکه. نوو روزوش
لهگله ژمارهیک له پاسوانهگانی، سردانی سربخانهگانی بله و شاندهری دهگور.
که گمشته لایان بسور گراستتوبیان داکوت، تیر هررا و واقویماری لهگله
پاسوانهگانی راونستابوو، گویکی له سربخانهگان بوو، پاسی شورو گریانی
بزوردمان کردنی بارزان دهگن.

برجهانی روزی ۱۶ لهلول که معلا مستعفا و چدکارهگانی تر به نیبازی
بسرمدانی زیاریان له دئی چوونه دهروو، خودانمان به حیساری بهمن هیشته.
هر هسان روز که شعر له پیرس گورم بوو، فرهنگگانی حکومت گوندیکی
نارچهگیمان بزوردمان کرد. خودان به پهل بهرو مینرگسوز به ری کسوت تا
هچزندی به کارمکوحانی دولتهوو بکات و کیشی خیره که تشنه بسنی. بان

هر نمى ناوچى بارزان نەگرتەوه. گارەمەستائى قەزا لەوى، پەنشايران کرد که وا چاکە بروسکەبەگ بۆ سەرۆک کۆمار بێنێن. خودائيش هەر هەمان رۆژ (١٤)ى ئەلولى (١٩٦١) نەم بروسکەبەى خوارەوى بۆ عەبدولکەریم قاسم لى داوەن ئەمەد بارزانی تا ئێستا دۆسۆزى بەرێزتانم. تا ئێستایش لەسەر سۆنەندى خۆم مامۆم بۆ دۆسۆزى بەرامبەر بە کۆمار. بەلام زانیومە کە قەزاکەکان دێنەکی سەر بە مێردانى مێبان بۆردومان کردووە. زانیانگى زۆریان لى داووە. بۆیە تەکا دەکەم بەکێک بێنێن کە بڕواى یێ دەکەمن بۆ ئەوى لەسەر هەندى خال و توویژ بکەن کە پەيوەندى بە هەردوایانەوه هەبە.

«انى احمد البارزاني لازلت مخلصا الى صياحه تكتم. ولا زلت مند قسمي باخلاصي للجمهوريه، ولكنني علمت بان الطائرات قد قصفت احدى القري الماتحة الى انباصي، واخذت اضراا بليغة لذا ارجو ارسال احد المصطحين الذين تتقون بهم لاجراء المفاوضات حول بعض النقاط التي نتمنا، (١١)

خودان. دواى نارەنى بروسکەبە. بۆ چاوەڕوانى و لەمەگەى گەراپەوه مالى خۆى له تار قوتابخانىگەى بارزان. بەلام دواى بۆردومانگەى رۆژى ١٦/٩/١٩٦١ ناچار بوو بارزان بەجى بێنى و بۆ مێترگسۆز بارىکات. لەوى دووبارە کەوتەوه پەيوەندى کردن بە حکومەت. له گۆتایى دا حکومەتى عێراق تەلەگرامێكى بۆ مێترگسۆز نارد کە تىابدا هاتبو بۆ ئەوى حکومەت له خودان دلایا بێت و ناوچەى بارزانییش له شەر بە دوور بێت. لەسەر شیخ پێویستە نەم خالائى خوارەوه چێ بەجى بکات.

١- دانەوى هەسور نو چەگانەى کە له مەخفەرەکانى پۆلیسى پلە و شەنەوه گىرايون.

٢- گەراپەوهى پۆلیس و سەرپازانى دەولەت بۆ ناو بارزان.

٣- بەکێک له ئەنلامانى خێزانی شیخ. دەین بێتە بەمفا بۆ گەتوگۆ لەگەڵ کردنى. خودان. زۆر بە پەروش بوو شەر له بارزان نەبێت. هەرچەند بەقۆ مەلا مستفاهە بارزان، پۆلیسوارى ئەوشیوو بێ تاوەندى شوێشى ئەبول. بۆ جى بەجى کردنى مەرچەگانی حکومەت. خودان چەند داواىکى خستە بەردەم مەلا مستفا بەکەم: بە پەله هەسور نو چەگانە کۆ بکاتەوه کە له مەخفەرەکانى پلەو شەنەوه گىرايون.

دووم: یان واژ له شوێرش بێنى و له بارزان داوەنیش. یا خۆد له بارزان دوور بکەوتەوه و بچێتە شوێنێکى تر.

سێ: بەجى جۆزى شەر نەخاتە ناوچەى بارزان و گارى بە سەرپازو پۆلیس و پیاوانى دەولەت نەبى له ناوچەکە.

مەلامەستفا هەسور مەرچەگانی خودانى جى بەجى کرد و بارزانی بەجى هێشت. مەواپەگەى خەریكى سەرپازانەوه بوو، تا له داوایى دا بە بەکجاری له ناوچەى پالەگ نیشتمەن بوو. خودائيش چەگەکانى بە حکومەت داوه و دووبارە سەرپاز و پۆلیسى دەولەت هاتنەوه ناو بارزان و دام و دەزگاگانى وەگ بەرپۆهەراپەش ناخېستش له بارزان دانراپەوه. خۆشى دواى زياتر له دوو مانگ مەتەوه له مێترگسۆز دووبارە گەراپەوه بارزان. بەم جۆرە لەو کاتەى کە نزیکەى له سەرچەم گوردستان هێزى پێشمەرگە و حکومەت له شەر داہوون، پۆلیس و سەرپازانى حکومەتى عێراق. له بارزان. بە دلایایى بەکى ئەواپەوه دەسورپازانەوه و هاتوچۆیان دەکرد. نەر هێتمیە تا کۆپەتاي (حەرس قەویەگان) بەسەر عەبدولکەریم قاسمەدا دەوامى کرد.

رژمی هشتی شهبانی سالی ۱۹۹۳ حکومتی عبدالکریم قاسم، په کودتا په ک
له لایمن به عسبهگان و عبدالسلام عارفی هاروی خوی روخا. حکومتی تازه،
حکومتی شوقینی رهگز بهرستی نعتومی عمره پو، له سره تاره بژ شون
پن قاسم کردن، کوهه لیدانی لالی نوهی گوا به دهیون کیشی (شمالا)
چاره سرکات. بژ شونته و تکردهنی پلانته کاتیشی کوهه پهبوندی کرده به هر دو
لایمنی سر کرده ایته نوکاتی شورش، معلا مستعفا و رئیسراتی پارتی. له
۱۹۹۳/۳/۱ لنبوردنی گشتی راگه باند بژ نو کسانهی که له دولت یاشی
پوون. پلام له همان کانتا به عسبهگان کوهته پنگ هتانی بدناوترین ریکترای
نیوسربرازی له مسنژووی ولانته گدا، نوبش چنگداره کاتی (حرمس قومی،
پاسراتی نعتومی) پوون. توخمه کاتی نو ریکترای به له کوردستان، چگه له
عربی بژ کوردستان هانو، عربی نیشته چی بژ ناوچه که و هندی کساتی کسه
نعتومی به تیکان. به تایهتی تورکمان پوون، له گدا هرچی پاشد پس و به دروست
و دزو چرده و سادسته کاتی کوردستانیش. زوری پین نپور کار به دستانه رژی
تازه دسامکیان لصر روی خویان لادو به تاشکراو پین شرمانه لبردم روزنامه
نوساندا راهانده گه باند که سرپای عیبراق خوی بژ سیرانیک له (شمالی
خوشبویت) ناماده کرده و. بژ نو محسسته هینکی به کجبار زوریان هینا
کوردستان، حرمس قومیه رست کراوه کاتیشیان پر چه ک کردن و بهریان دانه گیانی
خلگی پین تاران.

هر له سره نای مانگی مایس، بهر لوهی دولت دست به هیرشه کانی پکاتوه.
لرفعی دوری سوپای عیبراق، تله گرامینکی بژ هیزه کانی له ناوچهی بازاران نارده
نیاید اداوای لئ کسردیون تا به پشه ناوچه که چول پکن، چونکه بزرده و سانی
دهکن. له کاتیکتا ناوچهی بازاران به درژیای شورش نپول هینتترین ناوچه پو
بژ هیزه کاتیان و خلگه که، پهبوندان له گدا سوپا زور باش پو. معلا مستعفا
لصر فرماتی خودان، رنگای به پشمفرگه نعتا لوهی شری حکومت پکن.

که سوپا دهستی به کشتانوه کرد، خودان بژ دهرغستنی نیازیایکی خوی چند
پساونکی له گدا ناردن تاکو له رنگا نعتیلن پشمفرگه شریان له گدا پکن و
زاتیان پین بگمیشن. حکومت پین ترس هرچی چنکو چزلن لئو مستعفاگان
هپور، کزی کرده و به پاریزگاری خودان راهگواسته دهرمی ناوچه که. به
جزره شیخ به تاشکرا دهری خست که نو شرف خواز نیو ناپهوی له گدا حکومت
تیک بهچی و هیچ پهبوندی به کیشی به شورش کرده و نپد. پلام به عسبهگان
چپاوزیان به کورد نده کرد، لایان واپو هسور کورد پنگ دوزمنیانته تگهر هیر
هلوئینتیکیشی هپو لئو هلوئینتسه دوتدانه هپو به عسبهگان ۱۹۹۳ له لایمن
به عسبهگان ۱۹۸۳ چارنکی تریش دوپات پوهوه، بهوی هزاران بازارانی پین
تاوانیان گرت و پین سرور شونیان کردن، هرچند زوریعشیان جاش و چنگداری
دولت پوون، تمانت هندیکیان به کونگیرای رژی پوون و گو سن کورده کبی
معلا مستعفا و کورنکی خودان و... هی تر...)

حخرمت بهیاری واپو، نوجاره هسور کوردستان سرتاک پکات. که بازاران به کتان
زاکیان رژی سورره لکسر خن ناماده کردن بژ هیلش هینان، نوانیش له سره نای
مانگی حوزیرانی ۱۹۹۳، هیزنکیان تاره سراسری تاکری لوهی زوی پادینان

تا ری له پیشروی سویا بگرن بز بارزان. هیزه که له ژیر سرکردایهتی عوسمر تاغا و مەلا شیدا بوو.

له سه‌ره‌تای ساتگی حوزهران، حکومت هیزی بز بارزان کۆکردوه. بهیوی نیو بروسکه‌بهی که سرکرده‌ی هیزی حکومت کرده‌بوو بز ناساده‌کردنی خوارون بز هیزه‌که‌ی، وا ده‌ده‌که‌بوئ شو هیزه برهتی بووین له بەگ لیبوا و نزیکه‌ی . ۱هه‌زار جاش. که بارزانیه‌کان زانیان هیزی حکومت له رادیه‌ده‌ زوره، ئه‌وانیش هیزیان له (سهری تاگری) زیاد کرده له . . ۵۰ کس تهبه‌ری. مەلا مسته‌فای هاته به‌ری شه‌روه. نه‌خشه‌ی سویای عه‌زراک وه‌کو باسه‌مان کرد سولتاک کردنی کوردستان به گشتی و بارزان به‌ تاییه‌تی بوو بست به‌بستی.

شعر له رۆژی ۵/ی حوزهران به‌ تۆپه‌بارانیکی زۆر خه‌ستی حکومت ده‌ستی پئ کرد به‌ تۆپی قورس و هاوین و تانکه. به‌کی له گولله‌ تبه‌که‌کان کوه‌ته ناو پزێنکه چه‌نگاری بارزانی، له نه‌له‌ماندا شش کس کوزران که به‌کینکیان- مەلا شئی- بوو. دوازه‌ کسه‌یش بره‌ندار بوون. مەلا مسته‌فا به‌کی بوو له بره‌نداره‌کان، هه‌رچه‌ند بره‌نده‌کی وا نه‌بوو پئووستی به‌ چاره‌سه‌ر پان کشته‌وه هه‌ین له به‌ری شعر.

له‌به‌ر نه‌وه‌ی شوژوژی کوردستان، زه‌به‌ره‌که‌ی مەلا مسته‌فای بارزانی بوو، بۆنه سویای عه‌زراک ده‌بووست هه‌موو رق و کینه‌ی خۆی به‌سه‌ر گوندی بارزانیان بره‌ژی و له‌گه‌ڵ خاک به‌کسه‌تی بکات. بز شو مه‌سه‌سه‌ له . ۱/ی حوزهرانه‌وه تا ۹/ی ئه‌به‌له‌ی ۱۹۹۳ قه‌وه‌که‌کانی عه‌زراک، په‌ینا په‌ینا بۆرده‌مانی تاوایی بارزانیان کرد. له نه‌له‌ماندا خه‌لکه‌که ناچار بوون ناو دئ چۆل بکمن و ده‌ست له کار و کاسی هه‌لگیرن. رۆژی ۱۲/ی حوزهران، فه‌وه‌که‌کان زۆر به‌ خه‌ستی ناو دئ پان بۆرده‌مان کرد. نه نه‌له‌ماندا مۆکۆمه‌له‌ی به‌ نه‌واوی خاپوو بوو. نه‌م رورداوه کاریگر به‌کی ده‌رونی زۆر گه‌وره‌ی به‌سه‌ر شه‌لگی بارزانه‌وه هه‌بوو. له گاتی بۆده‌وه‌مانه‌که‌یدا دوو کس روون

بوون. رۆژی دواتر خه‌لکه‌که هاتنه‌وه ناو دئ و به‌ دواپه‌نا گه‌مان. هه‌روه‌گیان کوزرا بوون. به‌کینکیان (سۆفی نه‌حه‌مه‌) ناو، په‌یاوێکی کوزر بوو. کوه‌تبه‌وه ژۆر ده‌واری مژگه‌وت، نه‌وه‌ی تهبش (هوسمان‌ای موخشاری گوند بوو، که پارچه پارچه به‌و. خه‌لک هه‌ندئ له‌ته گۆششی به‌جئ ماوه‌ان کز کرده‌بوو خه‌سته‌انه گۆرپه‌وه.

شعر له سه‌ری تاگری گه‌رم بوو. حکومت بست به‌ بستی به‌ری به‌ری به‌ تۆپ و فه‌وه‌که ده‌کوتایه‌وه. رۆژی ۲۷/ی حوزهران، هیزه‌که‌کانی حکومت له نه‌له‌وه بز سه‌ر پئرس هه‌رشه‌یان هه‌ینا. به‌شینی به‌رچه‌و له هیزی بارزانیان خۆمان بز نه‌گه‌سه‌راو شوته‌که‌کانی خۆمان به‌ردا. مەلا مسته‌فا زۆری هه‌ول دا وره‌بان به‌رز بکاته‌وه و له مه‌یدان بیانه‌ته‌یتبه‌وه. به‌لام کم کس هه‌بوو خۆی له‌به‌ر شو هه‌رشه‌ فه‌راوانانه رابه‌گری.

لوتکه‌ی پئرس رۆژی ۲۹/ی حوزهران کوه‌ته ده‌ست حکومت. به‌لام بارزانیه‌کان وره‌بان هه‌ر به‌ر نه‌دا، بوو، شو‌ی ۳/ی ته‌موز هه‌رشه‌یان کرده‌وه سه‌ر پئرس و چه‌ند جاشه‌کیان کوشت. به‌لام هیزه‌که‌کانی حکومت خۆمان له پئرس لایم کرده‌و پئ به‌ین ده‌هاتته پئش. مەلا مسته‌فا ناچار بوو به‌ره به‌جئ به‌لئی و به‌یشه - به‌ندارون - نه‌وه‌ی پئووسته‌ لینه‌دا به‌گرتی نه‌وه‌یه، نه‌م شه‌ره دوا شعر بوو، که مەلا مسته‌فا به‌شاری تبه‌دا بکات له دۆی حکومت‌دا. تهبش له‌مه‌ودا به‌هاری به‌م سه‌ری به‌ به‌ری شه‌ره‌دا نه‌کرده‌وه نه‌گه‌ر له‌شکر کینه‌شه‌که‌ی بارزانی بز له‌به‌ر چاو نه‌گه‌رن که کرده‌به سه‌ر شه‌یخ عوسمانی برزانی له بارزان. له پایزی سالی ۱۹۷۱ز.

هیزیکی بارزانیه‌کان بز دوا چار له رۆژی ۳۱/ته‌موز په‌لاماریان برده سه‌ر پئرس و دوازه جاشه‌بان کوشت. رۆژی به‌کی ناب، چه‌نگه‌اره‌کانی بارزانی به‌ نارینگی و په‌رش نه‌لاری به‌ری شه‌ریان چۆل کرده‌و شکان. که خه‌لکی گونده‌که‌کانی به‌روژ شو هه‌واله‌مان زانی وره‌بان به‌ردا مه‌له‌که‌تیبانان چۆل کرده‌و روکیان گه‌ره‌ا مژوری ژۆدی. رۆژی ۲/ی

ناب هیزی حکومت بی نعوی نوشی شریکی نعتوز بنت گهشته بله. پیش نعوی
 بگمنه بله. دوو قارمانی بارزانیان (قمرناسی محمد و قمرزی ملکز) به تنیا چونه
 پیش هیزی حکومت و گوتیان هر نمی دهانترسیین پان چند کسینکیان لی
 دهگوزین. رژی ۳/ی ناب هیزی حکومت به ناراستی بارزان هاته پیش تا
 گهشته سارنج. لوی عوسمانی کوبی خردان و به نسو هندیگ محمد خالیدی
 برایش، به هیزیکی ۷۰ کسی هاتنه معیان، بز نعوی نعتیان هیزه که بگاته ناو
 بارزان. هیزه کس عوسمان همصوری تازه نفیس بیون و له شمره کس پیشرس
 بهشتاریان نکرده بیو. بهلام چ بهزی بی واپری خردان به شمر و چ بهزی شکاتی
 چند رژی بارزانیان، نوانیش وره بان زور نرم بیو، بزه زور خیزان بز نگهرا.
 له شمری سارنج، محمود شانهدری (تالفا) و حوسین تالهای میزگسوزی و قمرناسی
 همرسینکیان به یکوه له ناو یک سنگمر بیون. گولله له همصو ۹ به کوه به
 سرفاندا دباری. هرچنده محمود شانهدری، حوسینی ناگادار کرده بزه که سمری
 دورنعتی، بهلام گولله یک به نیوجوانانی حوسین کومت کوژوا. نو کات محمود
 و قمرناسی ترمی حوسینیان هانگرت و شهربان بهجی هیشته. به نعتانی نوان له
 شمر، شمر کوه کانی تر وره بان به نعاونی روضاو پاشه کشمیان کرد. وا بزاتم
 حوسینیان له هزستان به خاک سپارد.

بارزانیهکان سی ترمیان لشم لی بهجی ما. سوهای عیراق به شیزه کی زور بی
 روضاتنه ترمه کانیان شیزند بیو، نتیجا هر سینکیان خستبیونه چالیکوه. دوی
 شکاتی بارزانیان له سارنج. هر هزمان رژی (۳/ی تابی ۱۹۶۳) هیزی حکومت
 چوره ناو دوی بارزان و کومته سوتاندنی خانوه کانی. بهلام چند کسینک، لوانه
 قمرناسی، تقمیان له هیزه که کرد، بزه تنیا سمعاتینک لئاو بارزان مائوبو بز

سارنج پاشه کشمیان کرد. دواتر له بله سنگمیران لی دا. رژی ۹/ی ناب هر نو
 هیزی بله هیزشیان بز هردوو گولندی ریشه و هزستان بره به نیازی سوتاندنی،
 شمش کس خلیکی نو گونده بهزاییان لی گرتن و پاشه کشمیان پی کردن.

له شمره کانی سالی ۱۹۶۳ ای ناوچه کدا، بارزانیهکان تنیا له دوو شمر سرکومتی
 بهرجاریان به دست هتا، بزه نیسمش نعتی به دویزی لشم نو دوو شمره
 دهوین.

۱۲ - ۲ - شمری مهبدان مورک:

هیزیکی گوری حکومت له نزیک همدان منلی خوارده بو، به نیازی پیشروی
 کردن بز ناوچهی بارزان. له نسوری ۱۹۶۳ لوقمانی مولا مستغفا، ۲۵ چکداری
 لهگه خزی برودو پهلاماری کرده سمریان. هیزی حکومت هر زوو دوی شمریکی
 کورت شکا و معیانی شمری بهجی هیشته. دوی نعوی نزیکه ۳۰ سربازی لی
 کوژوا. له بارزانیهکانیش بهک کوژوا و بهک بریتار همبو، لصر بی دیسپلینی،
 ۱۲ چکدار لهگه ترمی کوژواوه که گمراوه و تنیا ۱۰ کس لهگه لوقمان
 خزیدا مائوبو. چه کینکی زور له معیانی شمر بهجی مابوو، که هندیکیان چه کی
 قورسیش بیون وهسو تپی سن گری. بهلام نوان تنیا ۱۱ تفنگ و هندی
 فیشه کانیان بز هلگیرا. لوقمان ده بگرت بیرمان لغوه ده کرده که چه کدانی تر
 بسوتین، بهلام له پاشتیانوه گولله تزینگ هات و کورته ناو چه کدکان، همصوری
 سرتاند.

سوهای همیشه بهزوی عیراق، کردیوی به نعت له کانی دوزانیش دا، هر
 برومکی ساختنی سرکومتی لی ده دا. لشم سربازی نو هیزه دوزانیشان نم

بروسکبهی خواروبویان دوی شههکه نارد:

له هیزی خهش بهروه بز هیزی مهیلان
ناواناری کوری تانبار لوقمانی مهلاستغمان کوشت، لاکه پسهکس هیشنا هر لاسر زوی
کورتور.

من قوة الهجاجة الى قوة الميخان
قتلتنا مجرم ابن الهجرم لقمان ملا مستغنی و لا يزال جثته القفرة مطروحة على
الارض

وا ديار بود حکومت دههویست بهر هواله دروژه، وری هیزهکسانی له بهرهکانی
تری شعری گوردستان بهرز بکاتنوه. تم بروسکبهه پهنا پهنا له نیستگهی رادبز
دهخوینتراهوه و سرچم روژنامهکانی بهشنا، تمنانت همنئ روژنامهی عسری
تریش پلوان کردهوه. چند روژنامههک وهک (المبار) دوی چند روژنک پلوان
گرددوه که کورنکی تری مهلا مستغنا کوژرا. بهسه خلیک زانیهان که هوالهکان هر
له پنجینوه درون. بهلام له سهرناوه هوالهکه کم و زور کاربگری ههوه. بز لونه
مهلا مستغنا دارای کردیو بزتان کورهکهی ماوه بان نا، لوقمانیش تم بروسکبهی
خواروبوی بز پارهگای باوکی نارد:

بز مطهری پارزانی موکرم. بز سرمهلهکان..

لهوی راستی بی نمن زور باشم، وهیچ زهرمرمان لهروه، تمنانت بهک شهید و بهک برینار
لهوی بروسکهی حکومت دروژه.

۱۲-۳ - شعری کوران:

هیزنکی گهوهی حکومت له کورانی لڑیک میزگسوز بوون. روژی ۲۷/ی تایی
۱۹۹۲ هیزنکی پارزانیان که ۴۰ تا ۵۰ کسینک دههرون به سرهکاپشی لوقمان،
هیرشبان کرده سهر هیزهکهی حکومت له کوران. دوی شعرنکی کم، ههوهویان،
شپوره و لیک پلوانهوه. زیانهکانی حکومت نزیکی ۱۰۰ کوژراو دهوه. له
ناویاندا فرمائندههکی لیوا ههوه، که لوقمان پیرزکی کوژرانهکهی ناوا گنراهوه.

لهو تفسیره له کانیگنا لهناو چادرهکهی خهریکی کردنوهی قاپشی پانژولکهی
بوو. گوللههکی بهر سکی دهکوی و برینتار دهی، شویش به برینتاری لاسر
تختنیک رادهکشی و دهمانچهکشی به روژی له دستهی دهگری. لوقمان خزی لری
به ژورو دهکوی و سیلیی چهککهی له ژیر چنهکهی دهئی و گوللههکی لی دوا و
دهیگری. دهیگوت له کاتی لیدان، هاواری کرد (انای برمه). پاشماره بهزیهکهی
سویا ههوهیان له گزوهنو کز بیوتوه و ناماده بوون به چهک و لاقسهکانیانوه
تسلیم بن. بهلام برسیتهی برستی له پارزانیگان بهزیوه، بزه کسبان به تنگ
توهوه نهوهون به دوی سویا بهزیهکه بکون. پلنکو هر بهکوه دهگرا ناانیک
دست بکویت. لوقمان دهیگوت خهریک بووم پلنکو کویان بکسوه و به دوی
سهریزهکان دا بچین، بهکینک به لام دا تپهیری و سویندی خواره لهگهر پشی خزم
سهمون ههلهگرم، دوابی بهک پارچه چهی به نامفاتی. بهکینکی تر دهیگوت ووهلا
تازه ناروم نیستیقلام وهرگرت». بهم جزوه پاشمارهکهی هیزی حکومت به ناسانی
دوهال بوون. پارزانیگان لهو شههدا تعینا ۹ بریناریان ههوه.

۱۲-۴ - دیسان لوتووژ:

له کاتی شههکاننا خوران کم و زور پهروهی به حکومتنوه هر ماوه، له ههلی
خویشی لهکوتوبو بز دووباره گنراهوهی هیشی بز تاچهکه. دوی لهوی حکومت

ناوچەكەى بەشمە داگىسەر كەرد، لە وەلامى خوداندا، دوو سەرجى دانا بىز هەينەن كوردنەوى بارى ناوچە:

۱- دەين پارزانپەكان، هەرجى چەكئىكەيان هەبە تەسلىمى دەولەتى پەكەن.

۲- حكومت، خوداتى لە هەر كورنەپەك نەشتەنەى كره، دەين بچەن.

لەو كاتەدا نېوانى عەبدولسەلام عارفى سەرك كۆمار و بەقسەكان گەبشتەبو نەو پەرى ناخۆشى. حەرسى قەومى بە بەقسەكان، هەموو پاساينكى و لاىيان پەك خەستبو. بە تارەزوى خوێن كۆتوبو نەگرتن و كوشتن و پەرشى خەلكى. تا لە رۆژى ۱۸/۱۱/۱۹۶۳ عەبدولسەلام كۆردەناپەكى بەسەر داكردن و رەنكخەراوى حەرسى قەومى خەتەشاندەبو. دواى نەو شەهەيان لە بەرى پارزان راگرت و كۆتە و تەووزى لەگەڵ خودان. خودان لە وەلامى داواكانى حوكومت دا رازى نەبوو، بەهەچ جەزوى چارەنكى تر پارزان بچەن بێلنى، و لە شەهەنكى تر دا، بەهەش. حكومت داواى لە خودان كەرد تا بىز و تەووزى زىاتەر سەردانى بەقسا پەكات. ئەو هەبوو رۆژى ۱۵/۱ كاتونى پەكەسى ۱۹۶۳ بە هەلبەكۆتەنەنگى سوپا بەروو بەقسا چور. دواى چەند رۆژ و تەووزى لەسەر ئەم خالەك رەنگ كۆتەن:

أ- پارزانپەكان چەكەكانى خوێن تەسلىم بە دەولەت پەكەنەو.

ب- سوپا و پۆلىسى عەزبان پەكەنەو پارزان.

ج- داين كورنى خوارەن بىز پارزانينان تا زستان بەسەر دەچەن.

خودان، دواى گەمەنەوى بىز پارزان، ئەو خالەكى سەرمەوى هەموو جەن بچەن كره. قەشەركى زۆرىشى خەستە سەر مەلا مستەفا تا لەگەڵ رۆژنى بەقسا رەنگ پەكەوى و كۆتايى بە شەهە بچەن. بەم جەزە مەلا مستەفا كۆتوبو نېوان دو بەرداش. و پەهەرانى پارنى لە لاپەك كە دزى و تەووزى بوون و خودانەش كە سوور بوو لەسەر ئەوى دەين مەلا مستەفا شەهە رابچەن. ئەو بوو مەلا مستەفا بە لای خودانى داشكەندەو

و لەگەڵ حكومت چووه ناو و تەووزەو.

بەسەش نېوانى لەگەڵ سەرانى پارنى تەكچو. ئەلچامەكەشى تەقەبنەوى تاكۆكى و هەلبەكەسانى شەهە ناخۆشى بوو. لە ناو بزووتنەوى كۆردەدا، بىز پەكەم چار لە مېزوى ئەو گەلە.

بارى ناوچەى پارزان هەر لە سەردانى تشرى پەكەسى ۱۹۶۳، و تا بەهارى ۱۹۷۴ تارام بوو. هەموو دامو و دەزگاكانى دەولەتەش ئەوى كاربان دەكرد. هەچ شەهەنكى تەندا نەما (چەك لە رووداوەكانى ۴-۸- تەموزى ۱۹۷۱). پەشمەرگە و سەربازانى حكومت كە لە شەهەنەكانى تر لە شەهە دا، بوون. لە پارزان بە پەكەو ئەوان دى دەبوون. بى ئەوى پەلامارى پەكەتر بەدن پان لێك پەترەن.

۱۲- ۵ - ۵ - رۆژ ژمېرى رووداوەكانى پارزان لە سەردەمى حەرسى

قەومەكانە:

لە كاتى رووداوەكانى سالى ۱۹۶۳ دا، بەكەن لە بەشدارى كەرانى ئەو رووداوانە، لە دەشمەنەكەدا رۆژانە بە كۆرەش رووداوەكانى تۆمار كەردوون. هەر لە سەردەنەى پلازىوونەوى هەوالى شەهە تا كۆتايى پەهەنانى. وانا لە ۹/ مایسى ۱۹۶۳ تا ۱۵ كاتونى پەكەسى ۱۹۶۳، نەسەش وا لێسەر ئەو رووداوانە پەن دەسكارى رادەگۆزێنە سەر زمانى كوردى:

۹- مایس - ۱۹۶۳

پلازىوونەوى هەوالى لە دى دەچوون لە ترسى سەركەى عەزبانى بەهوى نەگەبەشتەنە رەكەكۆتەن لەگەڵ حكومەت.

۵- حوزەيران - ۱۹۶۳

دەست پەكەردنەوى شەهە لە نېوان شەهەركەرانى كورد و حكومەتى كۆنەپەرسى

عزیزان دا.

۶ - حوزہ بران - ۱۹۶۳

دیئے بہ نواوری لہ روزگہ کانی چوڑا ہور کہ لہ ناویدا پھرورہہ ہون، نعوش لہ ترسی فرزگہکان، کانی عصر گہرائنہوہ مالگہکاتبان۔

۱۰ - حوزہ بران - ۱۹۶۳

پارزان لہ لاپن حکومتی کونہپرستی عبدالسلاموہ بوردومان کرا۔ خلطگی دیئے ہسومان نا شوہ لہ مزگوت مالوہ۔

۱۱ - حوزہ بران - ۱۹۶۳

دیئےکہہ ہمیں ہیلرا و لہ روزگہ کانی چوڑا ہور، لہ ترسی فرزگہکان، ہر کس طیزانہکسی خوی برہہ تار تشکوتان، ہم چورہ دیئےکہہ بہ پکچجاری وازی لیئے ہنترار لہ ہسور گیائلمیریک چوڑا کرا۔

۱۲ - حوزہ بران - ۱۹۶۳

مزگوتی پارزان ویزان ہور، لہ لاپن فرزگہکانی حکومتی عبدالسلاموہ ویزان کرا، شو روداوہ دہنگ دانہوہہکی فرولی لہ ناخی پارزانہکانما دروست کرد۔

۲۷ - حوزہ بران - ۱۹۶۳

شہرینگی ہکلاہیخمر لہ نینوان شوڑشگنیرانی کورد و حکومتی کونہپرست و چاشہکانی لہ تعلقہ روی دا بہ نیازی دست بہ سرداگرتی چہای پیرس، فرزگہ و توپخانہ ہرودوام بزمباراتی تیکوشمرانیان دہکرد۔

۲۹ - حوزہ بران - ۱۹۶۳

پلاہیورنوعوش ہوالی گواستتوہ، دواي نموی چاشہکان لونگہکی چہای پیرسیان گرت و ہندی گہہیزی نیمش لہ چہای پیرس ہلان۔

۳ - حوزہ بران - ۱۹۶۳

فرزگہکان ہاخچہی کانی شیخ سلیمان و محمد خالد و کانی کاتبان کرسگیان ویزان کرد۔

۴ - تہموز - ۱۹۶۳

شوہ، لہ چہای پیرس، شوہ لہ نینوان ہیزی کوردی و ہیزی کونہپرستی حکومت دستی پین کرد۔ ہیزی چاش لہ ہرودم ہرہی زرگاری کوردی شکان۔

۱۱ - تہموز - ۱۹۶۳

پارزان بوردومان کرا، ہاخچہی پیرپال و مالی محمد علی و عومر حسن و ہعرام کرم ویزان ہون۔

۱۲ - تہموز - ۱۹۶۳

لہ کانی عصر دا فرزگہ ہان و پارزانیان بوردومان کرد۔ ہاخچہی ہنجوڑ ویزان ہور۔

۱۳ - تہموز - ۱۹۶۳ سی فرزگہ لہ ناسسانی پارزان دہرگوتن، دستسیان بہ بوردومانی دیئےکہہ کرد، بہ بزمہ گہورہکانیان، مالی علی شعیبان ویزان کرد۔

نوا سی روز بہدسر دیئے پارزان رت دہی و ہرسن روزگہ لہ لاپن فرزگہکی ہارچہرشوہ بوردومان دہکرت۔ نعوش سمعات ۱۱.۵ ہور(ہیاتی)۔

۱۷ - تہموز - ۱۹۶۳

پلاہیورنوعوش ہوالی شکانی ہنرہکانان لہ ہرامبہر ہیزی حکومت لہ ہعیر و تہنگی گلی علی ہگ۔ چونی ہندی ناغا یز ہندا، محمود، محمود فارس، محمدہمین، ہورہانہ کویر، مستزک، محمد رنکانی و عبداللا۔

۲۴ - تہموز - ۱۹۶۳

فرزگہ سپلکان دسان ہانہوہ، بوردومان ہر زیادہکان۔

۲۸ - ناموز - ۱۹۶۳

فرزکة هاتن و به بزمباکانبان بارزانبان بوردومان کرد.

۲۹ - ناموز - ۱۹۶۳

هیزی سرعازی به پالیشنی تزیخانه له چبای پیرسوه بهرو بارزان بهری کونن-
سن پزل فرزکة هاتن و بارزانبان بوردومان کرد. گھلی پاسین شریف و سلیمان و
قورتاس سوتا.

۳۰ - ناموز - ۱۹۶۳

فرزکة هاتن و بارزانبان به بزمی جوری بچوک بوردومان کرد.

۳۱ - ناموز - ۱۹۶۳

له بهمانسوه شعر له نیران جاش و شورشگیزانی کورد، له پیرس دستنی پین کرد.
شعرهکه نا رژی دواپش بهردوام بوو. له نغماصدا ۱۲ جاش کسوژان و رژی
دورسی شعرهکش ۷ شورشگیت بریتدار بوون.

۱ - تاب - ۱۹۶۳

شکانی هیزی شورشگیزانی کورد له چبای پیرس و بلاونوسوه هوالی چزلکردنی
دی له لاین خلکسوه.

۲ - تاب - ۱۹۶۳

هیزی حکومت گیشته بیرهکبیر. لئونسوه بز بله. خلکی ناوچهی بهرژ بز
گوندی مزوری ژوری بارمان کرد.

۳ - تاب - ۱۹۶۳

دی بارزان له لاین جاش و هیزی حکومتسوه، سوتیتفرا. نغمش بهرانباس
شکانی هیزگافلان بوو له شعرهکه له گلبان لیسر سارنج. دای سعانبهکه هاتسوه
بز بله گمراسته و لعی مزلبان خواره.

۹ - تاب - ۱۹۶۳

هیزی حکومت و جاش هیزشبان برده سر گوندگانی - ریشه و هوستان - بز
سوتاندنیسان. بهلام هیزهکالان بهردگاربان بوونوه و هیزی حکومت به ترس و
لعزوه له بهردمیان هفلان.

۱۱ - تاب - ۱۹۶۳

فرزکسی تورکی لیسر خاکی عیراقدا سوپانوه. مینرگسوز له لاین هیزی
حکومتسوه داگیر کرا.

۱۴ - تاب - ۱۹۶۳

بهریجهرایتی بزوتنوهی پاکسازی کردن (مدیرشرکات التطهیر) پلازی کردوه که
ناوچهی هطیجه و دولی زینی داگیر کرد.

۱۷ - تاب - ۱۹۶۳

دوو فرزکسی تورکی هاتن و ناوچهی بارزانبان بوردومان کرد، نغمش له کانی
بهمانی دایوو.

۲۱ - تاب - ۱۹۶۳

هیزی حکومت بز ناسته هات. له مینرگسوزیشسوه هاته گوندی. لئونسوه بز
شاندهر. هیزهکانبان له همرس شوین شکتیران. هیزهکاتی نیمه هفلنی چدک و
لغلمعنی و گولله تویی دستکوت بوو.

۲۷ - تاب - ۱۹۶۳

له نیران شورشگیزانی کورد وهیزی حکومتدا شعر هفلگیرسا له کوران و گورده
و بیرهقات. هیزی حکومت له بهرامیر شورشگیزانی کورد شکا. زانی زوزبان ل
کیوت و ۱۰۰ کسکی ل کوزرا.

سرورکه هاتن و ناچسې پېرژويان بزرگومان كړه. لمرلكه گمان له جزړې همنسړې نينگلېزې برون.

هندو له هېزه كابلان پلاماري چمند ناروندنكي حكومتيان دا له زورگمان. دوو جاش كورژان و پكښې بريندار بوو. تفنگه گكاتبان دسكوت بوو.

هاتنوه و بزرگوماني - پيمان - و بارزانيان كړه په نوپ، لنگل دهورو پري بازي. سانگاپك كورژا و هاولاتي پكښې گوندي پيمانېش بريندار بوو. تقصه پكښې خست لمر - سړي شانېك - په نوپ و رماش كرا.

بزرگوماني بارزان و پيمان و رزيا و خوشان كرا و په نوپ لزيان درا. بزسياران بز شعوي زور خست بوو.

فوجي شانېك بز پيره كپير گواستيانوه. سړي گړي سارنجيش سر له پيمانې گواستيانوه. نيمش بز شعوي چوپته جنگاپان.

خارن شكر شيخ. بز پهلدا سفري كړه. نيمش په هليگزيتر بوو.

شيخ نعمتودي خوداني بارزان، دجا پير له سردني (۱۹۶۹/۱/۱۱ - پهلدا) معطلې خليفاتي و چېنگري خزي پكلايې بگرده پوهو. نو زوري هولو دا تا نو معطله له دواي خزي په نادباري نه پهلېتېشه. پلام دباري كردني شيخاني بارزان، له سرده شيكفا كه پېرژووندي و ستوري دستملائي بارزانيان، ناسوي پېرېسوو، كاريكي هروا ناسان تېوو. تپشي پره دوام و سانوو پووني زوري دهوست. مرگ معدوي خوداني لغنا، نو معطله په پكلايې پكانتوه. نيمش بوو هزي تقتموي كيشه و مملاتي پكښې زور له ناو پتمالې شيخاني بارزانيا. كيشه و مملاتي لغناو دستملا تداراني بارزان، پير له خورانيش شتيكي نامز تېوو. نويش لمره پي ناگا تېوو. پلكو هاورخي زوري نو كيشانمش بوو. بزه دهيزاني كه زوروروي چ كيشه پكښې سخت بزتموه.

چ لغناو ناغوا دستملا تداران و چ له ناو شيخاني كوردهستان دا، وا پاره كه دواي سردني شيخ پان ناغوا، كوره گوروي پان پكښې له كوره گاني جنگاي دهگريشه. پلام خودان نو پوارې بز كوره گاني خوش نه كړه. رنكه نيمش هزي خزي هېرېت. بز فونه بارزانيه گمان هېچ كاتېك له محمد خالېدي كوره گوروي خودان رازي تېوو. نو له ناو پتمالې په پياوونكي دل رفق و توره و توند ناسرابوو. نيمش كوره گاني تپشي په چېنگري خزي دانابا، لغنا دهېخته هلو نسي مملاتي كردن لنگل كوره گوروي ده. دوان له كوراني خودان، ريزي ناپه پيمان لغناو بارزانيان هېوو. پكښيگان عوسمان بوو كه زوري حزم دهكره له دواي پاوكي پي به شيخ نوي تپش نيزر بوو كه پياوونكي زور هېمن و پي دي و

دوره پسرین بود. باورناکم روزیک له روزان بیری له شینخاپهتی و دستملات کردینموده.

خو- خردان دهبدوانی بکن له پراکانی بکات به چنگری خوی. ملا مستفا بهوی سرگرداپهتی کردنی شوپش. نمیدهوانی نمرکی شینخاپهتی خیلگهتی راپورتنی. خودایش هرگیز نو پلمهی پین نلندا چونکه له لایهکوه به لاسار و سرکیش دا نلنا، له لایهکی تریشوره، هرگیز نلندی له دل دهردنچورو که ملا مستفا بگورنی شینخی پینشوه، که لای خردان زور بهریز و خوشبویت بود.

پلام شینخ سلیمانی بارزای، له هسور رویهکوه بز شینخاپهتی لهار بود، پیاونکی دنیا دپته و لی هاتور بود. خملکی ناوچهکش پینان خوش بود نو بی به شینخ و گورهبان. پلام خردان نموهی نکرده. نومورو دوی مردنی لاسر پلمی شینخاپهتی بود پهرپهرین. شینخ عوسمان، شینخاپهتی خوی راگهاند و له شوننی خردان له تکیه دانپشت و کاروباری بارزانی گزته دست. نرکهی نویی مردانی باوکیش رویان نی گسرد و بهمستهبان پی گسرد. له لایهکی ترهوه بهوی نیشاندانهگانی (تلطیح) پینشوری خردان، نیوهکهی تری مردانی، رویان له خورشید کرد و وجودی شینخان له شمنی نو پهرجسته دکرده. شینخ محمد خالید له میرگسور دادنپشت، نمویس کوهه ددان جبرکردنوه له عوسمان، پلام چ مردنیک پشتگیری لی نلندکرده. ملا مستفای دهبویت کسینک بی به شینخی بارزان که چلموهکهی لیمرد دستنی نو دابی، چونکه لای واپور زمان کردن و دابین کردنی بارزان، زمان کردنی ریسراپهتی گسردیشه. نوه چاک ننگمیشتهو که بهی خیل بارزان، نو هرگیز بو پلمهی نوروی نلوهگمیشته. بزیه له سرهتاوه زوری لگملا عوسمان هول دا تا گوتراپهتی نو بیت. که زانی

عوسمان ناماده نیبه ملکچی بیت، تیر چ به رنگای خوی و چ له رنگای محمد خالید، کوهه دزابهتی کردنی عوسمان. مملاتی که بهوی دست نیوردانی حکومتی عسراق و بکارهیشانی توند و نیوی، بهربره به شینوههکی ترازیدی پهری دستند. بز نموی باشر له ترخمهگانی نو مملاتی به بگین. به جیاجیا رویان دهکینوه.

۱۴ - ۱ - شینخاپهتی خورشید:

دای مردنی خردان، خورشید بی نموی شینخاپهتی خوی رابگیشی و کاری بز بکات. ژمارههکی زور له مریدان رویان تی کرد. تا خردان مابوو، پهری شینخان له خورشید و متمانی خردان به خورشید زور داخ له دل بوون، نومان، سرمرای ناکوزکی و نا تمایی شیمان، همسویان لاسر نوه رنگ بوون که سنورنگ بز خورشید دابتن. نمویس دستملاتیکی نوروی نمورو تا بقوانی هرگری له خوی بکات، بزیه به ناسانی چارهوسی کوهه دستیمان، شینخان دهباتوانی هر زور خورشید بگورن پلام نو کارهبان نکرده. چونکه نو وگسو کسینک هیچ معترسیهکی لاسر زوتکردنی دستملاتیان نمورو. مریدنی زوریش پینرویان لی دکرده، بزیه نکمر بکوزراها، کس نمیدزانی کاردانموی نو مردانه چن و چی و چنند دهوو.

هر لیمرونوه خورشیدیان گرت و بز شوننیکی داپراوی باگوری بارزانیان دور خشموره (دی شری). بهینی قسعی نتوانی شارهزای نموی بوون. نو شوننی خورشیدی لی دستیسر کرابوو ناری خواردهنموی لی نمورو، نرکترین گانی بزیکی سمعانتیکه لی دور بود. هم جزوه له سرهدهگانیان داپراند. تا بهاری ۱۹۷۴ ش خورشید هر نموی دستیسر بود.

عوسمان دوی سردی باوکی ااتا له کانونی دوومی ۱۹۶۹وه تا پاپزی ۱۹۷۱. هوسو کاروباری بارزان و کاروباری پیشیک له ناحیهی شیروان معزنی گرته دست. به تاییدت دوی دستیسرکرائی رکهبره‌کعی (خورشید)، خخلککه وکر سردمی خردان بز شکات و شکاتکاری دهاتنه لای. لیسر کاروباری روزانهان پرسیان پی ددکرده. فرمان و راسپاردیمان چی بهی ددکرده و دیانگیانته چینگای خزی. زه‌کانبان ده‌ا عصبیار. باره داریمان بز مالی دهیتا، خزمتی مالی و تکجیبان ددکرده. نموش به هوسو نو کارانه هلمستیا بز ملت، که لیسردمی خرداننا یابورن. تا راده‌یک زور هوسو نخدماسی ملت گوی رابلی بورن. تمانت پهری شیخ‌آبتهی له سره‌تاره‌انگمر تمبیا بز چاروبسته‌کئی و به قسمش با) له قسمی دهرندچون و پرسیان پی ددکرده. بز نموی بزاین عوسمان بزچی شیخ‌آبتهی بزخی به - رها- دهزانی. پی‌رسنه نمختی بز دواوه بگم‌ینموره.

باززانبه‌کبان دوی نعلانی حکومتی کوردستان له معطاباد، زوریمان نعلیمی دولتی عیراق بورنوه. حکومتی نم کات، همدلی نو بارزانبانی بز خواروی عیراق دورو خستوه. تزیکمی ۱۵ کسبکبان بز بصره دورو خرابورنوه. خردان خزیشی لگ‌نلبان بورن. نموی له زینتان دا بورن. سوتسیرفیی نم کانی بصره‌اجمعال عوسمر نم‌نمی‌ابورن. بارزانبه‌کبان. هر پدکو به جیا بز چی‌بچی کردنی نیش و کاره‌کائی خزان دچورنه لای سوتسیرفیی. نعلش له لاپه‌کوره سرفقالبه‌کئی زوری بز سوتسیرفیی پنگ دهیتا، له لاپه‌کئی تریشوه لغتاو بارزانبه‌کانبیش کیشبه پیندا دهورن. بزیه سوتسیرفیی دواوی لی کردن لیونیک دابنن تا نیک و کاری هوسویان راپه‌نن. که پرسیان به خردان کرد. نموش

نم کاری زور به دل بورن. له سره‌تاره سادفی شیخ بابز و هوسوندولای معلا مستطابان به لیژنه داتا. دواتر بز نموی لیژنه‌که پارسنگی هوسو لاپه‌ک رابگری. پیمان چاک بورن کورنکی خودانبیشی تبا بی. نو کاتانش‌دا وه‌کسو باره، کوره گوره دستسینشکمر دهیت، بزیه محمد خالید هاته ناو لیژنه‌که. به‌لام نو له راده‌بدر خز بعلز زان و توره و توند بورن. خخلککه دهرسان بز کاروباریان روی تی یکن. بزیه چونه لای خردان و نکایان لی کرد محمد خالید نکاتنه نعلنامی لیژنه‌که. نموش پانگی کوره‌کعی کرد و پیی ووت دهانبشه واز له کاری نو خخلککه پینه. نموه بورن له چینگای محمد خالید به رزامنندی خردان، عوسمان دانرا. دواي نعلانی رژیسی پاشابهی و گمرانوبی بارزانبان له دورو‌خراوبی. نو لیژنه‌به چ کاریکی نمعا تا نعلامی پلات. بزیه پشت گوی خراو له بیر کرا. به تاییدت دور نعلنامه‌کعی تری نعلان. صادق. روزی ۱۹۶۰/۶/۲۲ له رنگای بارزان به روداوی نوتزمن‌بیل مرد. عوبه‌یدولاش بهی گری‌پوتی په‌یومندی لگ‌ل پاریکی. دستی له هوسو کاروباریکی کیشرا‌بوروه. به‌لام عوسمان چارچاره بز نموی به بیری خخلکک پی‌نیشوه که نو هلیژیره‌داری خردانه بز نو لیژنه‌به، به‌ناوی لیژنوه قسمی ددکرده و لگ‌و کاران راده‌چور. دواي نعلانی خودانبیش. نعلنام پوتی لم لیژنه‌به ددکرده به‌لکه که خردان نموی به چینگر داتاره و هوسو دم به روی ناحزه‌کائی دا دها‌بوه و ده‌بگرت نگمر خردان منی به چینگر داتنابا لیژنه‌کعی هلمدوه‌شاندوه. بزیه لای واپور نو به‌ولاره کسی تر مالی سروکابهی نیه له بارزان.

۱۳ - ۳ - شیخ عوسمان له دیره‌خان دا :

دا پاپیورا له سردمی خردانبیش‌دا همر ناوا بورن هوسو تیزاران. دواي عصر. لمو پارچه زوی‌بمی که دکورنه لیوان دیواری مالی شیخ محمد و تکبیه، چینگه

خوش دهرگا و حسیری لی رادوسترا. سماور جزش دهرگا. له لای سرهوش یز
 شیخ عوسمان و میوانی لایده (ناپارزانی)، چند کورسبهک دادنرا. سریدکی
 زور دهرگا نعر شوته. هوسران له پالآ په کتر داندیشخا و چارومانی هانتی
 شینخبان دگره. نوبش روزانه دهوربری ساعت (۶) ی نینوره له مالآ دهاته
 دهری. که دهگه پشته سر پلیکانه کانی حصاری مالی شیخ نعمدا. په کتیک په
 دنگینکی تا رادجهک پروز هاواری دهگره دهات. خلیکش هوسروی پروزه پی
 هله دستانوره و له شونی خونان پی جولآ دهره وستان. شیخ به ناریندا بربر زور
 هله گشا. دوو یان سی پاسورانی انزینتارا به دوواوه دیور. پاسورانگان چوست
 و گورج و گولآ و پزتنه و پر چدک بورن. چه که کانیان به زوری کلاشینکوف پان
 پرنز بورن له گولآ چند نارنج کتیک و فیشه کتان پان بدهکی فیشه کیش. شیخ پی
 وستان نا لای کورسبهگان دهات. چا له شونی تابیهتی خوی دادیشت.
 خلیکه که هوسو بهخیزهانتیان دگره. نوبش له سره تاره بهخیزهانتی میواتگان
 دهکات (نگر هبورن) و له حالیان دهرسی. نینجا روو له سریدکاتی دهگا و
 قسه بان له گولآ دهکات. به زوری قسهگان لوره لی ناپهرن و فلان چوای، چ حاله،
 نطقه له کیندر هاتیه ناری چیه. پان فلان کسی بز دبار نیه و چند روزه له
 کوی به؟ و لغم جزره پرسارانه. هر کس کیش شیخ پرساری لی کردبا له و لامدا
 دهگوت و لغم خولام. له ستایه سمری تو باشین و چا هر ششنگ هیا نورا به
 شینخبان را دهگه باند. نوبش به پی پی نعلزای سمرلی دهرکردنی خوی. قسه لی
 دهگرد و قسه کانیسی دیورن به لوسمان و دجا جی به پی کرابان. له کانی
 داندیشته کدا چره دورگلی جگاره. دهنینکی سمری دروست دگره. دوی بهسر
 چونی نینبیرینه. چای به خلک دهرگا. دهن لره له بیر نکه بن، چای به کیم بز

شیخ دادنرا. نینجا میواتنه گان. دوی لوره پیواوه گهوره کاتی بارزان. له پاشان
 خلیکه که بری دهگوت. پیالهی شیخ عوسمان تابیت بیرو. له پیالده کانی تر نعتی
 گهورتر بود. شیخ کره پوری به نعت، دهستی بز چایه کس ندهمیرد. تا نعتی
 سارده دهریوه. نینجا پیالده کس هله گرت و به دور فر تواری دگره. دوی چای
 خواره نوره، قسه و باسی روزانه و ناسایی دهگسرا. بز غونه دوی هوله
 سرنگه کورته کس حکومتی عینراق بز گوشتنی معلا مستغفا له رنگای چند
 معلا په کوره. له داندیشتنکی گشتی تکبیدا. عوسمان به تروسوه دهگوت و معلا
 مستغفا با نورا له معلا پان نریک بیتوره. هتا نوره بان لی کرد. نگر واز پان لی
 نعتی. خرابیشی بهسر دینا.

چکه له کز بونه ی نریکی روزان پیوان له گولآ شیخ له حصاری تکبیدا. نارینا
 ژانیش به کز معلا سردانی شینخبان دگره. نگر ژنه گان خلگی دهریوی بارزان
 بران. نورا به کز معلا بز ناو دین دهاتن و هر که دهگه پشته ناو نارایش نورا به
 جزره ناروازیکی تابیهتی که پتر له لاراندنوره دهر گزانیان دهگوت. وشعی
 گزانیان دهر پنی هستی نوان بود برامیر به شیخ و شونی داندیشتنی شیخ
 که بارزان. بز غونه به کی لور گزانیان نورا دهستی پی دگره:

نر کسعلی پشت رقم رنگا بارزانی بیقم
 نر کسعلی دشکیم دچم شینخ خز دینم

۱۴- ۴ - ناکوکی نینان معلا مستغفا و عوسمان.
 ناکوکی له نینان نعر دوات. چند لایه نکی جیا جیا دهگرتوره. که هندکیان له
 خردانوره به میرات بز عوسمان مایونوره. لیزه دا هورل دده بن به کورنی خاله کانی
 ناکوکی نینان هره دکیان شی بکه پوره!

۱- هملۆښت له حكومتي عيراق:

دواي كوردنای ۱۴ تهموزی ۱۹۵۸ و گمراهی پارتیان له دورخواهی، خودان هاتوه سفر نو پاروهی كه چارنكي تر له گملا حكومتي عيراق شم نكاتهوه. بز نو مهبسته له گملا حكومته پك له دواي پكته گانی عيراق په پهندي داسخراند. تمنانت نو كاتانش كه حكومتي عيراق، به ناشكرا شعری پهندهرفوشقا، نو هر هوبلی نندا كاربه دمسفانی دولت رازی پكات و ناشنبا پكتهوه. نسه بووه هوی نووی كه حكومته پك له دواي پكته گان هپسپان نو سانگانه به نهرن كه عهیدولكهریم قاسم بز پارزانیه گانی برهپوهوه. هر مائلو ۳۰ دیناری وهردهگرت. دپاره بهشی خردان زور لهوه زیاتر بوو. نو موجهه به درزایی تمعنی شورش ئهبلول هر وهردهگیرا. نووش پاربه یكی كم نهیوو. نكگر توه بزاین كه له هسان سردم، جاشه گانی عيراق سانگانه نهنبا . ۱۳، ۲۵ دیناریان وهردهگرت. شیخ ئیسماعیل تا دست پنگرانوهی شعریش له بهفاری ۱۹۷۴ مانگانهكهی به یزت هر بز دههات. عوسمانیش مانگی تزیكهی ۲۰۰ دیناری وهردهگرت.

عوسمان دواي دانیشتنی له چنگای خودان، دبهویست هر لسه رنچكه و رنباری بارگی بره و په پهنه دی له گملا حكومت تېك نهدات. زور له پارزانیه كاتیش بهرزهندهبان هر لهوه نهدیت. به تابهست به درزایی شورش ئهبلول، چهند مانگیكی نهیتا) بهوی په پهنه دی به حكومتهوه. ناروچی پارزان وهكو شونه گانی تری كوردستان توشی شم و زبان پنگهوتن نهیوو. سهره باز و پۆلیس و كاربه دمسفانی دولتهیش بونی ناساییان لهوی ههپوو. بهلام سردمی شینخا بهی عوسمان وهكو سردمی خودان نهیوو. زور لایهن و دپاره دی نو ههپوهنه ناو هارو كیشهك. كه لایه كهوه عوسمان له لایهن پارزانیه گانهوه به نهنزای خودان ریزی

لێ ندهگیرا. له لایهكی تریشهوه ناروایتگی مالا مستعفا بهوی شورشوه سنوری كوردستانی بهزانیهوو. بویه شینخی پارزان دها بزونه گانی نووی به باش رهچار بكره لایه. له مملاتی ناوچه بهیشدا له نینان نینان و عیراق، مالا مستعفا به لای نینان داگهوتیهوو و له عیراق دورو كهرتیهوه. بویه هر جزیره په پهنه دیكهی عوسمانی به عیراقوه به خیانت كردن دانغا.

ب - هملۆښت له شورش ئهبلول:

په پهندي شیخ عوسمان به عیراقوه، هرگیز بهو سانابه نهیوو كه نوو دزی شورش كورد بوو. بهلام دهی نهوش بلین نوو له شورش دوره پهریز بوو، تمنانت گلهی زووشی له مالا مستعفا وهكو سهرزگی شورش ههپوو. هههوه چاران دههگوت « نای ئه كسانه كی كه له كانی تنگانندا هپسپان بز شورش نكهرهوه، نهرمز بیاتنكهن به كاربه دست و پاره و چدگیان بهشی» بان دههگوت ده زیناری دوژمنی پارزانیان، نای چ كسبگ لهوان ههچ كاروبارنكي شورشیان پهن سپهره دی» رفی زور لهوه ههلساپوو كه بیستبوری زبیری زیناری له گونده گانی زینار كاربه دستنكي پهنشهرگهیه. چارنك له دانیشتنكي تكه بهدا گووتی «نای دلسوزانی شورش كوردستان، كه شعرمان كردهوه، نهرمز پكهونه بن دهستی دوژمنی پارزانیان كه زینارین، تمن نووی ناكهم و زیناری دوژمنین» رهنگه نوو كسه بهی دا مهبستی تیفرس و مسعودی كوری مالا مستعفا بووی كه دایکیان زیناری بوو. روز به روزش مالا مستعفا زیاتر كاروباری شورش دهخسته بهردهستیان. ههروهها دههگوت نوو مهبستی په و پایه نیه و له گملا هر كوره یكی دلسوزه، كه به دای و گیان له گملا شورش بیت. رهنگه عوسمان سهرگره بهی شورشیشی بز خزی به رها زانیی؛ چونكه شینخا بهی خبلی پارزانی و سهرگره بهی شورش كورد، لای

لیزته، نو نمرکمان زور لا گران بوو، به تابهت چونی روزانهان بز بله. نمرک
 بزبان هلسورابه وازبان لِن دهیتا. به تابهت بیوته جینگای نارازی بونی توتنی
 عوسمان که هینشا دهسلائی له دست مابوو. بارزانیه‌گانی دهری عوسمانیش به
 چاونکی پر له نارزایی و گومانوه سبیری نو سِ کسمهان دهگرد. وهجید چندان
 جار بیژان‌پورنی خوی لوو کاره لای نیمه درکاند.

ب - نوینتری محمد خالید.

محمد خالید له میرگسور دادیشته. وهک کوره گهوری خودان و به پینی داب و
 نعت، شینخایه به هه‌خوی دزانی، که عوسمان لَی داگیر کرده. نعویش بز
 دزایهتی کردنی عوسمان، له بارزان نوینتری بز خوی دانابوو تا به نای نوپوه
 کاروبار هلسورپتی. مزه‌هری کوری شیخ جمال نوینتری نو بوو. نعویش وه‌کو
 خوی، پساونکی دَل رِق و توندوتیز و ناحز بوو. قسمی له‌گمَل خَلک نهدکرد.
 مزه‌هریش بشی خوی خَلک هبورن رویان لِن دهگرد. نوئی شاهانی پاس بیت،
 مِلا مستغفا بز پتورکردنی هاربه‌پانیهتی خوی له‌گمَل محمد خالید له دزی
 عوسمان، چکه نوئی کچی محمد خالیدی بز مسعودی کوری خواستبوو، هه
 چارنکیش به‌تابه بارزان نوو له مالی نوینتره‌گنی نو (مزه‌هری کوری جمال)
 ده‌اپوه. که له شازدهی نیشینی دورمی ۱۹۷۲ سهردانی بارزانی کرد. به‌کسر
 چوه مالی نوو. پیش نوئی بگانه بارزان. لسمریان دوشکاو تیاره‌شکینبان دانابوو.
 نووهک خوا نعواسته فرزگی عزیزان بین و بزوردمانی شوئکه بکن.

نو نوینترانه هصوو شینوه‌کمان بز دزایهتی عوسمان به‌کار دیتا. له بارزانتا وا
 بابوو شیخ لسمر هصوو شینک (چ گوره چ چوک) خوی بریار بنا. بزوه نعووکیه
 بهی پرس و ناگاهاری نوو، دست بز هج کارنک برسدی. به‌لام شینخه‌گانی تر.

هانی موختاری بارزانیان نهاد بز نوئی بهی پرس شیخ عوسمان هفتدی کاران
 بکات. بز لونه چارنک موختار دهچته قوتابخانه و روو له ماموستاکان ده‌کا و
 دلی، ماموستایه نوو بز داری سوانتان نیه و سناکانتان خاموشه. شتی وا چن
 دهی، سیرک‌منه‌الله‌کافان هصوو‌ی و لسمریان هفتدفرزتا. ماموستاکان
 هصوو‌یان لوو قسانه‌ی موختار هه‌پسان نووهک لیمر نوئی ششینی نوئی له
 قسه‌گانی دا بیرویت. به‌لکو لیمر نووه بوو، نووان به چاری خویان بینان نوو بز
 به‌کسمین‌جاره، بارزانیه‌گ‌نعتی، له لایه‌شینخان‌ده‌سپاری، گنوشه‌گیری
 بشکینتی و بی نعرمانی شیخ له کارنک هلبدانتی. عوسمان که نعهی بیستوه به
 دوی موختاری دا تارد. موختار، که هانه دیوه‌خان وهک بی ده‌لغزی. عوسمان
 کهوته سوزنش کردن و قسه پی وئتی. نعویش کهوته پارانوه و ده‌بگرت پینان
 کردم و چارنکی تر هلبی وا تاکمروه. دوی تزه‌کردنی، رنگای دا به‌چینه دوهوه.

۱۴ - ۷- مِلا مستغفا لشکر دینته سهر بارزان:

تا‌کوکی لسمر حوکمی بارزان له نیران عوسمان و مِلا مستغفا و محمد خالید له
 پایزی سالی ۱۹۷۱ گیشبیره چلپزیه. هه به‌کدی لسمر بربرای خوی سوور بو.
 چندان کسم هه‌لیسانا به‌ناری و ناری و قسمی خوش، چاره‌بگ بندوزنوه، به‌لام
 سوودی نعبور. عوسمان سوور بوو لسمر میراتی بارزان و پیشی به نهنامینتی
 خوی له لیژنه‌گنی به‌سره دهست. محمد خالیدش وه‌کو برا گوره میراتی بز
 خوی ده‌یست و تاماده نعبور سهر بز عوسمانی برای دانوئتی. مِلا مستغفاش
 شینخنی ملکه‌چی معرجه‌گانی خوی ده‌یست. دوی دست نینورده‌تی عزیزان، مِلا
 مستغفا هاته سهر لیز بره‌ای که نیشتر به‌خوشی بهی بان به ناخوشی دهی
 سترنیک بز عوسمان دایتی. پاره و پول هه‌لشتی له رنگای نوینتره‌گانیوه دادنکی

مستغفا له ميرگسور. بلام نم ناماده نورو نم گاره بکات. تا له کوزتايبدا به عوسمان دهلي: - ده ننگر واپه ناتواني لگلم بنيت، بنگه به وهکيلي خوت تا به ناري تزوه لگلم مولا مستغفا بدونم. نعويش پري گوتير باشه وهکيلي من به.

ب - هاتني مولا مستغفا بز بارزان.

مولا مستغفا له ميرگسور لگلم محمد خاليد به دورود ري پاسي نعوې کردبوو که چزن بشواني به باششرين رنگا دهلي عوسمان چاک بکاتوره و لگلم ناشت بنشوه. هر دوکيان دنه سر نم پروايه. کزبونو به يکي گوره بز سرچم بنعمالي شينخاني بارزان بيستري و لوو کزبونو به داوا له عوسمانيش بکن شان بشاتي مولا مستغفا ناماده بي. تا به بکوره و بخاوري کردني سرچم ننداماني خيزانده کيمان. هولي چارصنرنگ بدن. هر وها پاسي نعو شيان کردبوو که دهين کزبونو که له مالي يکنيک بيستري که لوو مملاتي بهدا بي لايمن بووي. تا بيان نعدنه دست عوسمان ناماده نعي.

بز نم عيسه مولا مستغفا، روزي سئ شده بيست و سري مانگي ماسي ۱۹۷۲ هاته ريزان. روزي پيش گه بشفتي بز ريزان، خن ناماده کرا بز معلود گيسران نوبوو خنلکني يکجسار زور کزبونو به بز معلود و ده پيش مولا مستغفاش. مولا مستغفا له ريزانوه بز بارزان هات و وهکوو همسو چاريک له مالي مزهري شيخ جمال ميوان بوو. دواي نعوې پيوسيه کاني کزبونو ناماده کرا. همسو ننداماني بنعمالي شينخ بارزان، شوي ۲۵/ي ماس له مالي شيخ سلیمان کزبونو و به دواي عوسمانيشيان دا نارد. نعويش هاته نار کزبونو که پاش دوانو توويزني زور، قسمگانيان بکستري ننگر توره و هر لايه کيان لسور داراکاني خوي و کجروي خوي پري داگرت. شينخکان زوربان هولي دا تا عوسمان

وازي بکن به قسي محمد خاليد و مولا مستغفا بکات و له قسيان دهرنچي. نوانيش ريزي پيوستي لي دهين و پارمعتي باشيشي ددهني. بلام عوسمان ملي کچ نکرده. دواي سرنه کوتني کزبونو که لوو هلساو کزبونو به يکي هشت .

چ - هولذاني ععلي سنجاري.

له پايي ۱۹۷۲ ععلي سنجاري، به ناگاداري مولا مستغفا، بز ناويزي کردن و وازي کردني عوسمان، سوري له بارزان دا. بلام نعويش هيسچي بز نکرادو به سرنه کوتوي گمرايوه. نعامازاني ننگر پهيامينيکي تايهتي بز عوسمان هتايي.

د - هاتني مسعودي کوري مولا مستغفا.

لوو سره بنشده عوسمان نعويش کورت. مولا مستغفا که زانپوه و پستي سوو لوو هله و هر بگرت و به قوزننهوه. نوو کات باري ناويزي عوسمان زور خراب بوو، بويه ناچار بوو کار بکات. مسعودي کوري نارهه سرداني. به قسي عيسادي کوري عوسمان که له کاتي سردانه که، لاي باوکي بوو. مولا مستغفا له رنگي مسعوديوه، يک ده شمس پارسي بز عوسمان ناردبوو، بلام لوو پارو کهي روت کردبوو و وري ننگر توو، هر چنده پيوستي زوريش به پاره هموو. بيم جزوه لوو سردانشدا هيچ بهيچ نکراد.

۱۳ - ۹ - عوسمان دواي له شينخاهتي خرائي:

عوسمان دواي نعوې که له شينخاهتي خرا و هر ناماده نورو ملکهچي مولا مستغفا بي. کيوته روو تاندوي چ له يوازي دستلانت، يان ناويزي و کزومه لايهتي تا يوزگرتيشي لغاو چنلک، به رنگونکي و بهي ي موشه، کيوته دزايهتي کردن و ناو زرائدني. خلک که هموي نيگيشبو که نير فرماني عوسمان له

شیخ عوسمانی شیخ محمد

حساسی ساله‌کسی خوبی بر ناگات. بویه بؤ پرس پین کردن و ناشت‌بووتوه و
 هلسوراندنی کاروبار کس روی تی نده‌کرد. کس حالی به حالی تو کسه نجا،
 که بؤ کارنیک زنی ده‌گوتنه بهر دهرگای عالی عوسمان. نیشتر له دست مزهر و
 محممد خالید دهرپاز نده‌بوو. توه بارنکی دهرونی زور ناخوشی بؤ عوسمان
 هیتابوه پش. چاران رۇژانه زیاتر له ۲۰۰ کسی لا میوان ده‌بوو. دواتر له پین
 کاربان پلاماری هسور ششنگی نهدا. زورچارش لیسر به‌چوکنترین شت دهماری
 هلدوستا و کونترولی خوبی له دست دهرده‌بوو. چهند سانگیگک بوو خورمکی
 ناساده‌گردنی نهر بیره نیشترتوازه بوو که بهراسیمر مالی خودان بوو. هور تعراو
 نده‌بوو. رۇژنگ کسکینه ده‌شکا، رۇژنگی تر بیر لندر لیسر کار نده‌بوو، رۇژنگ
 به‌زین و رۇژن و گریز تعراو ده‌بوو. لیسر تم حاله‌تویش لدر گنژاوه دهرنیه‌دا

ده‌خولابوه. بویه رۇژنگ له مال هاته دهره‌بوو به‌روو بیر لندر چوو تا هینزی تیا
 بوو شمسالزله‌به‌کی له بنا گویزی قایم کرد و دستنی به کسه پین گوتنی کرد.
 کرینکاره پین دستلانتکه زور تعریق بووه‌بوو همر دهم‌دست زنی بلنی گرتیمر و
 لوششوه بؤ هولنر. چارنکی تر بیری بوم چاوی به بارزان نده‌گوتوه. عوسمان
 وهنپن همر له ناوچی بارزان ریزی نهماین. به‌لکو له دهره‌وی شو ناوچمیش چی
 تر ریزی لی نده‌گیرا. بؤ لعمونه وه‌کو باسمان کرد شو مانگانه‌به‌کی ۲۰۰ دیناری له
 حکومتی عیراقوه بؤ برابوه. هسور سهره مانگان به پؤست لیستی پاره‌کمی بؤ
 ده‌هاته بارزان. تعویض به‌کینکی ده‌تارده مینرگسوز و له خزننای نوی لیسته‌کمی
 بؤ خرج ده‌کرا و پاره‌کمی ورده‌گرت.

چارنک له چاره‌کان وا رنکوت خزننای مینرگسوز به‌نال بوو. بویه تعراوی
 فرمائهرانی بارزان، لیستی موچه‌بان بؤ رواندوز تاره. عوسمانیش لیستی خوبی
 دا بهو فرمائهره که به‌بار بوو به‌چینته ریاندوز. شو کات نهمان عیسا بارزانی
 قانیمقامی نوی بوو. که فرمائهره‌که بوی باس کرد، لیسر توهی خزننای
 مینرگسوز پاره‌ی تینا نهماره بویه هاتوه لیره پاره‌ی فرمائهرانی بؤ خرج به‌کرت.
 قانیمقام زور پین شرماته و لخنایابی بوانه به فرمائهره‌کمی روت، دوز ده‌کمی.
 چهند فرمائهری تریش لعی بوون و ناگادار بوون که روداوه‌که راسته. به‌کی
 لوانه به‌زوبهری قسوتابخانی سهره‌تایی رواندوز بوو، که دواتر تم روداوی
 گنژابوه. تینجا قانیمقام ناماده‌بوو تینما پخانه سهر لیسته‌کان. به‌لام که لیستی
 عوسمانی بیتی به گالسه پین کرده‌توه له پیش خوبی دوزو خسته‌وه و گوتی
 وا بؤ‌خزی پین. عوسمان که نهمی بیسته‌وه زور بوی تیک چوو و دواى تاوینگ پین
 ده‌نگی به ناخوه گوتی چی به‌کم دستلانت نهماره.

تەگەر لەگەڵ جاران هەلی پەسنگێتی. عوسمان دواى لىخران و تێزکردنى زۆر دەست
 كۆرت بوو. كەس زەكەتێى پەى نەنەدا، كاروبارىنگى ئىتوتىشى نەبوو تا پەتوانى باش
 پەى بەرپۆه بچى. هەرچەندە وەكو جاران خەرجى زۆر لەسەر نەبو، بەلام كەم و زۆر
 خەرجىشى دەكرد. . له هەمووى ناخۆش تر ئەمە بوو كەس له كۆنە سەپەدەگانى
 زيارەى بۆ نەدەكرد، بۆنە ناچار بوو تا دارى سوتاندنىش، كە بۆ خۆ گەرم كردنەوش
 بەكار دەهات، بە پارە بکەرى. خەلگى بارزان هەمويان دەپازتانی كە عوسمان هەزار
 بوو. بۆ لوتە چارىنگيان، كچىنگى له ناو دى هاتەوه و بە چاوى پر فرەينسكەوه بە
 باوكى گوت كە ويستوىشى پارچە قوماشىنگ بکەرى، دوكاندارەكە پەى گوتیو،
 كۆپم ئەمە گزانە، بۆ بە مالىووە پەى، بزائە چى دەپەن. ئەمانە هەمووى وایان لىكرد
 دەست بە كاركردن پەكات. هەلسا له هەورازى كەترتەن ناخىنگى تاگىرى دانەوزەله
 هارپەنى دانا. له سەرەتاوه كارى باش بوو، خەلگى بارزان و گوندەگانى دەوروبەرى
 رۆژانە بۆ باراش هارپەن دەهاتتە لای. بەلام مەلا مستەفا ئىو رىنگابەشى لى پەى و
 بە هاندانى ئىو، سەزەهەرى گەورى جەمەل، له بلە ناخىنگى تاگىرى دانا. بەم جۆره
 خەلگى بلە و دەوروبەرى چەسەر ئەهاتتە بارزان بۆ باراش لىكردن. عوسمان چەند
 پارچە زەبەكى لەسەر زىى بەدیشان اكە ئەوان پەى دەپەن زىى بلە، له
 دەوروبەرى بلە هەبوو. كەوتە چانەنى بزیج و دەغلەدان. هەموو رۆژ لەگەڵ عىبادى
 گەورى بۆ جوت و ئاودەپەرى دەچوونە بلە. لەوى دوو مەكەبەشى ئاوبان لەسەر زى
 داناو. مینگەله مەرىنگى گەورەشى هەبوو. وەكو جاران دلى ئەدەهات لى بان پەخوات
 و حىسابى بۆ هەر سەرە مەرىنگ دەكرد.

ئەوى له هەموو شىنگ ناخۆشتر بوو بۆ عوسمان، ئەماتى گەرم و گەورى و
 قەربەلغى دەرەكەنەكەى بوو. كە جاران ئىواران له . . ۲۰ كەس كەشەرى لى نەبوو.

بەلام دواتر ساردوسەر بوو. وات دەزانی ناشى ناو لى براوه. له رۆژى ۲۱/ى مانگى
 مايسى سالى ۱۹۷۳هـ، دەرەخان ئەنبا ۷ كەسى لى بوو كە پەنجەبان پىساو و
 خەمەنگارەكەتتى بۆون. دووهەكەى ترش خەلگى ئاوابى بوون. ئەزم و دەپىلەيش له
 دەرەخان وەكو پەشوو نەماو. جاران عوسمان كە له دەرەخان بە زۆر دەكەوت، ترس
 و سامەنگى ئوتوتى هەبوو، كەس نەبوو له حەزورى ئەقى لىو پەتت. دواتر هەر كەس
 له لای خەزەوه قەسەى دەكرد و براوربان بە بەكشەر ئە ئەدا. تەرقەى پەنگەن پەو
 زۆره بەئالەدا شەپزىلى ئەداپهوه

له سالى ۱۹۷۳ و بە دواوه، لەبەر ئىبوونى عىبان، ئەوىش بە دەگەمەن ئىوارانى له
 دەرەخان دەپەردە سەر. زۆتر هەر له سال و لەناو سال و مەتالەكەتەى دا دەساپهوه
 عوسمان لەگەڵ ژمارەبەك له پىاوهكەتتى، له سالى ۱۹۷۶ و لەگەڵ تىكچوونى نىوان
 مەلا مستەفا و حكومەت. بارزانى بەجى هەشت و داپە پال و حكومەت. ئەواتىش بۆ
 ماوبەك و لەبەكەم خولى (مەجلىسى تەشرىه) ئوتوتۆمىهەكەتتا عىبادى گەورى
 شىخ عوسمانيان بە ئەشام دانا. (۱۱)

۱۴ - ۱ - تاكزكى له ئىوان مەلا مستەفاو دوو كۆرەكەى (عوبەيدوللا
 و لوقمان)

تاكزكى ئاوبەتەلەى شىخەكان، هەر لەگەڵ عوسمان نەبوو. بەلكو مەلا مستەفا
 لەگەڵ دووان لەكۆرەكەتەشى (عوبەيدوللا و لوقمان) پەپەندى خۆش نەبوو.
 هەزەكەتتى تاكزكى ئىو دووانە لەگەڵ ياركوبان. له زۆر لاوه له هە عوسمان دەچوون.
 هەر ئەمەندە جىاوازيان هەبوو، عوسمان دەپەست گەورەى بارزانيان پەتت و حوكمى
 براوربان پەكات. هەرچى جەنەبەيدوللا و لوقمان بۆنە دەپەتەوىست زائەر له كاروبارى

۱۱) عوسمان، عىبادى گەورى، ئەگەڵ چەند هزار پەلەنگى تر له سالى ۱۹۷۴. له ۷ پەن دەولەتى خەزەوه، پە
 شەو هەين كران

شورش نزیك بن و مەلا مستەفاي پاوكيان نمو متمانەبەي بە ئىدرىس و مەمەردى دەكات، پەوانىشى پكات.

ئىوانى مەلا مستەفا و عوبەيدوللا ھەر لە زور بەگەو خۇش نەبوو. ھەرچەند دەباوە لە كورەكانى تری ھەموویان لە پىشتەر بواوە لەسەر نمو پىچەنبەي كە كورە گورەي بوو. داپكىشى بارزانی بوو. لە سىستەمى عەشرەتەشدا ئەم دور ھۆزە حەسەپان لەسەر دەگرا. عوبەيدوللا لە لاھەن پاوكیەو پەو تاوانبار دەگرا كە لە زۆرەو لەگەڵ عوسمان دەستیان كەردۆتەبەگ. ھەنگەتە تارا دەبە كە راستى. چونكە ھەردووكیان ھەلۆنستیان بەرامبەر بە زەباوەكان زۆر توند بوو. مەلا مستەفايان بە خاتىنى بارزان دا ئەنا چونكە گوايە خەرىكە پەكۆنە ژێر نفوزى زەبايران ا.

عوبەيدوللا پەوش تاوانبار دەگرا كە گوايا بە دژاھەنى كەردن لەگەڵ پاوكى. لە زۆرەو دەستی لەگەڵ حەكومەتى عىراق تىنگەل كەردوو. ھەر ئەمەش كاتى خۆى بوو ھۆى ئەوى ناچارى پەكەن دەست لە (لەژەنى بەسەر) پەكیشیتەو. ئىوان ناخۆشيان گەبەشتەرادەبەگ. لە سالی ۱۹۷۲ مەلا مستەفا لە زۆران بە نىسارى كوشەن. دەسەپەنى لە عوبەيدوللا راكەتشاربوو. ئەگەر ھەتەكە لە شەخەكانى بارزان ئەوى ئەمان و عوبەيدوللايان دەباز نەكەردەبا، ئەوانە بوو بىكوشتەبا. دواى ئەو رووداوە ئىشەر عوبەيدوللا چىشەر لەو ناوچانە جىنگاي نەبوو، كە دەستى پاوكى پەن رادەگەبەشت. بۆە پەناى بۆ حەكومەتى عىراق بۆ و چوو بەلەفا. حەكومەتى عىراقیش لە ناسمان بۆ شتىكى ئاوا دەگەرا تا لە دژى مەلا مستەفا بەكارى بێنى. بۆە بۆ ماوەبەك عوبەيدوللايان لە كەبىنەى عىراق دا كۆر بە وەزىر.

پەبوەندى ئوقمان لەگەڵ پاوكى. لەھى عوبەيدوللا پاشتەر نەبوو. ئەو ھەبوو ئوقمان كە زانى ئەك ھەر ئاتۆگى متمانەى پاوكى بە دەست بێنى و كاروبارى ئىشەرسراوى ئەناو شۆرش پەگەنە ھەست. بەلەكو تا پەن داگەسى. ئەویش لە دژاھەنى كەردنى رشت تر

دەبى. بۆە ھانە زۆران و لىزى داتىشت. وەكو خۆى دەبگوت و خۆم ناچار ناكەم لەبەر مەلا مستەفا دەخالەتى بەلەفا پەكەم.

ئوقمان لە سەرەتای شۆرشى ئەبەلۆ زۆر بەناوەبانگ بوو. لە شەمەر كەبەنیشدا پەسى ئازاھەنى دەگرا. بە قەسەى خۆى، شەمەر كەبەنى مەبدان سورك لە تەموزى ۱۹۶۳ و كورمان لە تەبى ھەسان سەلدا. لە ژۆر سەر كەرداھەنى ئەو دەباوون. ئەناو خەلەكى كوردستانىش ناسراو بوو. خەلەك لە شەركان ھاواريان دەگەرد:

بۆى بابى ئوقمانى شەش خەرىمى لە شانى

ئومىدى كورەستەنى.

ئوقمان لە ۱۹/ى مانگی شوباتى سالی ۱۹۷۲، لە مالى مەحمود تاغای شاندەرى بوو. زۆر بىشۆزار دەبار بوو. دەبگوت و لە زۆرەنى پەنگانەش زۆگەرمان بىت، ئەوا دەكەبەنە پەن زۆرەنى خەلەى و ھەرەھا گوتى و ئەوانەى ھەنا دوتنى بە دۆو بە گەبان لەگەڵ شۆرش بۆون و دەورى گورەبان لە سەرەتای شۆرش دەبو، دورور خراوتەتەو. ئەوانەش كە ھىچ نەبوون، ھا بىئەبىنە گەبەشتەنەتە كۆى. قەسەبەكى تەرىشى ئەو بوو دەبگوت و لە دەربەگەنگى زۆگەر بىس دەكەبە پەر دەستى ئەوى تر. ھەر كەسێك ھەر پەرزەوتى خۆى رەچار پكات ئەوا سەرگوتنى بۆ ئەبە

ئوقمان لە ۱۹۷۱ بە دواوە لەسەر زۆرى پەنەبانان زۆرى بەلە خەرىكى كشتوكال كۆردن بوو. زۆرە چاكەكانى ئەوى داگەر كەردبوو. خاوەنەكانى بانگ دەكۆردن، بەخۆشى و ناخۆشى ناچارى دەكۆردن زۆرەكانەنى پەن پەرزەوتنى.

(۱) ئوقمان و عوبەيدوللا: مابىرە براوان. ئەگەل چەتە ھەزار بەزاسەنگى تر لە سالی ۱۹۶۳، لە لاھەن دەولەتى عىراقەو پەن سورە شەرخ ئێران.

حەمد ناغای میزگەسۆزی، خالی مەلا مستەفا، بەگنێ لە پیاوێ نارادارەکانی تیری شێروانی بوو. لە رووداوێکی ناپۆچکە، روژی دەباری هەبوو، بە تایبەت لە رووداوی شەری خێنی پارزانیان لەگەڵ خێلەکانی تر. هەرەها لە ئاتاراسیەکی ۱۹۳۱-۱۹۳۲ و راپەرینی ۱۹۴۳ - ۱۹۴۵ ی پارزانیان. کورەکانیشی، لە رووشبیرە بە دەگمەن هەڵکۆتووێرەکانی ناوچەکە بوون. بە تایبەت فاخیریان. هەڵۆستبو کەسایەتی فاخییر، ئەو دەهینی بە وردی ئۆی پکۆلدرێستەو، ئێنسە ئێسەدا تەنیا باهەخ بە لایەنیکێ ئێو کەسایەتیە ئەدەین. فاخییر پیاویکی رووشبیر و خۆتەندەوار بوو. بێرۆبێرینی هاوچەرەخ و پێشکۆتوخوازانی هەبوو، لە هەمان کاتدا زۆر گەلەدۆست و نیشتمان پەرەو بوو. ئەمە کاری کردبوو سەر هەڵۆستی حیزبایەتی ئێو. بێرە پێشکۆتوخوازەکی هەلکێشی ناو حیزبی شیوعی عێراقی دەکرد، بەلام بیری عێراقیەتی ئێو حیزبە و کەم باهەمی کێشە گەلی کوردستان لایان، دەبوو هۆی ئەوێ فاخییر پەل بەرەو پارێ دەوگرتای کوردستانی عێراق بکێشێ. لە ریزەکانی ئێو حیزمەش دێی ئاری ئەدەخوارەدەر چونکە ئێو کوری ناوچەکە بوو، رێبەری پارێ و تواناو بێرکردنەو و پێکهانی خێلەکی ئێو، لە کەسانی تر باشتر دەزانی. تا گورزانیشی هەر خەریکی ئەم پەتەنتەنەبوو. ئەبەدەتواری رێبازی راستی خۆی، بێرۆبەردی خۆی، لە ئاوتەنی ئێو دوو حیزمەدا بیهێستەو. چوێ ناو حیزبی شیوعی فاخییر، لای شێخانی پارزان، (وێکەر لێناو هەر خێلێکنا باو)، بە باشی برون لە خێلەکی (پارزانیان) حەسبێ دەکرا. ئەو رقی مەلا مستەفای ئێو هەڵساندەبوو. هەرەها فاخییر لەبەر ئاستی رووشبیری، تاکە کەسێکە بوو کە روژێک لە روژان

بێوانی روژی رێبەرایەتی لێناو پارزانیان بکێشێ و بکەوتە کێشەکی ئەگەڵ مەلا مستەفا. ئەوێش ترسی مەلا مستەفای ئێو زیاد کرد. تا لێناو حیزبی شیوعی دەبوو، ئەبەدەتواری دەستی بێ بەرن، بەلێک بە پێنجەمانەو زۆیان هەوڵ ئەگەڵا دا تا بکێشەوێ ناو پارێ، پێچاتی پیاو پەلەشبان پێ دا تا رازبان کرد و گەراییە ناو پارێ. دواي گەرانیو، شیوعیەکان لە حەمد ناغای دەگێتەرەو، کە بە فاخییری و تێرۆ و ئالێسان دەووبووی، پێشان ئەدەوێزان، بەلام لەسەردا ئاسانەنێن، جا بەرستی هەرێش دەچوو.

(رەفەعت) ناویکی خەلێکی هەولێر، کە تورکمان بوو، بە ئۆزی لە نیوان گەلانیو هەولێر باری دەگواستەو. لە لایەن دەزگای پاراستنی پارێهەو پارێ پێ درا بێ کوشنی جەوهیری بۆی فاخییر. ئەوێش لە هاوینی ۱۹۷۱ جەوهیری کوشت. دواي کوشتنەکە، تێرەس بانگی رەفەعتی کرد و بەناوی مەلا مستەفا مەبلەفێشکی تێرش پارە پێ دا.

لە پرسەو جەوهەرێ بوو، کە حوسینی بۆی گوتی و ئەگەر دەستی مەلا مستەفای تێشا نەبێ، ئێنسە دەزانی چۆن تۆلێ خۆسەمان دەکەینەو. زۆری پێ نەچوو، لە زنگای بەگنێ لە کورە شێخەکانی پارزان، بێسالی حەمد ناغای چیرۆکی گورزانی جەوهیریان بێ روون بوو. حوسین ئۆفرە تەگرت و دەبووست بە زووترین کات بە لای کەسەو بکۆزی بۆرەکی ئەگەڵا، ناگاداری وەرگرت کوا رەفەعت لەگەڵ کورە بکۆزی دا لە گەلانیو بەرەو هەولێر دەچێت. ئەوێش لەگەڵ چەگدانێکی تری ئەناسراو، لە تێزیک اکۆسینی سێس، ناوچە پەری حافێز بان بەرسێن. جادە ئۆی دەگێرێ. کە ئۆزی بەگەیان راکرت. رەفەعت دەموودەست زانی مەسلەکە چێ بە. هەرەو ک کورە پورەکی گێتەرەو، گوتی! بە تورکمانی پێس

گوت و سخن گیت مائن نولندفره و انا و نیز برزروه، مینان کوشته. خوشین و چهکناره کنی تر، رفعمهتابان له نوزتمزویل داهزاند و له پشت جاده کوشنعبان. له سرعناوه ترمهکنعبان برده (گهلاله). دواتر کس و کاری هانن و بردهبانوه. پیش بردهنوهی ترمهکنی، چونه لای مولا مستحفا. نوبش پینانی گوتیو و شو گوللی به رفعمتی کتوتوه، به من کتوتوه.

خوسین که همرهشی مولا مستحفا بیستوه، پغای بز مالی شیخ عوسمان برد له بارزان. تیسریس هات و همرهشی له عوسمان کرد. نوبش، ناچار به پنججوانعی داب و نعرتی شیخانی بارزان له - پغادان- خوسینی دا دستهبان. نوبش بز شوبتیکی نادباربان برد و کوشنعبان. له هسان کاتبش قاضیربان گرت. دواي نموه حمعد ناغای خالی مولا مستحفاشان گرت. هرچمند زوریش به تمنن دا چوربوو. قضاخیرس بز مسوده که له زندانی رهاات زندانی کسرا. لغناو زینغان و له رنگای پاسوانتیک توانیبوری دسانجه به دست بخت. جارنکیش سعید مصیعی (۱۱) دهه یونی بیگورن. بهلام قاضیر توانیبوری له پر جامانه له ملی سعید بنالینن و به زوی دایدا. زیندو مائی قاضیر نوزفره له مولا مستحفا پری بوو. دهترسا زوژنگ دهریاز بو. له سرعناوی هارونی ۱۹۷۲ ناگاداری مسعودی کوری کردهه که دهی قاضیر بکوزن. نوبش ناگاداری کهریم سنجاری کردهه تا کسینگی گولجاو بز نم کاره ناماده بکات. واپان پین چاک بوو کاره که به (حمعدصین رشکه) نلجام بدن. لغو پساوه دانیشجوی (تابوردهانه) بو سرغلی باره گای مکتعی سیاسی پارشی بوو.

(۱۱) جلاو د پانگولشی اسرار بوو. له سالی ۱۹۸۱ که له بهندا دویا، له سرعناوینکا و سیم زانبارو زانبار لغور تیرکردن کلهیو کسائی نری نژ دوهرگم بهلام سوری نکران.

روژی چی بهچی کردنی تیروره که، مسعود بارزانی و کهریم سنجاری هانته رهاات. سعید مصیعی ناموزگاری حمعدصینی کرد که وا باشتره کنی قاضیر خوی لی کتوت. نینچسا دهرگای بز بکاتنوه تا قسرمسانه کنی سرورک چی بهچی بکات. حمعدصین چوار سعفاات چارهروان بوو تا قاضیر خوی لی کتوت. بهم جزوه قاضیر له زندانی رهاات و له کاتی خودوا، له سرعناوی هارونی ۱۹۷۲ تیرور کرا (۱۱). مسعودیش مزدهی کوژرانی بز مولا مستحفا برد.

حمعد ناغاش دواي همرسی شوبش نیلولا له زینتان نازاد کرا. بهلام همر هسان روژی نازادبوونی، له کاتبینکا به رنگاره بوو، بهکسینک له بارزانیهکان له نزدیک بهرهه زهروی رهاات رنگای پین گرت و پین گوت و ها نموه دههیشنوه تا بیی به شیخی بارزان ۱ نوبش پینی گوتوه تاوا کورده همروری دههعتی. کنی له بییری شیخی بارزانه. بارزانیه که ولأمی دایهوه تا ، تا ، هرخت له شیخایهتی بارزان خزش کردوه بهلام نایبینی، جا همر شو کاتو بهمر چاری کزصغلیک شعلکوه، دهسترژی لی کردو کوشتی.

(۱۱) لغور خلک و نجاتت همتنن میوزنرسانیشدا وا بهلام که گزابه دواي همرسی روژی ۱۶ تازی ۱۹۷۶. قاضیر له همرسی مولا مستحفا له لاین سعید مصیعی و خلیله تانگی له زندانی رهاات تیرور کورده. بهلام واسه کنی نموده کرا نینچا بز بکاتنوه، له بلاری دههکنهوه.

